

#: 2.5
TYÖTILASTOA

IX

TUTKIMUS

SUOMEN TEOLLISUUKSIEN
JÄ KÄSIAMMATTILIIKKEIDEN

TYÖAJASTA

TEOLLISUUSHALLITUKSEN TOIMENNANNOSTA
JA SEN YLIVALVONNALLA TOIMITTANUT

G. R. SNELLMAN

HELSENGISSA, 1910

F1 2.5

TYÖTILASTOA

IX

TUTKIMUS

SUOMEN TEOLLISUUKSIEN
JA KASIAMMATTILIIKKEIDEN

TYÖAJASTA

TEOLLISUUSHALLITUKSEN TOIMENANNOSTA
JA SEN YLIVALVONNALLA TOIMITTANUT

G. R. SNELLMAN

HELSINGISSA, 1910
KEISARILLISEN SENAATIN KIRJAPAINOSSA

Tilastokirjasto
Statistikbiblioteket

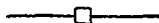
116372

Sisällysluettelo.

	Siv.
Keisarilliselle Suomen Senaatille	IX
I Luku. Tutkimuksen synty. Kyselykaavakkeet. Koottu aineisto.	
Tutkimuksen synty	1
Kyselykaavakkeet	6
Aineisto	10
II Luku. Ainoastaan päivätyötä käyttävät työpaikat työntekijöineen.	
Työn alkaminen	14
Työn päätyminen	18
Viikottaisten työtuntien luku	27
III Luku. Kahta työvuoroa käyttävät työpaikat työntekijöineen.	
Kaksivuoroiset työntekijät	39
Millä kellonlyömillä vuorot vaihtuvat	40
Viikottainen työaika	41
IV Luku. Kolmivuoroista työtä käyttävät työpaikat työntekijöineen.	
Kolmivuoroiset työntekijät	52
Nelivuoroiset työntekijät	60
V Luku. Säännöllistä, vuoroihin järjestämätöntä yötyötä käyttävät työpaikat työntekijöineen.	
Säännöllinen yötyö	62
VI Luku. Yötyötä jonakin vuodenaikana käyttävät työpaikat työntekijöineen.	
Työntekijät, joilla on yötyötä jonakin aikana vuodesta	66
VII Luku. Ylityö. Pyhätyö.	
Ylityö	73
Pyhätyö	84
<hr/>	
Resumé français	91

Taulukkoja.

Taul. I. Päivätyötä käyttävät työpaikat työntekijöineen	3
» II. Kahta työvuoroa käyttävät työpaikat työntekijöineen	10
» III. Kolmea työvuoroa käyttävät työpaikat työntekijöineen	18
» IV. Säännöllistä, vuoroihin jakamatonta yötyötä käyttävät työpaikat työntekijöineen	22
» V. Yötyötä jonakin vuodenaikana käyttävät työpaikat työntekijöineen	26

STATISTIQUE OUVRIÈRE

IX

RECHERCHES

SUR

LE TEMPS DE TRAVAIL

DANS LES USINES ET PETITS ATELIERS
EN FINLANDE

ENTREPRISES SUR L'ORDRE DE L'ADMINISTRATION
GÉNÉRALE DE L'INDUSTRIE, ET SOUS SA DIRECTION

PAR

G. R. SNELLMAN

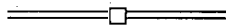
HELSINGFORS 1910
IMPRIMERIE DU SÉNAT IMPÉRIAL DE FINLANDE

Table des matières.

	Pag.
Au Sénat Impérial de Finlande	IX
Chap. I. Origines de l'enquête. Questionnaires. Matériaux rassemblés.	
Origines de l'enquête	1
Questionnaires	7
Matériaux rassemblés.....	10
Chap. II. Lieux de travail et ouvriers ne travaillant que le jour.	
Heure où commence le travail	14
Heure où finit le travail	18
Nombre d'heures de travail par semaine.....	27
Chap. III. Lieux de travail et ouvriers travaillant en deux relais.	
Ouvriers travaillant en deux relais	39
Heure du changement des relais	40
Nombre d'heures de travail par semaine.....	41
Chap. IV. Lieux de travail et ouvriers travaillant en trois relais.	
Ouvriers travaillant en trois relais	52
Ouvriers travaillant en quatre relais.....	60
Chap. V. Lieux de travail et ouvriers travaillant régulièrement la nuit, sans relais.	
Travail de nuit régulier	62
Chap. VI. Lieux de travail et ouvriers travaillant la nuit pendant une certaine partie de l'année.	
Ouvriers travaillant la nuit pendant une certaine partie de l'année	66
Chap. VII. Surcroît de travail. Travail du dimanche.	
Surcroît de travail	73
Travail du dimanche	84
—————	
Résumé français	91

Tableaux.

Tab. 1. Lieux de travail et ouvriers ne travaillant que le jour	3
» 2. Lieux de travail où les ouvriers sont divisés en deux relais.....	10
» 3. Lieux de travail où les ouvriers sont divisés en trois relais.....	18
» 4. Lieux de travail et ouvriers travaillant régulièrement la nuit, sans relais.....	22
» 5. Lieux de travail et ouvriers qui travaillent la nuit pendant une certaine partie de l'année.....	26

Keisarilliselle Suomen Senaatille.

Sittenkun Keisarillinen Senaatti oli Kauppa- ja Teollisuus-toimituskunnan kirjelmässä joulukuun 30 päiväältä 1909 käskenyt Teollisuushallituksen toimituttaa maamme teollisuuksien ja käsi-ammattiliikkeitten työaikaa koskevan tutkimuksen, on mainittu tutkimus toimitettu Teollisuushallituksen sitä varten valmistaman suunnitelman mukaisesti, ja saa Teollisuushallitus täten nöyrimmästi esittää tutkimuksen tulokset.

Helsingissä heinäkuun 1 päivänä 1910.

A. F. Tigerstedt.

J:s Aschan.
v. t.

Edv. Öhrnberg.
apujäs.

I Luku.

Tutkimuksen synty. Kyselykaavakkeet. Koottu aineisto.

Keisarillisen Suomen Senaatin Kauppa- ja Teollisuustoimituskunnalta saapui Teollisuushallitukselle joulukuun 8:ntena 1909 päivätty, näin kuuluva kirjelmä: Tutkimuksen synty.

Teollisuushallitukselle.

Niinkuin tunnettu, on Suomen viimeksi koossa ollut Eduskunta puolestaan hyväksynyt asetuksen työstä teollisuus- ja eräissä muissa ammateissa, jonka asetuksen mukaan työväensuojeluksesta voimassa oleva lainsäädäntö, mikäli erittäin koskee työajan rajoitusta, tulisi m. m. alempana mainituissa kohdin edelleen kehitetyksi, nimittäin:

1) työntekijöitä ei saisi pitää työssä öiseen aikaan eli kello yhdeksästä illalla kello kuuteen aamulla, paitsi kun työ on jaettu joko kahteen korkeintaan kahdeksantuntiseen vuoroon, jossa tapauksessa työ saa jatkua kello yhteentoista illalla, taikka kolmeen korkeintaan kahdeksantuntiseen vuoroon siten, että vuorot säännöllisesti seuraavat toisiaan ja vaihtuvat viikottain, ollen Teollisuushallituksella kuitenkin valta määrättyyn ammattienharjoitukseen taikka määrättyyn yritykseen nähden erityisillä edellytyksillä myöntää tästä joitakuuta poikkeuksia;

2) työntekijöitä ei saisi säännöllisesti pitää työssä enempää kuin yhteensä satakaksikymmentä tuntia kahden viikon aikana eikä kymmentä tuntia enempää vuorokaudessa; sekä

3) työntekijälle täytyy sunnuntaiksi antaa keskeyttämätöntä lomaa työstä vähintään kolmekymmentä tuntia tai, missä se ei käy päinsä, vastaava loma muuna aikana viikosta.

Koska epäilemättä olisi erittäin tärkeätä, että mahdollisimman pian hankittaisiin luotettava selvitys siitä, missä määrin Eduskunnan hyväksymät edellämainitut määräykset vaikuttavat maamme teollisuustoimintaan, on Kauppa- ja Teollisuustoimituskunta tahtonut kehottaa Teollisuushallitusta tekemään ja tänne lähettämään ehdotuksen kustannusarvioineen Teollisuushallituksen ylivalvonnan

alaisena toimitettavan tilastollisen tutkimuksen toimeenpanemiseksi, joka tutkimus Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaisesti kesäkuun 23 päivältä kuluva vuotta paraikaa toimitettavan, naisten yötyötä koskevan tutkimuksen yhteydessä selvittäisi, missä määrin edellä mainitut työaika rajoittavat määräykset koskettaisivat niitä työaloja, joihin Eduskunnan hyväksymä lakiehdotus olisi sovellettava.

A. Wirenius.

Leo Ehrnrooth.

Tätä tehtävää täyttääkseen teki Teollisuushallitus alempana olevan ehdotuksen:

Keisarillisen Senaatin, Kauppa- ja Teollisuustoimituskunnalle.

Kirjelmässä joulukuun 8 päivältä on Kauppa- ja Teollisuustoimituskunta käskenyt Teollisuushallituksen valmistaa ja Kauppa- ja Teollisuustoimituskunnalle antaa ehdotuksen ynnä kustannusarvion Teollisuushallituksen ylivalvonnan alaisena toimitettavaa tilastollista tutkimusta varten, joka tutkimus Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaisesti kesäkuun 23 päivältä kuluva vuotta paraikaa toimitettavan, naisten yötyötä koskevan tutkimuksen yhteydessä selvittäisi, missä määrin viimeksi koossa olleen Eduskunnan hyväksymässä työtä teollisuus- ja eräissä muissa ammateissa koskevassa lakiehdotuksessa olevat työajan rajoitusta tarkoittavat määräykset koskettaisivat niitä työaloja, joihin mainittu lakiehdotus olisi sovellettava.

Tätä tehtävää täyttääkseen saa Teollisuushallitus täten kunnioittaen esittää seuraavaa:

Sellaista tutkimusta kuin tässä on puheena, ei käyne toimittaminen muulla tavoin kuin esittämällä työnantajille kysymyksiä heille lähetetyissä kiertokirjeissä. Tutkimuksen pitää, voidakseen antaa riittävän vastauksen tehtyihin kysymyksiin, käsittää maamme kaikki teollisuudenhaarat, erinäisin poikkeuksin. Teollisuushallituksen mielestä kävisi tutkimuksesta erottaminen seuraavat laitokset:

- 1) käsiammattiliikkeet, joissa on varsin vähäinen työntekijäluku taikka joitten selville saaminen kirjallisesti kävisi ylen vaikeaksi;
- 2) koko rakennusteollisuus, jonka työnantaja niinikään on vaikea tavata ja jonka työväki on laadultaan erittäin vaihtelevaa, eritoten siihenkin nähden, että tämä teollisuus talvella, johon vuodenaikaan puheena oleva tutkimus tulisi toimitettavaksi, on aivan seisauksissa;

3) tullijauhomyllyt, joissa tavallisesti on ainoastaan yksi tai kaksi työntekijää ja jotka työskentelevät aivan epäsäännöllisesti, ilmasta ja tuulista sekä jauhettavan tavarán määrástá riippuen:

4) kaikenlaatuiset leipomot, joiden työaika jo on voimassa olevan lain kautta määrätty.

Edellä esitettyjen näkökohtien nojalla on Teollisuushallitus sitä mieltä, että tutkimuksesta voitaisiin erottaa seuraavat teollisuudenhaarat tässä 1907 vuoden teollisuustilaston mukaan mainittuine työpaikka- ja työntekijälukuineen:

	Työ- paikkoja.	Työn- tekijöitä.
Savenvalimot.....	35	65
Kipsivalimot	3	9
Eristysliikkeet	2	8
Torfoliittitehdas	1	1
Asbestitehdas (lakannut).....	1	42
Värjäämöt	105	211
Nahkurinliikkeet	815	2,010
Satulasepäniikkeet	63	188
Harjatyöpajat	8	55
Vanutuslaitokset	9	9
Puusepäniikkeet	172	814
Ruumisarkkutehtaat.....	15	60
Sorvaamot	18	69
Vannehtimot	8	25
Kampatyöpajat	2	4
Kumityöliikkeet	1	1
Rakennusteollisuus	545	18,102
Tullijauhomyllyt	1,987	2,293
Höyryleipomot	4	140
Leipomot	298	1,442
Sokerileipomot	15	145
Teurastamot	73	162
Jalkinetyöpajat.....	446	1,215
	<hr/>	<hr/>
	Yhteensä 4,626	27,070

Kun teollisuustilastossa

mainitaan	9,269	135,415
käsittäisi tutkimus	4,643	108,345

Kun edellä mainitun laskelman pohjaksi pantu teollisuustilasto on vuodelta 1907 ja työpaikkain luku on siitä lähtien jonkun verran lisääntynyt, saanee olettaa tutkimuksen käsittävän umpiluvuin lähes 5,000 työpaikkaa.

Näin olettaen olisi tutkimuksesta oleva likimain seuraavat kustannukset:

Kiertokirjeitten ja kyselykaavakkeitten paperi 10 riisiä à 15 markkaa	150 mk.
5,000 kuorta lähetettäviin kirjeisiin à 10 markkaa 1,000:lta	50 »
5,000 kirjeenkuorta painettuine osotteineen vastauksia varten 20 markkaa 1,000:lta	35 »
5,000 postimerkkiä à 20 penniä vastauksia varten	1,000 »
Laskuapulaiset sekä apulaiset osotteiden kirjoittamista varten	600 »
Selostuksen suomennos, arviolta 5 arkkia tekstiä ja 5 arkkia taulukkoja	290 »
Työnjohtajan palkkio	500 »
	<hr/>
Yhteensä	2,625 mk.

Edellä olevaa likimääräistä kustannusarviota tehdessään Teollisuushallitus on edellyttänyt, että on aikomus painattaa tutkimuksen selostus yhtenä Työtilasto-sarjan numerona.

Kun olisi syytä lähettää kirjeet työnantajille niin lyhyen ajan kuluessa kuin mahdollista, tarvittanee osotteita kirjoittamaan ainakin neljä apulaista, joten tämä työ saataisiin tehdyksi kahdessa viikossa. Aineiston järjestelemiseen riittänee pari laskuapulaista.

Kustannusarvioon on merkitty kaksi erää, 35 mk. kirjeenkuorista valmiiksi painettuine vastausosotteineen sekä 1,000 markkaa vastauskirjeiden postimerkkeihin. On nimittäin aikomus panna lähetettäviin kirjeisiin kirjeenkuoret postimerkkeineen vastauksia varten. Mikäli kokemus on osottanut, olisi tällainen menettely paljon edistävä tutkimuksen menestystä, kun siten on odotettavissa paljon enemmän vastauksia kuin muutoin. Suuremmille laitoksille ei postiraha tietysti merkitse mitään, mutta moniin pieniin laitoksiin nähden voi se seikka, että postimerkki vastausta varten seuraa mukana, vaikuttaa että vastaus todella lähetetään. On niinkään muistettava, ettei tämä erä todellisuudessa ole valtiovarastolle mikään meno.

Kun Teollisuushallituksen työtilastollisen osaston ohjelma ensi kevääksi jo on määrätty ja käsittää konepajateollisuuden ja paperiteollisuuden tutkimusten valmiiksi saattamisen, olisi nyt puheena oleva tutkimus jonkun verran

lisäävä työtä, jonka tähden Teollisuushallituksen mielestä on kohtuullista, että nyt samoin kuin ennenkin samanlaatuisissa tapauksissa työtilastollisen osaston johtajalle annetaan kohtuullinen korvaus tästä lisätyöstä.

Työnantajille tehtävien kysymysten pitäisi Teollisuushallituksen mielestä käsittää seuraavia seikkoja:

Yleisiä tietoja:

Toiminimi tai liikkeen haltijan nimi.

Paikkakunta (kaupunki tai pitäjä).

Valmistuksen laatu.

Koko nykyinen työntekijäluku.

Varsinaisten työtuntien viikottainen luku.

Työpaikoilla, joissa yötyötä ei käytetä:

Milloin työ alkaa aamuisin.

Milloin työ päättyy iltaisin:

lauantaisin.

muina päivinä.

Työpaikoilla, joissa yötyötä teetetään kahdella vuorolla:

Miten yötyö on järjestetty ja montako työntekijää on sellaisessa työssä.

Työpaikoilla, joissa teetetään työtä kolmella vuorolla:

Miten yötyö on järjestetty ja montako työntekijää on sellaisessa työssä.

Työpaikoilla, joissa teetetään säännöllistä yötyötä sen olematta järjestetty vuoroihin:

Yötyön laajuus sekä öitten viikottainen luku, tuntiluku klo 9 jälkeen illalla sekä sellaisessa työssä olevain työntekijäin luku.

Työpaikoilla, joissa yötyö on epäsäännöllistä:

Yötyön laajuus tuotannon lisääntymisen johdosta (sesonkityö) taikka muusta syystä (vedensaannin tai semmoisen johdosta), minä vuodenaikana sellaista työtä teetetään, monenako yönä kunakin vuodenaikana, montako tuntia k:lo 9 jälkeen illalla sekä montako työntekijää on sellaisessa työssä.

Pyhätyö:

Sunnuntaityön laajuus ynnä sunnuntaiden luku, tuntiluku jokaista sunnuntaita kohti, sellaisessa työssä olevain työntekijäin luku sekä työn tarkoitus (tuotanto, korjaustyöt, puhdistus y. m.).

Ylityö:

Ylityön laajuus mainitsemalla ylityöhön tavallisesti viikottain ja vuosittain käytetty tuntiluku, sellaiseen töhön käytettyjen työntekijäin luku sekä työn tarkoitus (tuotanto, korjaustyöt, puhdistus y. m.).

Lopuksi on Teollisuushallituksen mainittava, että, mikäli Teollisuushallitukselle on tunnettua, on Suomen Yleinen Työnantajaliitto asettanut komitean, jonka puheenjohtajana on Senaattori Lennart Gripenberg ja jonka tehtävänä on toimittaa tutkimus, jonka tarkoitus pääasiassa on sama kuin tässä puheena olleen tutkimuksen. Koska luultavasti olisi tutkimuksen tulokselle haitaksi, jos kaksi samantapaista työtä yhtäikaa pantaisiin käyntiin, olisi asialle eduksi, jos Työnantajaliiton ja Teollisuushallituksen kesken voitaisiin sopia yhteistyöstä siinä muodossa, mikä voidaan katsoa soveliaaksi. Helsingissä, joulukuun 21 päivänä 1909.

A. F. Tigerstedt.

C. P. Solitander.

F. A. Paloheimo.

Edv. Öhrnberg.

Kauppa- ja Teollisuustoimituskunnan kirjelmässä joulukuun 30 päivältä ilmoitettiin, että Keisarillinen Senaatti oli samana päivänä tapahtuneessa asian esittelyssä tahtonut käskää Teollisuushallituksen toimituttamaan edellä mainitun tutkimuksen Teollisuushallituksen asiasta antaman ehdotuksen mukaisesti sekä sitä tarkoitusta varten asettanut Teollisuushallituksen käytettäväksi 2,625 markan suuruisen määrärahan, ollen Teollisuushallituksen tarpeen mukaan osoitettava varat maksettaviksi sekä merkittävä meno tileihin 1910 vuoden ylimääräisen kulunkiarvion IX luokkaan.

Sittenkun kyselykaavakkeet ja selittävä kiertokirje oli valmistettu sekä niitä Teollisuushallituksen osotteella varustettujen kirjeenkuorien kera painatettu tarpeellinen määrä, lähetettiin ne asianomaisille. Jokaiseen kirjeeseen pantiin niinmuodoin kyselykaavake, kiertokirje ja osotteella ynnä postimerkillä varustettu kirjeenkuori. Teollisuuslaitosten osotteet otettiin Teollisuushallituksessa olevista näitä laitoksia osottavista korteista.

Kyselykaavakkeet.

Kyselykaavake, joka oli laadittu molemmilla kielillä, oli, mainitsemalla ainoastaan suomenkielinen teksti, näin kuuluva:

Suomen teollisuuden työaikaa koskeva tilastollinen tutkimus.

I. Yleiset olot.

1. Toiminimen tai sen haltijan nimi: _____
2. Paikkakunta (kaupunki tai pitäjä): _____
3. Valmistuksen laatu: _____
4. Koko nykyinen työntekijäluku: _____

II. Työpaikat tai ne niiden osat, joissa yötyötä ei käytetä.

1. Milloin työ alkaa aamuisin klo: _____
2. Milloin työ päätty illoin:
lauantaisin klo: _____
muina päivinä klo: _____
3. Vakinaisten työtuntien viikottainen luku: _____
4. Montako työntekijää pidetään työssä tämän työjärjestyksen mukaisesti: _____

III. Työpaikat tai ne niiden osat, joissa yötyö on järjestetty 2 vuoroon.

1. Millä kellonlyömillä vuorot vaihtuvat: _____
2. Miten vuorojen (löysien) vaihtuminen viikottain tapahtuu: _____

3. Toisen viikon työtuntien luku: _____
Toisen viikon työtuntien luku: _____
4. Montako työntekijää pidetään työssä tämän työjärjestyksen mukaisesti: _____

IV. Työpaikat tai ne niiden osat, joissa yötyö on järjestetty 3 vuoroon.

1. Millä kellonlyömillä vuorot vaihtuvat: _____
2. Miten vuorojen (löysien) vaihtuminen viikottain tapahtuu: _____

3. Viikottaisten työtuntien luku: _____
4. Montako työntekijää pidetään työssä tämän työjärjestyksen mukaisesti: _____

V. Työpaikat tai ne niiden osat, joissa yötyötä käytetään säännöllisesti vuoden umpeen olematta järjestettynä vuoroihin.

1. Kuinka laajasti yötyötä käytetään:
 kuinka monena yönä viikossa: _____
 kuinka monta tuntia klo 9 jälkeen illalla: _____
2. Kuinka monta työntekijää käytetään sellaisessa yötyössä: _____

VI. Työpaikat, joissa yötyötä käytetään epäsäännöllisesti (tavaran jonakin vuodenaikana lisääntyneen kysynnän, vesivoiman saannin johdosta y. m. semmoisista syistä).

1. Kuinka laajasti teetetään yötyötä:
 minä vuodenaikana (talvella, keväällä, kesällä, syksyllä): _____

 kuinka pitkän aikaa vuodesta (öitten luku): _____
 kuinka monta tuntia klo 9 jälkeen illalla: _____
2. Kuinka monta työntekijää käytetään sellaisessa yötyössä: _____

VII. Ylityö.

1. Kuinka laajasti teetetään ylityötä:
 kuinka monena päivänä vuodessa: _____
 kuinka monta tuntia kerrallaan: _____
 minä vuorokaudenaikana: _____
2. Mitä tarkoitusta varten ylityötä teetetään (tavaran lisääntyneen kysynnän tyydyttämiseksi, vesivoiman hyödyksi käyttämiseksi, korjauksia, puhdistusta varten y. m. s. syistä): _____

3. Kuinka monta työntekijää käytetään semmoisessa ylityössä: _____

VIII. Pyhätyö, (joka on osa edellämainitusta ylityöstä).

1. Kuinka laajasti pyhätyötä teetetään:
 kuinka monena sunnuntaina vuodessa: _____

montako tuntia kerrallaan: _____

2. Mitä tarkoitusta varten pyhätystä teetetään (tavaran lisääntyneen kysynnän tyydyttämiseksi, vesivoiman hyödyksi käyttämiseksi, korjauksia, puhdistusta varten y. m. s. syistä): _____

3. Kuinka monta työntekijää käytetään semmoisessa pyhätössä: _____

Paikka ja aika: _____, _____ kuun _____ p:nä 1910.

Nimikirjoitus: _____

Mainittu kiertokirje oli näin kuuluva:

TEOLLISUUSHALLITUS
1910.

S. H. T.

Sittenkun viimeksi koossa ollut Eduskunta oli hyväksynyt uuden asetuksen teollisuuksissa ja eräissä muissa ammateissa olevain työntekijäin suojelemisesta, on Keisarillinen Senaatti katsonut tarpeelliseksi tilastollisen tutkimuksen toimittamisen sen kysymyksen selvittämiseksi, kuinka laajasti lakiehdotuksessa olevat työaika rajoittavat määräykset koskettaisivat niitä työaloja, joihin Eduskunnan hyväksymää lakiehdotusta on sovellettava. Tämän tutkimuksen toimittaminen on annettu Teollisuushallituksen Työtilastollisen osaston tehtäväksi.

Tämän Keisarillisen Senaatin käskyn johdosta saa allekirjoittanut täten pyytää Teitä vastaamaan myötäliitetyssä kyselykaavakkeessa oleviin Teidän laitoksenne vakinaista työaika, yö-, yli- ja pyhätystä koskeviin kysymyksiin.

Kyselykaavakkeen selventämiseksi huomautetaan seuraavaa:

I kohtaan vastaavat kaikki työpaikat.

Työpaikat, joissa ainoastaan päivätö on käytännössä, vastaavat II kohtaan.

Työpaikat, joissa yötyö on järjestettynä 2 vuoroon, vastaavat III kohtaan vuorotyöntekijöihin ja II kohtaan ainoastaan päivätöissä oleviin työntekijöihin nähden.

Työpaikat, joissa yötyö on järjestettynä 3 vuoroon, vastaavat IV kohtaan vuorotyöntekijöihin ja II kohtaan ainoastaan päivätyössä oleviin työntekijöihin nähden.

Työpaikat, joissa yötyö on säännöllistä vuoden umpeen, olematta kuitenkaan järjestettynä vuoroihin, vastaavat V kohtaan yötyössä oleviin ja II kohtaan ainoastaan päivätyössä oleviin työntekijöihin nähden.

Työpaikat, joissa yötyö on epäsäännöllistä, vastaavat VI kohtaan yötyössä oleviin ja II kohtaan ainoastaan päivätyössä oleviin työntekijöihin nähden.

Työpaikat, joissa teetetään ylityötä, vastaavat sitä paitsi VII kohtaan.

Työpaikat, joissa ylityötä teetetään sunnuntaisinkin, vastaavat sen lisäksi VIII kohtaan.

Vastauksen lähettämistä varten seuraa tässä postimerkillä ja painetulla osotteella varustettu kirjeenkuori.

Kun tutkimuksen tulosten pitäisi valmistua mahdollisimman pian, pyydän Teitä lähettämään vastauksen niin pian kuin swinkin ja joka tapauksessa ennen helmikuun 15 päivää.

Helsingissä tammikuun 10 päivänä 1910.

G. R. Snellman.

Aineisto: Kaikkiaan lähetettiin 5,146 kirjettä. Tulokset näkyvät alla olevasta yhdistelmästä:

Käyttökelpoisia vastauksia	3,020	58.6 %
Kelpaamattomia vastauksia:		
Kirjeitä, jotka on palaütettu, koska vastaanottajaa ei ole tavattu	124	
Vastaanottaja ilmoittanut työtä tehtävän urakalla, määrättyä työaikaa noudattamatta	131	
Vastaanottaja ilmoittanut, ettei hänellä ole palkattuja työntekijöitä	220	
Vastaanottaja ilmoittanut liikkeensä lakanneen	126	
Vastaanottaja ilmoittanut liikkeensä par aikaa seisovan	43	
Epätäydellisiä vastauksia	281	
Muutoin kelpaamattomia taikka liian myöhään saapuneita vastauksia	94	1,019 19.8 %
Yhteensä saapunut vastauksia	4,039	78.4 %
Saapumatta jääneitä vastauksia	1,107	21.6 %
<u>Kaiken kaikkiaan</u>	<u>5,146</u>	<u>100.0 %</u>

On pidettävä sangen hyvänä tuloksena, että hiukan enemmän kuin $\frac{3}{4}$ vastaanottajista todella on vastannut lähetettyihin kirjeisiin.

Saaduista 4,039 vastauksesta on 3,020 eli 74.8 % voitu käyttää, jota vastoin 1,019 vastausta eli 25.2 % ei ole voitu käyttää. Kelpaamattomista vastauksista on 375 (edellä mainitut kaksi viimeistä ryhmää) eli 9.3 % hylätty syistä, jotka ovat johtuneet vastaanottajan kykenemättömyydestä antamaan käyttökelpoista vastausta taikka huolimattomuudesta. Nämä vastaukset ovat tietenkin pienempain käsityöläisten antamia. Niinikään kohdistuvat saapumatta jääneet vastaukset tuollaisiin pienempiin laitoksiin, koska suuremmat teollisuuslaitokset yleensä ovat auliisti antaneet vastauksia.

Sittenkun kaikki vastaukset oli läpikäyty ja tarkastettu, jolloin aivan kelvottomat hylättiin, jota vastoin oikaisuja ja täydennyksiä tehtiin niihin, joihin niitä kävi tekeminen, oli siten saatu aineisto jaettava eri teollisuudenhaarain kesken. Hiljattain valmistetun kaavion mukaan, jota tästä lähtien on noudatettava teollisuustilaston valmistamisessa, on kaikki käsiammattiliikkeet erotettu luvusta. Nyt puheena oleva tutkimus käsittää kuitenkin lukuisia käsiammattiliikkeitä, minkä tähden mainittua kaaviota ei käynyt täydelleen noudattaminen. Ryhmitykseen nähden lienee tarpeen seuraavia selityksiä.

Metalliteollisuus jaettiin kahteen suureen ryhmään, joista toinen käsittää isommat konepajat ja tehtaot, s. o. ne, joissa oli yli 10 työntekijän, ja toinen käsiammattiliikkeet, joiksi luettiin ne liikkeet, joissa oli enintään 10 työntekijää.

Kivi-, savi-, lasi-, syysi- ja turveteollisuuksista ovat tiilitehtaot ja lasitehtaot työaikaan nähden mielenkiintoisimmat. Nämä on sentähden erotettu muista tähän kuuluvista laitoksista, jotka ovat pääasiallisimmin kivenhakkioita, kivihiomoja, kalkki-, posliini- ja fajanssitehtaita sekä muurilaasti- ja sementtitehtaita, sementti- ja asfalttivalimoja. Myöskin turvepehkutehtaot ja takomasyiden valmistuslaitokset on luettu näihin.

Kemiatuotteitten valmistusteollisuudet, joita ei ole monta, käsittävät etusijassa luujauhotehtaita, tulitikkutehtaita, kimröökitehtaita ja joitakuuta muita näiden tapaisia.

Terva-, öljy-, kumi- ja muun semmoisen teollisuuden ryhmä käsittää tervapolttimot ja pikiruukit, kynttilätehtaot, saippua- ja suopatehtaot sekä väri- ja vernissatehtaot.

Nahka- ja karvateollisuus käsittää etusijassa nahkatehtaot ja tehdasmaiset nahkurinliikkeet, jalkinetehtaot, satulasepäntehtaot sekä Kokkolan ympäristölle ominaisen, käsiammattimaisesti harjoitetun karstain valmistuksen.

Kutomateollisuudessa erottaa teollisuustilaston uusi kaavio kehruuteollisuuden, kudontateollisuuden sekä vanutus-, värjäys- ja apretuureollisuuden. Tätä erotusta ei ole tässä voitu noudattaa eikä sillä olekaan ollut tässä käsi-

teltävään kysymykseen nähden erityistä merkitystä. Kutomateollisuus on jaettu kahteen ryhmään, joista toisen muodostavat varsinaiset kutomatehtaat kehruu- ja kudontateollisuuden nimisenä. Toisena ryhmänä, »muita», ovat etusijassa trikootehtaat y. m. s.

Paperiteollisuudessa ei ole ollut mahdollista kaikkiin vastauksiin nähden erottaa toisistaan puuhiomoja, selluloosatehtaita ja paperitehtaita. Ne muodostavat sentähden kaikki yhteensä eri alaosaston. »Muita» ovat tapettitehtaat, kirjeenkuori- ja pussitehtaat sekä kirjansitomot.

Puuteollisuudessa ovat tietysti sähat huomattavimpana ja suurimpana ryhmänä. Muut ovat puusepän- ja huonekalutehtaita, rullatehtaita ja pyörätehtaita.

Ravinto- ja nautintoaineteollisuudesta on leipomoliikkeinä melkoinen osa jäänyt pois. Ensimmäisen ryhmän muodostavat sokeritehtaat. Olutpanimot ja virvokejuomatehtaat on yhdistetty samaksi ryhmäksi, koska näitä molempia valmistuslajeja usein harjoitetaan yhdessä. Niinikään on viinapolttimot, väkiviina-, viini- ja punssitehtaat yhdistetty samaan ryhmään. Tupakkatehtaat muodostavat sinänsä eri ryhmän. »Muut» ovat makkara- ja säilyketehtaita, jauho- ja ryynimyllyjä (ei tullijauhomylllyjä, jotka on erotettu luvusta), karamelli- ja marmelaaditehtaita, sikuritehtaita y. m. s.

Koska, niinkuin edellä mainittiin, käsiammattiliikkeet nyttemmin on erotettu vuosittain ilmestyvästä teollisuustilastosta, ei siinä myöskään tule käsiteltäväksi räätälinliikkeitä, joita meillä miltei yksinomaan harjoitetaan käsiammattimaisesti. Näillekin liikkeille lähetettiin kuitenkin kyselykirjeitä ja niihin saapui varsin lukuisia vastauksia. Aikaisemmin noudatetusta teollisuuksien ja käsiammattiliikkeitten jaotuksesta on tähän sentähden otettu *vaatetus-teollisuus* niminen ryhmä, jota ei ole teollisuuksien uudessa jaotuksessa. Ensimmäisen alaosaston muodostavat kaikenlaatuiset miesten ja naisten pukimot. Toiseen on luettu liinaompeluliikkeet, paitatehtaat, lakkitehtaat y. m. s.

Kuvaava teollisuus käsittää kaksi ryhmää, kirja- ja kivipainot sekä valokuvaamot.

Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus käsittää kunnalliset ja yksityiset sähkötehtaat sekä pari kaasutehdasta.

Kylpy-, pesu- ja silityslaitoksia ei enää oteta teollisuustilastoon, mutta tässä ne on pysytetty erityisenä ryhmänä.

Sama on laita *parturilojen*, vaikka niillä on tuskin mitään yhteistä teollisuustuotannon kanssa, mutta niiden työaika on kuitenkin mielenkiintoa herättävä.

Siten järjestetty aineisto osotti eri ryhmissä olevan seuraavat määrät työpaikkoja ja työntekijöitä:

	Työpaik- koja.	Työnteki- jöitä.
<i>Metalliteollisuus:</i>	926	14,095
Isompia työpajoja ja tehtaita	135	11,807
Käsiammattiliikkeitä	791	2,288
<i>Kivi-, savi-, lasi-, sysi- ja turveteollisuus:</i>	226	7,241
Tiilitehtaita	125	2,940
Lasitehtaita	8	1,108
Muita	93	3,193
<i>Kemiatuotteitten valmistusteollisuudet:</i>	27	914
<i>Terva-, öljy-, kumi- ja muu sellainen teollisuus:</i>	36	376
<i>Nahka- ja karvateollisuus:</i>	39	1,731
<i>Kutomateollisuus:</i>	50	12,398
Kehruu- ja kudontateollisuus	38	12,312
Muita	12	86
<i>Paperiteollisuus:</i>	122	10,069
Puuhiomoja, selluloosa- ja paperitehtaita	61	9,308
Muita	61	761
<i>Puuteollisuus:</i>	529	21,301
Sahoja ja höyläämöjä	462	17,856
Muita	67	3,445
<i>Ravinto- ja nautintoaineteollisuus:</i>	360	7,757
Sokeritehtaita	7	835
Olutpanimoja ja virvokejuomatehtaita	168	1,294
Polttimoja, väkiviina-, viini- ja punssitehtaita	46	609
Tupakkatehtaita	24	3,861
Muita	115	1,158
<i>Vaatetusteollisuus:</i>	379	2,840
Herrain ja naisten pukimoja	305	1,538
Muita	74	1,302
<i>Kuvaava teollisuus:</i>	154	3,653
Kirja- ja kivipainoja	110	3,516
Valokuvaamoja	44	137
<i>Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus:</i>	23	500
<i>Kylpy-, pesu- ja silityslaitoksia:</i>	73	535
<i>Parturiloja:</i>	76	161
Yhteensä	3,020	83,571

II Luku.

Ainoastaan päivätyötä käyttävät työpaikat työntekijöineen.

Taulukossa 1 käsitellään ainoastaan päivätyötä käyttäviä työpaikkoja työntekijöineen. Taulukon alkuosassa mainitaan, milloin työ alkaa aamuisin, seuraavassa osassa milloin työ päättyy osin lauantaisin ja osin muina viikonpäivinä. Sitten mainitaan, montako tuntia aikaisemmin työ päättyy lauantaisin kuin muina päivinä sekä vihdoin, montako tuntia viikossa työtä tehdään. Jokaisessa eri tapauksessa on ilmoitettu sekä työpaikkain että niiden työntekijäin luku, joita puheena oleva tiedonanto koskee. Tähän nähden on huomattava, ettei työpaikalla tässä tarkoiteta koko puheena olevaa tehdasta tai laitosta, vaan niin pian kun jonkun työpaikan suuremmalla taikka pienemmällä työntekijäluvulla on ilmoitettu olevan määrätty viikottainen työtuntien luku, on taulukossa ilmoitettu työpaikalla olevan tämä työaika, siihen katsomatta että toinen osa saman työpaikan työntekijöistä työskentelee esimerkiksi kahdessa vuorossa ja niinmuodoin on otettu myöhempään taulukkoon. Tästä seuraa, että tässä mainittujen Taulukon 1 eri osain loppusummat eivät aina käy yhteen.

Päivätyötä valaiseva taulukko käsittää 2,963 työpaikkaa ja 67,376 työntekijää, eli 98,1 % kaikista tutkituista työpaikoista ja 80,6 % kaikista tutkituista työntekijöistä. Teollisuuksien ja käsiammattiliikkeiden työntekijöistä on niinmuodoin, mikäli tietoja on saatu, neljällä viidesosalla ainoastaan tavallista yötyötä, johon ei liity säännöllistä eikä vuoroihin jaettua yötyötä.

Työn alkami-
nen.

Tiedot työn alkamisesta aamuisin (Taul. 1 palstat 1—11) on jaettu 4 ryhmään: 1) ennen k:lo 6 a. p., 2) k:lo 6—7 a. p., 3) k:lo 7—8 a. p. ja 4) k:lo 8 ja myöhemmin. Toiseen ryhmään kuuluvat niinmuodoin ne työpaikat ja työntekijät, joiden työ alkaa täsmälleen k:lo 6, vaan eivät ne, joiden työ alkaa k:lo 7; kolmanteen ryhmään taas ne, jotka alkavat k:lo 7, vaan eivät ne, jotka alkavat k:lo 8.

Kaikista teollisuuksista saadaan seuraavat numeroluvut:

Työ alkaa:	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
ennen k:lo 6 a. p.	49	1.7	449	0.7
k:lo 6—7 a. p.	1,033	34.8	37,874	56.2
k:lo 7—8 a. p.	1,115	37.6	22,082	32.8
k:lo 8 ja myöhemmin . . .	766	25.9	6,971	10.3
Yhteensä	2,963	100.0	67,376	100.0

Verraten sangen vähälukuisissa työpaikoissa alkaa työ ennen klo 6 aamulla, ja näissä on verraten vielä vähempi työntekijäluku. Tähän ryhmään kuuluvat etusijassa metalliteollisuuden käsiammattiliikkeet, jotkut tiilitehtaat, sahat, olutpanimot ja virvokejuomatehtaat, polttimot, eräs vähäpätöinen kirjapaino ja pari valaistuslaitosta. Ainoastaan tiilitehtaissa on jonkun verran mainittavampi työntekijäluku. Työpaikkoja, joissa työ alkaa klo 6 ja 7 välillä a. p. tai klo 7 ja 8 välillä a. p., on miltei sama määrä, mutta ensinmainituissa on tuntuvasti enemmän työntekijöitä. $\frac{1}{4}$ työpaikoista alkaa työn klo 8 tahi myöhemmin, mutta niissä on ainoastaan $\frac{1}{10}$ työntekijöistä. Laitosten jakautuminen suuruutensa mukaan näkyy siitä, että niissä, jotka alkavat klo 6 a. p., on keskimäärin 9 työntekijää, niissä jotka alkavat klo 6 ja 7 välillä a. p., on 37 työntekijää, niissä jotka alkavat klo 7 ja 8 välillä a. p., on 20 työntekijää, ja niissä jotka alkavat klo 8 ja myöhemmin, niinkään 9 työntekijää. Suuremmat laitokset siis yleensä alottavat työnsä klo 6—7 a. p. tahi klo 7—8 a. p., jota vastoin pienemmät alkavat aikaisemmin taikka myöhemmin. Näin on yleiseen laita, mutta tästä voi olla poikkeuksia.

Metalliteollisuus. Isommista työpajoista ja tehtaista ei yksikään ala ennen klo 6 a. p. Työntekijöistä alkaa 59.9 % klo 6—7 a. p. ja 39.6 % klo 7—8 a. p. Ensimmäisissä työpajoissa on keskimäärin 92 ja jälkimmäisissä 72 työntekijää. Käsiammattiliikkeitten työntekijöistä alkaa 2.2 % ennen klo 6 a. p., 32.1 % klo 6—7 a. p., 44.9 % klo 7—8 a. p. ja 20.8 % klo 8 tahi myöhemmin.

Kiviteollisuus y. m. Tiilitehtaista alkavat varsin useat, niinkuin jo mainittiin, ennen klo 6 a. p. ja näissä tiilitehtaissa on 253 työntekijää eli 9.7 % kaikista. Työntekijöistä alkaa niin suuri osa kuin 72.8 % jo klo 6—7 a. p., jota vastoin ainoastaan 16.8 % alkaa klo 7—8 a. p. Tiilitehtaissa alkaa päivätyö niinmuodoin sangen varhain ja yleensä varemmin kuin muunlaatuissa teollisuuslaitoksissa.

Kaikissa 8 lasitehtaassa, joissa on 880 päivätyöntekijää, alkaa työ klo 6—7 a. p.

Muut kiviteollisuuteen kuuluvat laitokset (kivihiomot y. m.) alkavat ensimmäiseen klo 7—8 a. p. (63.8 % kaikista työntekijöistä), aikaisemmin alkaa 26.2 % ja myöhemmin 10.0 % kaikista työntekijöistä. Tässä on huomautettava, että tähän ryhmään on eräs tehdas, jossa on 254 työntekijää, luettu kahdesti, syystä että sen työntekijöillä on eräänlaista vuorotyötä, niin että työntekijäin toisen puolen työ alkaa klo $\frac{1}{2}$ 7 a. p. ja toisen klo 9 sekä seuraavalla viikolla päin vastoin. Sama koskee työn lopettamista lauantaisin, mikä tapahtuu vuorotellen klo 1 i. p. ja klo 6 i. p. Kaikkien työntekijäin työ alkaa ja päättyy vuoden varrella siis molempina vastamainittuina aikoina.

Kemiatuotteitten valmistusteollisuudet. Tähän ryhmään kuuluvista työntekijöistä alottaa suurin osa eli 64.5 % k:lo 6—7 a. p., 30.8 % k:lo 7—8 a. p. ja muut myöhemmin.

Terva-, öljy-, kumi- ja muu sellainen teollisuus. Ainoastaan 3 työntekijää alottaa työn ennen k:lo 6 a. p., 45.5 % k:lo 6—7 a. p., 51.2 % k:lo 7—8 a. p. ja 9.8 % k:lo 8 a. p. tahi myöhemmin.

Nahka- ja karvateollisuus. Suurin osa työntekijöistä eli 70.5 % alottaa k:lo 6—7 a. p., 28.4 % k:lo 7—8 a. p. ja ainoastaan jotkut harvalukuiset myöhemmin.

Kutomateollisuus. Suurin osa työntekijöistä, eli 85.8 % kaikista kehruuja kudontateollisuuden työntekijöistä, alottaa työnsä k:lo 6—7 a. p., 13.9 % k:lo 7—8 a. p. ja ainoastaan yhden työpaikan 7 työntekijää myöhemmin. Tämän ryhmän kaikkiaan tutkituista 12,312 työntekijästä on 11,484:llä eli 93.4 %:lla ainoastaan päivätyötä.

Muita kutomateollisuustyöntekijöitä on vähäinen luku.

Paperiteollisuus. Tässä ryhmässä ovat etusijassa puuhiomojen, selluloosa- ja paperitehtainten työntekijät. Kaikkiaan tutkituista 9,308 tämän ryhmän työntekijästä on 4,048:lla eli 43.5 %:lla ainoastaan päivätyötä. Tässä teollisuudessa käytetään vuorotyötä laajasti. Päivätyöntekijöistä alottaa 2,514 eli 62.1 % kaikista, palvelen 38 tehtaassa, k:lo 6—7 a. p. ja 1,534 eli 37.9 % kaikista, palvelen 17 tehtaassa, k:lo 7—8 a. p. Yhdessäkään työpaikassa työ ei ala ennen k:lo 6 a. p. eikä myöhemmin kuin k:lo 8 a. p.

Muista paperiteollisuuteen kuuluvista työntekijöistä, kirjansitojista y. m., alkaa 7.7 % k:lo 6—7 a. p., 47.7 % k:lo 7—8 a. p. ja 44.6 % k:lo 8 a. p. tahi myöhemmin. Työaika alkaa siis yleensä varsin myöhään tässä työntekijäryhmässä.

Puuteollisuus. Koko sahateollisuutta edustaa nyt käsiteltävänä olevassa tutkimuksessa 17,856 työntekijää ja näistä on 10,047:llä eli 56.1 %:lla ainoastaan päivätyötä. Tämä prosenttiluku on siis jonkun verran suurempi kuin paperiteollisuudessa (43.5 %). Työpaikkain ja työntekijäin kesken jakautuvat työn alkamisajat aamuisin seuraavasti:

Työ alkaa:	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
ennen k:lo 6 a. p.	6	1.4	45	0.4
k:lo 6—7 a. p.	252	59.6	8,422	84.0
k:lo 7—8 a. p.	156	37.0	1,518	15.0
k:lo 8 ja myöhemmin	8	2.0	62	0.6
Yhteensä	422	100.0	10,047	100.0

On taaskin huomautettava, että työpaikoilla tässä tarkoitetaan sekä kokonaisia työpaikkoja että niiden osia.

Enemmän kuin puolet työpaikoista ja noin $\frac{4}{5}$ työntekijöistä alottaa klo 6—7 a. p., hiukan enemmän kuin $\frac{1}{3}$ työpaikoista, mutta ainoastaan $\frac{1}{7}$ työntekijöistä alkaa klo 7—8 a. p. Tästä näkyy, että isommat sahat yleensä alottavat työn aikaisemmin kuin pienemmät, jota myös todistaa se, että ensinmainitussa ryhmässä jokaisen työpaikan osalle tulee keskimäärin 33 ja jälkimäisessä ainoastaan 10 työntekijää. Tämä on selitettävissä siten, että pienissä kotitarvesahoissa, joiden työntekijät usein myös ovat maanviljelys- tai muussa työssä, sahan työ alotetaan vasta myöhemmin. On niinkään huomautettava, että suuri osa sahoista, nimittäin ne, jotka kokonaan taikka etusijassa ovat vesivoiman varassa, ovat käynnissä ainoastaan lämpimänä vuodenaikana. Eräitten pienempäin kotitarvesahain onkin ilmoitettu olevan käynnissä ainoastaan lyhyen aikaa vuodesta, riippuen talon omasta taikka lähiseudun talojen sahatavarain tarpeesta.

Muuta puuteollisuutta (puusepänteollisuutta y. m.) edustaa 3,445 työntekijää, joista miltei kaikilla eli 3,420:llä on ainoastaan päivätyötä. Näistä alottaa 2,189 eli 64.0 % klo 6—7 a. p., 1,126 eli 32.9 % klo 7—8 a. p. ja 105 eli 3.1 % klo 9 a. p. ja myöhemmin.

Ravinto- ja nautintoaineteollisuus. Sokeritehtaat ovat ilmoittaneet ainoastaan 835 työntekijää, joista 593:lla eli 67.4 %:lla on ainoastaan päivätyötä. Päivätyöntekijäin prosenttiluku on niinmuodoin sokeriteollisuudessa, missä vuorokauden umpeen jatkuvalla työllä on melkoinen merkitys, kuitenkin suurempi kuin sekä paperi- että sahatteollisuudessa. Päivätyöntekijöistä alottaa 64.2 % klo 6—7 a. p. ja 35.8 % klo 7—8 a. p.

Olutpanimojen ja virvokejuomatehtaitten työväestä on 95.4 % työssä ainoastaan päivällä. Joitkut harvalukuiset alkavat ennen klo 6 a. p. tahi klo 8 ja myöhemmin; 55.6 % näistä alkaa klo 6—7 a. p. ja 38.8 % klo 7—8 a. p.

Viinapolttimojen, väkiviina-, viini- ja pussitehtaitten 609 työntekijästä on 89.0 %:lla ainoastaan päivätyötä. Näistä alkaa 12.5 % ennen klo 6 a. p. ja 67.2 % klo 6—7 a. p., 8.3 % klo 7—8 a. p. ja 11.8 % klo 8 ja myöhemmin.

Tupakkatehtaitten varsinaisilla työntekijöillä ei ole milloinkaan muuta kuin päivätyötä. Suurin osa heistä, eli 95.8 % kaikista, alottaa työn klo 7—8 a. p.

Muista tähän teollisuusryhmään kuuluvista työntekijöistä alottaa 33.5 % klo 6—7 a. p. ja 63.5 % klo 7—8 a. p.

Vaatetusteollisuus. Meikäläisissä räätälinliikkeissä, joita, niinkuin jo edellä mainittiin, harjoitetaan aivan käsiammattimaisesti, ei ole säännöllisesti järjestettyä, vaan ainoastaan sesongittaista yötyötä. Työntekijöistä alkaa 0.7 % työn klo 6—7 a. p., 36.5 % klo 7—8 a. p. ja 62.8 % klo 8 a. p. ja myöhemmin. Työaika alkaa siis verraten myöhemmin kuin tehdasmaisesti harjoitetuissa ammateissa.

Muista tähän ryhmään kuuluvista työntekijöistä alottaa 8.4 % klo 6—7 a. p., 49.8 % klo 7—8 a. p. ja 41.8 % klo 8 a. p. ja myöhemmin.

Kuvaava teollisuus. Kirja- ja kivipainojen 3,516 selostetusta työntekijästä on 3,311:n eli 94.1 %:n ilmoitettu tavallisesti tekevän ainoastaan päivätyötä. Tämä prosenttimäärä tuntuu korkeanlaiselta. On kuitenkin sangen vaikea sanoa tästä mitään varmaa, kun säännöllistä yötyötä on ainoastaan aamulehtiä julkaisevien kirjapainojen latojilla ja painajilla, mutta sitä kuitenkin voi kiireellisten töiden aikana myös olla siviililatojilla sangen laajassa määrässä. Ja molempain näiden työntekijäryhmäin yötyö on sangen vaihtelevaa ja sen lisäksi eri kirjapainoissa järjestetty eri tavoin. Samaa vaikeutta yötyön laajuuden määräämisessä ilmeni myös kirjapainoteollisuuden tilastollista tutkimusta toimitettaessa.¹⁾

Päivätyöntekijöistä alkaa ainoastaan 209 työntekijää eli 6.3 % kaikista klo 7—8 a. p., jota vastoin 3,100 työntekijää eli 93.7 % kaikista alkaa vasta klo 8 ja myöhemmin. Eräästä kirjapainosta on ilmoitettu 2 työntekijän alkavan jo klo 6 a. p.

Valokuvaamot avataan tietysti yleisölle jotenkin myöhään päivällä. Kaikki työntekijät, yhtä ainoaa lukuunottamatta, alottavat klo 8 a. p. ja myöhemmin.

Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus. Päivä- ja yötyö jakautuu tällä työalalla sangen eri tavoin eri paikkakuntain kesken. Suurempain kaupunkien valaistustehtaat ovat tavallisesti toimesta vuorokauden umpeen, mutta eräissä kaupungeissa niiden toiminta lakkaa klo 1 yöllä eli siihen aikaan, kun ravintolat suljetaan, mutta on niitäkin tehtaita, jotka lopettavat toimintansa jo aikaisemmin illalla. Missään tapauksessa ei kuitenkaan koko työväen tarvitse olla yötyössä.

Tähän kuuluvista 500 työntekijästä on 307:llä eli 61.4 %:lla ainoastaan päivätyötä. Suurin osa näistä, nimittäin 282 eli 91.9 %, alkaa työnsä aamulla klo 7—8.

Kylpy- ja pesulaitokset. Näiden työväestä alkaa 4.1 % klo 6—7 a. p., 45.5 % klo 7—8 a. p. ja 50.4 % klo 8 a. p. ja myöhemmin.

Parturit. Näiden työntekijöistä alkaa 8.1 % klo 7—8 a. p. ja 91.9 % klo 8 a. p. ja myöhemmin.

Työn päättyminen.

Kun nyttemmin on varsin yleisesti tapana, että työ päättyy lauantaisin varemmin kuin muina viikonpäivinä, on tämä seikka otettu huomioon Taulukon 1 seuraavissa osastoissa. Siinä seuraa sentähden ensinnä osasto (palstat 12—29), jossa mainitaan millä kellonlyömillä työ päättyy lauantaisin, sitten osasto (palstat 30—41), joista näkyy millä kellonlyömillä työ päättyy muina viikonpäivinä. Näistä kahdesta yhdistelmästä ei kuitenkaan voi tehdä mitään

¹⁾ Ks. Työtilastoa IV, siv. 69.

johtopäätöstä työn päättymisajan erotukseen nähden lauantaisin ja muina päivinä. Tämä seikka, toisin sanoin montako tuntia aikaisemmin työ päättyy lauantaisin kuin muina viikonpäivinä, käy sitävastoin näkyviin taulukon seuraavasta osastosta (palstat 42—67). Tässä ei ole otettu huomioon 15 minuutin pituisia ajanerotuksia jottei taulukko paisuisi ylen laajaksi. Vastamainitut kolme seikkaa käsitellään tässä jokaisen teollisuudenhaaran yhteydessä.

Sen seikan selittämiseksi että työpaikkain ja työntekijäin luku Taulukon 1 kahdessa likinnä seuraavassa osastossa ei pidä yhtä ensimmäisen osaston vastaavain lukujen kanssa, on mainittava että tämä johtuu siitä, että 2 kirjapainossa eri työntekijäryhmäin työ alkaa ja päättyy eri aikoina ja että sentähden niissä tapauksissa, jolloin sellaista eroavaisuutta on olemassa, työpaikka on luettu kahdesti. Näin on laita Taulukon 1 ensimmäisessä ja kolmannessa osastossa, minkätähden kirjapainojen luku niissä on 112 ja toisessa osastossa 110, mikä on todellinen luku. Tähän tulee vielä lisäksi, että ravinto- ja nautintoaineteollisuuden ryhmässä »muuta» yksi työpaikka, jossa on yksi työntekijä, on toimessa ainoastaan 2 päivää viikossa, toisin sanoin ei ensinkään lauantaisin. Ilmoituksiin työn päättymisestä muina viikonpäivinä kuin lauantaisin ei edellämainitun, kiviteollisuuden ryhmään kuuluvan työpaikan työntekijälukua ole tarvinnut merkitä kahdesti.

Kaikista teollisuuksista saadaan seuraavat yhdistelmät:

Työ päättyy lauantaisin:	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
ennen klo 2 i. p.	47	1.6	1,795	2.7
klo 2—3 »	536	18.1	22,198	32.9
» 3—4 »	180	6.1	11,559	17.2
» 4—5 »	173	5.8	5,180	7.7
» 5—6 »	442	14.9	10,358	15.4
» 6—7 »	1,090	36.9	13,990	20.8
» 7—8 »	307	10.4	1,522	2.2
» 8 ja myöhemmin	185	6.2	773	1.1
Yhteensä	2,960	100.0	67,375	100.0

Työ päättyy muina päivinä:	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
ennen klo 5 i. p.	31	1.0	627	0.9
klo 5—6 »	124	4.2	3,073	4.6
» 6—7 »	1,295	43.9	50,069	74.6
» 7—8 »	1,201	40.6	11,997	17.9
» 8 ja myöhemmin	311	10.3	1,356	2.0
Yhteensä	2,962	100.0	67,122	100.0

Työ päättyy lauantaicin aikai- semmin kuin muina päivinä:	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
1/2 t.	44	2.2	1,224	2.2
1 »	820	40.5	10,398	19.2
1 1/2 t.	31	1.5	567	1.0
2 »	340	16.8	6,542	12.1
2 1/2 »	10	0.5	573	1.1
3 t.	175	8.7	10,233	18.9
3 1/2 »	36	1.8	2,038	3.6
4 »	329	16.3	16,552	30.5
4 1/2 »	28	1.4	918	1.7
5 »	192	9.5	4,429	8.2
5 1/2 »	3	0.1	246	0.5
6 »	15	0.7	547	1.0
Yhteensä	2,023	100.0	54,317	100.0

Ainoastaan harvalukuisissa teollisuuslaitoksissa päättyy päivätyö myöhemmin kuin klo 8 i. p. ja nämä ovat pieniä laitoksia.

Huomioon ottaen laitosten suuruus arvioituna jokaisen työpaikan keskimääräisen työntekijäluvun perusteella saadaan seuraavat tulokset:

Työ päättyy lauantaicin:	Keskimäärin työntekijöitä työpaikassa:
ennen klo 4 i. p.	47 työntek.
klo 4—6 »	25 »
» 6—7 »	13 »
» 7 ja myöhemmin	5 »
Työ päättyy muina päivinä:	
ennen klo 7 i. p.	37 työntek.
klo 7—8 »	10 »
» 8 ja myöhemmin	4 »
Työ päättyy lauantaicin aikai- semmin kuin muina päivinä:	
enint. 1 tunnin	13 työntek.
1—2 tuntia	19 »
» 2—6 »	45 »

Nämä keskiluvut osottavat täysin selvästi, että ne teollisuuslaitokset, joissa työ päättyy aikaisemmin sekä lauantaicin että muina päivinä, ja ne joissa lauantaicin ja muiden viikonpäiväin työajan välinen erotus on pitempi, ovat isompia työpaikkoja, jota vastoin pienemmät, käsiammattimaisemmin käytetyt lai-

tokset yleensä työskentelevät myöhempään illalla ja viikon viimeisen ja muiden päivien työaikain pituuden välinen erotus on niissä pienempi.

Noin 67 % kaikista tutkituista työpaikoista ja 65 % kaikista niissä toimivista työntekijöistä lopettaa työn lauantaisin aikaisemmin kuin muina viikonpäivinä.

Metalliteollisuus. Isommissa työpajoissa ja tehtaissa lopettavat useimmat työntekijät, eli 64.8 kaikista päivätyöntekijöistä, työn lauantaisin klo 2 ja 3 välillä, useimmissa tapauksissa klo 2 i. p. 16.9 % lopettaa klo 3—4 i. p. Missään ei työtä jatketa myöhempään kuin klo 6 ja 7 i. p., useimmissa tapauksissa ensinmainittuun kellonlyömään asti. Muina viikonpäivinä lopettaa suurin osa työntekijöistä, eli 85.5 % kaikista päivätyöntekijöistä, työn klo 6—7 i. p., s. o. yleensä klo 6 i. p. 12.0 % lopettaa jo tuntia aikaisemmin eli klo 5—6 i. p. Missään ei työ jatku klo 8 jälkeen i. p. Yleisesti katsoen jatkuu siis työ isommissa metallitehtaissa lauantaisin klo 2:een i. p. ja muina päivinä klo 6:een i. p. Tämä tekee 4 tunnin ajanerotuksen. Taulukon 1 viimeisestä osastosta näkyykin, että suurimmalla osalla työntekijöistä, eli 61.2 %:lla, tämä erotus on 4 tuntia. 16.6 %:lla se on ainoastaan 3 tuntia. 92.0 % kaikista päivätyöntekijöistä lopettaa työnsä lauantaisin ylipäätään aikaisemmin kuin muina viikonpäivinä.

Käsiammattiliikkeissä päättyy työaika tuntuvasti myöhemmin: lauantaisin tosin 21.9 % päivätyöntekijöistä lopettaa jo klo 2—3 i. p., mutta 14.8 % klo 5—6 i. p., 35.7 % klo 6—7 i. p. ja 9.4 % niin myöhään kuin klo 7—8 i. p. Muina viikonpäivinä on harvinaista, että käsiammattiliikkeet lopettavat ennen klo 6 i. p.; 46.6 % lopettaa klo 6—7 i. p. ja 45.1 % vasta klo 7—8 i. p. Kaikkiaan 76 tuollaista käsiammattiliikettä, joissa tosin on ainoastaan 139 työntekijää, on ilmoittanut työn jatkuvan klo 8:aan i. p. ja myöhempään.

Tosin on 81.4 %:lla työntekijöistä lauantaisin lyhempi työaika kuin muina päivinä, mutta ajanerotus ei yleensä ole suuri: 39.7 %:lla se on tunti, 16.5 %:lla 2 tuntia, 6.6 %:lla 3 tuntia ja 22.9 %:lla 4 tuntia.

Kiviteollisuus. Tiilitehtaissa päättyy työ jotenkin myöhään sekä lauantaisin että varsinkin muina viikonpäivinä. Kaikista päivätyöntekijöistä lopettaa ainoastaan 13.2 % klo 2—3 i. p., ainoastaan jotkut klo 3—5 i. p., 20.9 % klo 5—6 i. p., 47.1 % klo 6—7 i. p. ja 10.3 % klo 7—8 i. p. Muina päivinä on asianlaita seuraava: suurin osa eli 65.7 % lopettaa klo 6—7 i. p., 21.9 % klo 7—8 i. p. ja 9.6 % klo 8 ja myöhemmin. Kaikista päivätyöntekijöistä lopettaa 65.4 % lauantaisin aikaisemmin kuin muina päivinä ja näistä lopettaa 59.2 % ainoastaan tuntia aikaisemmin.

Lasitehtaitten työntekijöistä ei yksikään lopeta lauantaisin ennen klo 4 i. p.; 61.4 % lopettaa klo 4—5 i. p., 24.0 % klo 5—6 i. p., 13.2 % klo 6—7 i. p. Muina päivinä taas lopettaa 43.2 % klo 4—5 i. p., 11.5 % klo 5—6 i. p. ja

43.9 % klo 6—7 i. p. Kumpaisessakin tapauksessa työskentelee joitakuuta työntekijöitä vielä klo 7 jälkeen i. p. Kaikista päivätyöntekijöistä lopettaa 73.9 % lauantaisin aikaisemmin kuin muina päivinä, mutta suurimmalla osalla eli 58.5 %:lla on työajan erotus ainoastaan 1/2 tuntia. 16.9 %:lla on se tunti ja 24.6 %:lla 2 tuntia.

Muista kiviteollisuuden kuuluvista työntekijöistä lopettaa 25.6 % lauantaisin klo 2—3 i. p., 19.6 % klo 3—4 i. p., 14.9 % klo 4—5 i. p. ja 31.6 % klo 6—7 i. p. Muina päivinä lopettaa 14.4 % klo 5—6 i. p. ja 77.4 % klo 6—7 i. p. 73.5 % päivätyöntekijöistä lopettaa lauantaisin aikaisemmin kuin muina päivinä ja näistä lopettaa 21.6 % tuntia aikaisemmin, 48.8 % 3 tuntia aikaisemmin, 15.3 % 4 tuntia aikaisemmin ja 11.3 % 5 tuntia aikaisemmin.

Kemiatuotteitten valmistusteollisuudet. Enemmän kuin puolet eli 53.7 % päivätyöntekijöistä lopettaa lauantaisin klo 2—3 i. p., mutta kolmasosa eli 32.5 % lopettaa vasta klo 6—7 i. p. Muina päivinä lopettaa suurin osa eli 72.3 % klo 6—7 i. p. ja viidesosa (19.1 %) klo 7—8 i. p. 77.5 % päivätyöntekijöistä lopettaa lauantaisin aikaisemmin kuin muina päivinä, ja näistä lopettaa 25.3 % tuntia, 34.0 % 3 1/2 tuntia ja 33.0 % 4 tuntia aikaisemmin lauantaisin kuin muina päivinä.

Terva-, öljy-, kumi- ja muu semmoinen teollisuus. 41.7 % päivätyöntekijöistä lopettaa lauantaisin jo klo 2—3 i. p., 14.3 % klo 4—5 i. p., 20.8 % klo 5—6 i. p. ja 14.9 % klo 6—7 i. p. eikä yksikään myöhemmin. Muina päivinä lopettavat useimmat (81.6 %) klo 5—6 i. p. ja 16.1 % klo 6—7 i. p. eikä yksikään myöhemmin. 87.8 % päivätyöntekijöistä lopettaa lauantaisin aikaisemmin kuin muina viikonpäivinä ja näistä lopettaa 27.5 % tuntia, 20.3 % 3 tuntia ja 46.4 % 4 tuntia aikaisemmin lauantaisin kuin muina päivinä.

Nahka- ja karvateollisuus. Päivätyöntekijöistä lopettaa 34.3 % lauantaisin klo 2—3 i. p., 44.2 % klo 5—6 i. p. ja 15.9 % vasta klo 6—7 i. p. Muina viikonpäivinä lopettaa suurin osa eli 85.0 % klo 6—7 i. p. ja 13.8 % tuntia myöhemmin. Päivätyöntekijöistä lopettaa 95.2 % lauantaisin aikaisemmin kuin muina viikonpäivinä ja näistä lopettaa 59.6 % tuntia ja 36.5 % 4 tuntia aikaisemmin lauantaisin kuin muina viikonpäivinä.

Kutomateollisuus. Päivätyöntekijöistä lopettaa vähäinen osa (3.5 % kaikista) lauantaisin jo ennen klo 2 i. p.; 41.0 % lopettaa klo 2—3 i. p. ja 49.7 % klo 3—4 i. p. Vähäinen osa eli 3.4 % työskentelee lauantaisin klo 6—7 asti i. p. Muina viikonpäivinä lopetetaan työ miltei yleisesti klo 6—7 i. p. (tavallisimmin klo 6 i. p.), sillä tämä järjestys on voimassa 93.0 %:lle kaikista päivätyöntekijöistä, ja 6.7 % jatkaa klo 7—8 asti i. p. Erittäin suurella osalla päivätyöntekijöistä eli 98.4 %:lla on lauantaisin lyhempi työaika kuin muina viikonpäivinä. Kun työntekijäin työaika lauantaisin yleensä päättyy klo 2 tai klo 3 i. p. ja muina päivinä klo 6 i. p., niin seuraa tästä, että osin 3 tunnin (41.8

%:lla) ja osin 4 tunnin (38.3 %:lla) työajan erotus on tavallisin. Erotus on 3 1/2 tuntia 6.4 %:lla ja jopa 4 1/2 tuntia 3.8 %:lla. Huomauttaa sopii, että yhdessä työpaikassa 7 työntekijää on työssä kaikkina viikonpäivinä klo 8:aan i. p.

Paperiteollisuus. Puuhiomojen, selluloosa- ja paperitehtaitten työaika päättyy lauantaisin ja muina viikonpäivinä seuraavasti:

	Työ päättyy:			
	lauantaisin		muina päivinä	
	työntekijöitä	%	työntekijöitä	%
klo 2—3 i. p.	213	5.3	—	—
» 3—4 »	853	21.1	—	—
» 4—5 »	1,278	31.6	—	—
» 5—6 »	731	18.0	8	0.2
» 6—7 »	973	24.0	4,040	99.8
Yhteensä	4,048	100.0	4,048	100.0

Lyhempi työaika lauantaisin kuin muina viikonpäivinä on 3,067 työntekijällä (75.7 %:lla kaikista päivätyöntekijöistä), toisin sanoen, kaikilla muilla paitsi niillä 973 työntekijällä, jotka joka päivä lopettavat klo 6—7 i. p., ja niillä 8 työntekijällä, jotka joka päivä lopettavat klo 5—6 i. p. Lauantain ja muiden päivien välinen työajan erotus on:

1 tunti	723 työntekijällä eli	23.6 %:lla
1 1/2 tuntia	50 »	1.6 »
2 »	1,228 »	40.1 »
3 »	853 »	27.8 »
4 »	213 »	6.9 »
Yhteensä	3,067 työntekijää eli	100.0 %

Muiden paperiteollisuuteen kuuluvain työalain työntekijöistä lopettaa 16.7 % lauantaisin jo ennen klo 2 i. p., 62.7 % klo 2—3 i. p. (tavallisimmin klo 2 i. p.), 17.5 % klo 3—4 i. p. ja 3.1 % klo 6—7 i. p. Muina viikonpäivinä taas lopettaa 15.1 % klo 5—6 i. p., 33.9 % klo 6—7 i. p. ja 51.0 % klo 7—8 i. p. Sängen lukuisilla työntekijöillä (99.5 %:lla kaikista) on työaika lauantaisin lyhempi kuin muina päivinä, ja tämä erotus on kokonaista 5 tuntia lähes puolella (49.5 %) kaikista työntekijöistä. 14.3 %:lla on erotus 2 tuntia, 16.2 %:lla 4 tuntia ja 16.6 %:lla 4 1/2 tuntia.

Puuteollisuus. Sahojen ja höyläämöjen työntekijäin työajat päättyvät seuraavasti:

	Työ päättyy lauantaisin:			
	työpaikkoja		työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
ennen klo 2 i. p.	1	0.2	6	0.0
klo 2—3 i. p.	9	2.1	207	2.1
» 3—4 »	6	1.4	144	1.4

	Työ päättyy lauantaicin:			
	työpaikkoja		työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
klo 4—5 i. p.	13	3.1	719	7.2
› 5—6 ›	102	24.2	3,724	37.0
› 6—7 ›	237	56.2	4,987	49.7
› 7—8 ›	47	11.1	238	2.4
› 8 ja myöhemmin.	7	1.7	22	0.2
Yhteensä	422	100.0	10,047	100.0

	Työ päättyy muina päivinä:			
	työpaikkoja		työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
klo 5—6 i. p.	9	2.1	71	0.7
› 6—7 ›	252	59.7	9,015	89.8
› 7—8 ›	126	29.9	853	8.4
› 8 ja myöhemmin.	35	8.3	108	1.1
Yhteensä	422	100.0	10,047	100.0

	Työ päättyy lauantaicin aikaisemmin kuin muina päivinä:			
	työpaikkoja		työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
1/2 tuntia	18	7.5	677	12.2
1 tunti	167	69.9	3,690	66.5
2 tuntia	32	13.4	791	14.3
yli 2 tunnin	22	9.2	387	7.0
Yhteensä	239	100.0	5,545	100.0

Tässä on taas sangen selvästi huomattavissa, miten erisuuruiset työpaikat suhteutuvat työn päättymisaikaan. Niissä työpaikoissa, joissa työ lauantaicin loppuu ennen klo 6 i. p., on keskimäärin 37 työntekijää, niissä, joissa työ loppuu klo 6—7 i. p., on keskimäärin 21 työntekijää, jota vastoin niissä, joissa työ loppuu klo 7 i. p. ja myöhemmin, on keskimäärin 6 työntekijää. Niissä työpaikoissa, joissa työ muina viikonpäivinä päättyy viimeistään klo 7 i. p., on keskimäärin 35 ja niissä, joissa työ päättyy myöhemmin, ainoastaan 6 työntekijää. Tästä siis näkyy, että isommat sahat yleensä lopettavat työn aikaisemmin päivällä kuin pienemmät. Kaikista päivätyöntekijöistä on 55.2 %:lla lauantaicin lyhempi työaika kuin muina viikonpäivinä. Työajan pituuden erotus on yleensä sangen lyhyt, useimmilla työntekijöillä ainoastaan tunti.

Muista puuteollisuuden kuuluvista työntekijäryhmistä lopettaa 5.2 % lauantaicin ennen klo 2 i. p., 37.9 % klo 2—3 i. p., 7.3 % klo 3—4 i. p., 18.0 % klo 4—5 i. p. ja 29.3 % klo 6—7 i. p. Muina viikonpäivinä lopettaa suurin osa (94.8 %) klo 6—7 i. p. Kaikista päivätyöntekijöistä lopettaa 71.0 % lauantaicin aikaisemmin kuin muina päivinä. 28.7 %:lla näistä on lauantaicin ja muiden päivien työajan välinen erotus 2 tuntia, 41.0 %:lla 4 tuntia, 9.5 %:lla jopa 5 tuntia.

Ravinto- ja nautintoaineteollisuus. Sokeritehtaitten työntekijäin työajat päättyvät seuraavasti:

	Työ päättyy:			
	lauantaisin		muina päivinä	
	työntekijöitä	%	työntekijöitä	%
k:lo 2—3 i. p.	162	27.3	—	—
» 3—4 »	36	6.1	—	—
» 4—5 »	72	12.1	36	6.1
» 5—6 »	152	25.6	152	25.6
» 6—7 »	171	28.9	405	68.3
Yhteensä	593	100.0	593	100.0

Kaikkiaan 593 päivätyöntekijästä on 270:llä, eli 45.5 %:lla lyhempi työaika lauantaisin kuin muina päivinä. Näistä työntekijöistä on 13.3 %:lla työaika lauantaisin 1½ tuntia lyhempi kuin muina viikonpäivinä, 26.7 %:lla 2 tuntia ja 60.0 %:lla 4 tuntia.

Olutpanimoissa ja virvokejuomatehtaissa päättyy useimpain työntekijäin (64.6 %) työ lauantaisin k:lo 6—7 i. p.; 20.2 % lopettaa tuntia aikaisemmin. Muinakin viikonpäivinä lopettaa suurin osa eli 77.8 % k:lo 6—7 i. p.; 18.4 % lopettaa tuntia myöhemmin. Ainoastaan 434 työntekijää eli 35.3 % kaikista lopettaa työn lauantaisin aikaisemmin kuin muina viikonpäivinä, ja näistä on useimmilla eli 78.8 %:lla ainoastaan tuntia lyhempi työaika lauantaisin kuin muina viikonpäivinä.

Viinapolttimien, väkiviina-, viini- ja punssitehtaitten työntekijöistä lopettaa noin puolet (48.2 %) lauantaisin vasta k:lo 6—7 i. p., 5.0 % lopettaa k:lo 2—3 i. p., 19.0 % k:lo 3—4 i. p., 8.5 % k:lo 4—5 i. p. ja 17.2 % k:lo 5—6 i. p. Muina viikonpäivinä lopettaa 80.3 % k:lo 6—7 i. p. ja 9.8 % tuntia myöhemmin. Päivätyöntekijöistä lopettaa 57.6 % lauantaisin aikaisemmin kuin muina päivinä. Lauantaisin ja muina päivinä on työnajan erotus 34.0 %:lla tunti, 31.4 %:lla 2 tuntia, 15.1 %:lla 3 tuntia ja 14.8 %:lla 4 tuntia.

Tupakkatehtaitten työntekijäin työnajan päättyminen näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

	Työ päättyy:			
	lauantaisin		muina päivinä	
	työntekijöitä	%	työntekijöitä	%
ennen k:lo 2 i. p.	257	6.7	—	—
k:lo 2—3 i. p.	1,191	30.9	—	—
» 3—4 »	821	21.3	—	—
» 4—5 »	162	4.2	—	—
» 5—6 »	1,400	36.2	—	—
» 6—7 »	22	0.6	2,072	53.7
» 7—8 »	—	—	1,781	46.2
» 8 ja myöhemmin.	5	0.1	5	0.1
Yhteensä	3,858	100.0	3,858	100.0

Kaikilla tupakkatyöntekijöillä, 5 lukuun ottamatta, on lauantaisin lyhempi työaika kuin muina päivinä. Ajanerotus on 40.6 %:lla näistä työntekijöistä tunti, 20.0 %:lla 3 tuntia ja 30.1 %:lla 4 tuntia.

Muista tähän ryhmään kuuluvista työntekijöistä lopettaa likimain puolet (42.9 %) lauantaisin k:lo 2—3 i. p. Verraten niin suuri osa kuin 16.6 % jatkaa työtä lauantaisinkin k:lo 6—7 asti i. p. Muina viikonpäivinä lopettaa suurin osa (84.1 %) näistä työntekijöistä k:lo 6—7 i. p. Päivätyöntekijöistä on 81.0 %:lla lyhempi työaika lauantaisin kuin muina päivinä. Työajan erotus on noin kymmenennellä osalla näistä työntekijöistä tunti, yhtä monella 1½, 2, ja 3 tuntia itsekullakin ryhmällä. 46.6 %:lla on tämä ajanerotus 4 tuntia.

Vaattetusteollisuus. Miesten ja naisten pukimoissa päättyy työ seuraavan yhdistelmän osottamina aikoina:

	Työ päättyy:			
	lauantaisin työntekijöitä	%	muina päivinä työntekijöitä	%
k:lo 2—3 i. p.	16	1.0	—	—
» 3—4 »	22	1.4	—	—
» 4—5 »	32	2.1	—	—
» 5—6 »	310	20.1	20	1.3
» 6—7 »	694	45.2	83	5.4
» 7—8 »	374	24.4	1,287	83.7
» 8 ja myöhemmin . . .	90	5.8	148	9.6
Yhteensä	1,538	100.0	1,538	100.0

Näissä laitoksissa, jotka, niinkuin edellä huomautettiin, ovat puhtaasti käsiammattimaisia, jatkuu työ jotenkin myöhään illalla. 68.4 %:lla työntekijöistä on työaika lyhempi lauantaisin kuin muina päivinä. Työajan erotus on yleensä lyhyt, nimittäin 57.8 %:lla näistä työntekijöistä ainoastaan tunti ja 30.7 %:lla 2 tuntia.

Muut vaattetusteollisuuteen kuuluvat työntekijät lopettavat työn lauantaisin varsin eri aikoina, 14.1 % k:lo 2—3 i. p., 31.0 % k:lo 3—4 i. p., 18.4 % k:lo 4—5 i. p., 13.8 % k:lo 5—6 i. p. ja 13.4 % k:lo 6—7 i. p. Muina päivinä lopettaa suurin osa (68.3 %) vasta k:lo 7—8 i. p., jota vastoin 18.4 % lopettaa jo k:lo 6—7 i. p. 93.5 %:lla näistä työntekijöistä on lauantaisin lyhempi työaika kuin muina viikonpäivinä. Erotus on 23.7 %:lla tunti, 13.0 %:lla 2 tuntia, 18.1 %:lla 3 tuntia ja 28.7 %:lla 4 tuntia.

Kuvaava teollisuus. Kirjapainojen työaika on tarkoin järjestetty voimassa olevalla tariiffilla. Niissä vallitseekin tässä kohdin suuri yhdenmukaisuus, niinkuin näkyy seuraavasta:

	Työ päättyy:			
	lauantaisin		muina päivinä	
	työntekijöitä	%	työntekijöitä	%
ennen k:lo 2 i. p.	154	4.6	—	—
k:lo 2—3 i. p.	3,113	94.0	—	—
» 4—5 »	—	—	16	0.5
» 5—6 »	2	0.1	201	6.1
» 7—8 »	8	0.3	3,018	91.1
» 8 ja myöhemmin	34	1.0	76	2.3
Yhteensä	3,311	100.0	3,311	100.0

Tarkemmin mainiten päättyy työ lauantaisin tavallisesti k:lo 2 i. p. ja muina päivinä k:lo 7 i. p. Työajan erotus onkin useimmilla nimittäin 2,994 työntekijällä 3,269:stä eli 91.6 %:lla 5 tuntia.

Valokuvaamot suljetaan yleensä sangen myöhään illalla sekä lauantaisin että muina viikonpäivinä eli k:lo 7—8 i. p.

Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus. Näiden laitosten päivätyöntekijöistä lopettaa lauantaisin 38.8 % k:lo 2—3 i. p. ja 45.3 % k:lo 3—4 i. p. Muina viikonpäivinä jatkuu niiden työ tavallisesti k:lo 6—7 asti i. p. (88.9 %:lla kaikista päivätyöntekijöistä). Lyhempi työaika lauantaisin kuin muina päivinä on 89.9 %:lla näistä ja työajan erotus on 50.4 %:lla 3 tuntia, 35.9 %:lla 4 tuntia.

Kylpy- ja pesulaitokset suljetaan yleensä vasta myöhään illalla, usein lauantaisin myöhemmin kuin muina viikonpäivinä. K:lo 8 i. p. ja myöhemmin päättyy työ lauantaisin 66.0 %:lle näiden laitosten palvelijastosta ja 62.8 %:lle muina viikonpäivinä. Ainoastaan 28.4 %:lla näistä henkilöistä on lauantaisin lyhempi työaika kuin muina päivinä.

Parturilat. Tämänlaatuiset laitokset suljetaan niinkään myöhään illalla ja usein myöhemmin lauantaisin kuin muina viikonpäivinä.

Taulukon 1 viimeisessä osastossa (palstat 68—101) on tietoja päivätyöntekijäin viikottaisesta todellisesta työajasta. Taulukko alkaa 48 tunnin ja sitä lyhemmällä viikottaisella työajalla ja kohoaa sitten 3 tunnin askelin. Käytännössä osottautui mahdottomaksi ilmaista työaika tunti tunnilta, syystä että taulukko olisi laajentunut aivan suhteettoman paljon. Nykyiseen muotoonsa järjestettynä on taulukko käsitettävä niin, että järjestyksessä toiseen ryhmään ei ole luettu 48 tuntia, mutta kyllä 51 tuntia, sitä seuraavaan ei 51 tuntia, mutta kyllä 54 tuntia j. n. e.

Kaikkien työpaikkain ja työntekijäin työajan pituus näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

Viikottaisten
työtuntien
luku.

	Viikottaisia työtunteja:			
	työpaikkoja		työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
48 t. ja vähemmän	169	5.7	1,318	2.0
48—51 tuntia	189	6.4	4,063	6.0
51—54 »	233	7.9	4,018	6.0
54—57 »	475	15.9	16,910	25.1
57—60 »	1,275	43.0	33,263	49.4
60—63 »	177	6.0	4,601	6.8
63—66 »	221	7.5	1,669	2.5
66—69 »	42	1.4	625	0.9
69—72 »	119	4.0	731	1.1
72—75 »	32	1.1	70	0.1
75—78 »	14	0.5	53	0.1
78—81 »	4	0.1	11	0.0
81—84 »	6	0.2	12	0.0
84—87 »	2	0.1	22	0.0
87—90 »	2	0.1	4	0.0
yli 90 tunnin	3	0.1	6	0.0
Yhteensä	2,963	100.0	67,376	100.0

Tavallisin työaika on tässä 57 ja 60 tunnin välillä, toisin sanoen, on useimmissa tapauksissa tasan 60 tuntia. Sitä likinnä seuraa 54 ja 57 tunnin välinen työaika, joka useimmissa tapauksissa on tasan 57 tuntia. Nämä molemmat työajat ovat niin yleiset, että ne käsittävät 58.9 % kaikista työpaikoista ja 74.5 % kaikista työntekijöistä.

Laskiessaan työpaikkain keskimääräisen työntekijäluvun havaitsee, että niissä työpaikoissa, joiden viikottainen tuntiluku on enintään 54 tuntia, tämä keskiluku on 16. Taas 54—57 tuntia käyttävissä työpaikoissa se on 36, 57—60 tuntia käyttävissä 26 sekä enemmän kuin 60 viikottuntia käyttävissä työpaikoissa ainoastaan 12. Tästä näkyy, että pienissä työpaikoissa yleensä on pisin työaika. Suurissa teollisuuslaitoksissa on viikottainen työaika tavallisesti 54 ja 60 tunnin välillä.

Metalliteollisuus. Isommissa konepajoissa ja tehtaissa on työaika 48 ja 69 tunnin välillä. Työaika jakautuu seuraavasti:

	Viikottaisia työtunteja:			
	työpaikkoja		työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
54 t. ja vähemmän	5	3.7	388	3.6
54—57 tuntia	78	58.2	6,503	59.7
57—60 »	43	32.1	3,724	34.2
60—69 »	8	6.0	273	2.5
Yhteensä	134	100.0	10,888	100.0

Ne laitokset, joissa viikottainen työaika on 60 tuntia pitempi, ovat taaskin pienempiä.

Metalliteollisuuden käsiammattiliikkeissä on seuraavat työajat:

	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
54 t. ja vähemmän	126	15.9	331	14.5
54—57 tuntia	154	19.5	621	27.1
57—60 »	348	44.0	974	42.6
60—63 »	33	4.2	86	3.8
63—66 »	65	8.2	156	6.8
66—69 »	10	1.3	16	0.7
69—72 »	39	4.9	76	3.3
72—84 »	16	2.0	28	1.2
Yhteensä	791	100.0	2,288	100.0

Suurimmalla osalla (69.7 %:lla) tämänkin ryhmän työntekijöistä on työaika 54 ja 60 tunnin välillä, mutta melkoisella osalla eli 15.8 %:lla on pitempi työaika, jopa 84:kin tuntia. Tässä kohdin vievät metalliteollisuuden käsiammattilaisista voiton ainoastaan sahatyöntekijät, niinkuin tuonnempana osotetaan. Tässä ryhmässä oli varsin suuri osa käytettäväksi kelpaamattomia vastauksia, koska ilmoitettiin työnantajan työskentelevän yksinään, noudattamatta määrättyä työaikaa. Nämä olivat lukuisia maalaisseppiä, jotka kengittävät hevosia ja korjailevat ajoneuvoja ja semmoisia, minkätähden heidän työaikansa riippuu työnsaannista.

Kiviteollisuus. Tiilitehtaissa on päivätyöntekijäin työaika seuraava:

	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
54 t. ja vähemmän	13	10.7	172	6.6
54—57 tuntia	13	10.7	221	8.5
57—60 »	71	58.8	1,538	59.1
60—63 »	7	5.8	321	12.4
63—66 »	8	6.6	69	2.6
66—69 »	1	0.8	15	0.6
69—72 »	4	3.3	232	8.9
75—78 »	4	3.3	34	1.3
Yhteensä	121	100.0	2,602	100.0

Meidän maan tiilitehtaat ovat ainakin osittain niin riippuvia vuodenaajasta, että niiden työ suuremmassa taikka vähemmässä määrässä on sesonkityön luontoista. Tämä riippuu tehtaitten suuruudesta ja koneellisista laitoksista. Suurten tiilitehtaitten työ on tavallisesti järjestetty seuraavasti. Savenottoa voidaan tietenkin toimittaa ainoastaan siihen aikaan vuodesta, jolloin maa on sulana. Tähän työhön käytetään tavallisia ulkotyöntekijöitä. Tiilenlyönti alkaa kohta, kun savea on saatavissa, ja jatkuu syksyyn. Polttaminenkin alkaa kohta, mutta kun tiilten lyöminen käy tuntuvasti joutuisammin kuin polttaminen, on syksyllä lyömisen lakatessa niin paljon polttamatonta tavaraa, että polttamista jatkuu miltei talven umpeen. Sittenkun koko varasto on poltettu, käytetään kevättalvella kuukausi tahi pari uunien korjaamiseen, minkä jälkeen sama työjärjestys alkaa uudelleen. Keväisin ja kesäisin, kun on sekä savea otettava että tiiliä lyötävä ja poltettava, on työväkeä tietysti runsaimmin. Syksyllä sitä paljon vähennetään, koska polttamiseen tarvitaan ainoastaan joitakuita henkilöjä. Polttamista toimitetaan yhteen jaksoon vuorokauden umpeen, sillä uunit ovat moniosastoisia, jotka voi eristää toisistaan. Uunin eri osastot täytetään, kuumennetaan ja tyhjennetään peräkkäin, niin että tämä menettely, käytyään uunin yltympäri, alkaa jälleen ensimmäisestä osastosta. Uunien rakenteesta riippuen kuluu tiilipanoksen polttamiseen viikko, jopa kaksikin. Isommilla tiilitehtailla on niinmuodoin työtä vuoden umpeen, mutta erilaatuista eri vuodenaikoina ja niinkään varsin erimääräistä työväkeä käyttämällä. Pienet tiilitehtaat sitä vastoin, etusijassa ne jotka työskentelevät kotitarpeiksi, ovat yleensä käynnissä ainoastaan lämpimän vuodenaajan. Työjärjestys on yleensä sama kuin edellä kerrottu, kukin tuotantokausi vain kestää lyhemmän ajan. Pienissä tiilitehtaissakin jatkuu polttamista jonkun aikaa sen jälkeen kun tiilenlyönti on lakannut.

Tässä tutkimuksessa käsitellyt tiilitehtaitten työntekijät ovat sellaisia, jotka toimivat tiilenlyöjinä taikka savenluojina. Polttajia käsitellään myöhemmin vuorotyöntekijöinä.

Työaika on jokseenkin pitkä. Useimpain työntekijäin työaika on yleensä 54 ja 60 tunnin välillä, mutta nyt puheena olevain työntekijäin työaika on 57 ja 63 tunnin välillä (71.5 % kaikista). Sangen suurella osalla eli 8.9 %:lla on 72 tunnin työaika. Pisin työaika on 78 tuntia.

Lasitehtaitten päivätyöntekijäin työaika jakautuu seuraavasti:

	Työntekijöitä	%
48—51 tuntia	380	43.3
51—54 »	274	31.1
57—60 »	120	13.6
60—63 »	106	12.0
Yhteensä	880	100.0

Muilla kiviteollisuuteen kuuluvilla työntekijöillä on seuraavat työajat:

	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
48 t. ja vähemmän	5	5.4	298	8.9
48—51 tuntia	2	2.2	61	1.8
51—54 »	20	21.7	482	14.5
54—57 »	24	26.1	681	20.5
57—60 »	37	40.2	1,783	53.6
yli 60 t.	4	4.4	24	0.7
Yhteensä	92	100.0	3,329	100.0

Tässä on 60 tuntia tavallisin työaika, sitä likinnä 57 tuntia. Pisin työaika on 72 tuntia.

Kemiatuotteitten valmistusteollisuudet. 28.6 %:lla työntekijöistä on 54—57 tuntinen, 54.8 %:lla 57—60 tuntinen ja 10.9 %:lla 63—66 tuntinen työaika. Pisin työaika, 72—75 tuntia, on eräillä harvalukuisilla työntekijöillä, samoin kuin lyhin työaika 48 tuntia ja vähemmän.

Terva-, öljy-, kumi- ja muu semmoinen teollisuus. Työntekijöistä on 48.2 %:lla 54—57 tuntinen, 35.4 %:lla 57—60 tuntinen sekä 8.9 %:lla 60—63 tuntinen työaika. Pisin työaika, 72 tuntia, on joillakuilla harvalukuisilla työntekijöillä.

Nahka- ja karvateollisuus. 2.7 %:lla työntekijöistä on työaika 54 tuntia ja vähemmän, 27.8 %:lla 54—57 tuntia, 56.9 %:lla 57—60 tuntia, 12.3 %:lla 60—63 tuntia sekä 0.3 %:lla yli 63 tunnin (enintään 69 tuntia).

Kutomateollisuus. Kehruu- ja kudontateollisuuden työaika jakautuu seuraavasti:

	Työntekijöitä	%
48 t. ja vähemmän	13	0.1
54—57 tuntia	3,596	31.4
57—60 »	7,582	66.0
60—63 »	109	0.9
63—66 »	90	0.8
66—69 »	94	0.8
Yhteensä	11,484	100.0

Tässä teollisuudenhaarassa on siis yhdenmukainen työaika kaikilla työntekijöillä, kohdistuen kahteen aikamäärään, 57 tuntiin ja 60 tuntiin, niin että $\frac{1}{3}$:lla työntekijöistä on edellinen ja $\frac{2}{3}$:lla jälkimäinen työaika.

Muita kutomateollisuuteen kuuluvia työntekijöitä on ainoastaan vähän ja niiden työaika pääasiallisesti 54 ja 60 tunnin välillä.

Paperiteollisuus. Puuhiomojen, selluloosa- ja paperitehtaitten päivätyöntekijäin työaika on seuraava:

	Työntekijöitä	%
48 t. ja vähemmän	42	1.0
54—57 tuntia	213	5.3
57—60 »	3,487	86.1
60—63 »	306	7.6
	<hr/>	
Yhteensä	4,048	100.0

Vielä enemmän kuin kutomateollisuudessa on tällä työalalla työaika kohdistunut ahtaisiin rajoihin, 57—60 tuntiin,

Kahdesta puuhiomosta saapuivat pyydetty tiedot niin myöhään (vasta huhtikuun lopulla, vaikka määräaika päättyi helmikuun 15 päivänä), ettei niitä voitu ottaa taulukoissa lukuun. Niissä on yhteensä 295 työntekijää, joista 135 on päivätyöntekijöitä. Jos nämä otetaan lukuun tässä, niin saadaan seuraava seikkaperäisempi päivätyöntekijäin työajan jako:

	Työpaikkoja luku	Työntekijöitä luku	%
48 tuntia	1	42	1.0
57 »	4	213	5.1
58 »	16	1,900	45.4
58 1/2 »	1	104	2.5
59 »	11	720	17.2
60 »	17	898	21.4
61 »	3	212	5.1
62 »	1	53	1.3
63 »	3	41	1.0
	<hr/>		
Yhteensä	57	4,183	100.0

Muilla paperiteollisuuteen kuuluvilla työntekijöillä on seuraavat työajat:

	Työntekijöitä	%
48 t. ja vähemmän	7	0.9
48—51 tuntia	324	44.0
51—54 »	204	27.7
54—57 »	195	26.5
yli 57 t.	7	0.9
	<hr/>	
Yhteensä	737	100.0

Tässä ryhmässä on työaika lyhempi kuin useissa muissa, sillä miltei puolella työntekijäluvusta on työaika 48—51 tuntia. Pisin työaika on 63 ja 66 tunnin välillä.

Puuteollisuus. - Sahojen ja höyläämöjen työntekijäin työaika on seuraava:

	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
54 t. ja vähemmän	24	5.7	247	2.5
54—57 tuntia	12	2.8	218	2.2
57—60 »	210	49.8	5,709	56.8
60—63 »	53	12.6	2,648	26.2
63—66 »	86	20.4	982	9.8
66—69 »	6	1.4	41	0.4
69—72 »	23	5.4	166	1.7
yli 75 tunnin	8	1.9	36	0.4
Yhteensä	422	100.0	10,047	100.0

Kaikista teollisuudenhaaroista näyttää sahatteollisuudella olevan pisin työaika. Työntekijöitä, joilla on sangen pitkä työaika, jopa 96 tuntia, mikä on suurin selville saatujen työtuntien luku, on tosin sangen vähän verraten tämän teollisuuden suureen työntekijälukuun, mutta sielläkin, missä työaika ei ulotu näihin äärimäisiin rajoihin, on se kuitenkin sangen pitkä. Enintään 57 tuntinen työaika on ainoastaan vähäisellä osalla työntekijöistä (4.7 %:lla kaikista). Useimpain työntekijäin (83.0 % kaikista) työaika on pääasiallisimmin 57 ja 63 tunnin välillä, niin että hiukan enemmällä kuin puolella on 57—60 tuntia ja $\frac{1}{4}$:llä 60—63 tuntia. Likiptäen $\frac{1}{10}$:llä on niinkin pitkä työaika kuin 63—66 tuntia. Koettaessaan selvittää työajan pituuden ja sahojen suuruuden välistä suhdetta saa seuraavat keskiluvut:

	Työntekijöitä keskimäärin työpaikassa
57 tuntia ja vähemmän	13
57—60 tuntia	27
60—63 »	50
yli 63 tunnin	10

Pienet, lyhyttä työaikaa käyttävät sahat lienevät likinnä semmoisia, jotka työskentelevät kotitarpeiksi ja useinkin ovat käynnissä ainoastaan jonkun osan viikkoa. Isommissa sahoissa on työaika 57—60 ja isoimmista yleensä 60—63 tuntia, jota vastoin pienissä sahoissa taas on pitempi työaika. On muistettava,

että vesivoimalla käyvät pienet sahat voivat työskennellä ainoastaan kesäiseen aikaan. Isommissakin sahoissa on työ etusijassa kohdistettu lämpimään vuodenaikaan.

Muilla puuteollisuuden kuuluvilla työntekijöillä on seuraavat työajat:

	Työntekijöitä	%
54 t. ja vähemmän	93	2.7
54—57 tuntia	1,592	46.6
57—60 »	1,685	49.2
yli 60 tunnin	50	1.5
Yhteensä	3,420	100.0

Ravinto- ja nautintoaineteollisuus. Sokeritehtaissa on päivätyöntekijöillä seuraavat työajat:

	Työpaikkoja luku	Työntekijöitä luku	%
55 tuntia	2	198	33.5
58 »	1	22	3.7
59 »	1	50	8.4
60 »	1	152	25.6
63 »	2	171	28.8
Yhteensä	7	593	100.0

Olutpanimoissa ja virvokejuomatehtaissa on työaika:

	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
57 t. ja vähemmän	52	30.6	244	19.7
57—60 tuntia	81	47.6	642	52.0
60—63 »	17	10.0	221	18.0
yli 63 tunnin	20	11.8	126	10.3
Yhteensä	170	100.0	1,233	100.0

Useat maaseudun virvokejuomatehtaat ovat varsin tilapäistä laatua. Useimmat tällaiset laitokset työskentelevät ainoastaan kesäisin yhdellä tai parilla työntekijällä. Useinkin on paikkakunnan apteekkari tällaisen liikkeen harjoittajana, ja sellaisissa tapauksissa saa apteekin renki muitten töittensä ohella toimia virvokejuomien valmistajana.

Polttimojen, väkiviina-, viini- ja punssitehtaitten työaika on seuraava:

	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku		luku	%
54 t. ja vähemmän	11		62	11.4
54—57 tuntia	10		68	12.5
57—60 »	17		332	61.3
yli 60 tunnin	6		80	14.8
Yhteensä	44		542	100.0

Tupakkateollisuustyöntekijäin työajat ovat seuraavat:

	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku		luku	%
48 t. ja vähemmän	1		3	0.1
51—54 tuntia	7		1,266	32.8
54—57 »	8		986	25.5
57—60 »	6		1,593	41.3
yli 60 tunnin	2		10	0.3
Yhteensä	24		3,858	100.0

Vihdoin on muilla tähän teollisuusryhmään kuuluvilla työntekijöillä alempana mainitut työajat:

	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
54 t. ja vähemmän	28	24.6	159	13.9
54—57 tuntia	16	14.0	135	11.9
57—60 »	57	50.0	603	53.5
yli 60 tunnin	13	11.4	235	20.7
Yhteensä	114	100.0	1,137	100.0

Tässä mainittujen laitosten joukossa on erinäisiä makeisia valmistava tehdas, jossa on 195 työntekijää ja kokonaista 67 tunnin viikottainen työaika.

Vaatetusteollisuus. Miesten ja naisten pukimoissa on työaika:

	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
51 t. ja vähemmän	19	6.2	82	5.3
51—54 tuntia	31	10.2	250	16.2
54—57 »	40	13.1	212	13.8
57—60 »	179	58.7	853	55.5
60—63 »	13	4.3	64	4.2
63—66 »	16	5.2	56	3.6
yli 66 tunnin	7	2.3	21	1.4
Yhteensä	305	100.0	1,538	100.0

Niinkuin jo edellä huomautettiin, ovat tämänlaatuiset laitokset jokseenkin pieniä. Näissäkin on kuitenkin huomattavana työajan erotusta pienemmissä ja jonkun verran isommissa laitoksissa.

	Työntekijöitä keskimäärin työpaikassa
54 tuntia ja vähemmän	7
54—60 tuntia	5
yli 60 tunnin	4

Taaskin on pienemmissä laitoksissa pisin työaika. Pisin tavattu työaika on 96 tuntia, jommoinen kuitenkin on ainoastaan eräässä 2 työntekijää käyttävässä räätälinliikkeessä.

Muilla tähän kuuluvilla työntekijöillä on seuraavat työajat:

	Työntekijöitä	
	luku	%
48 tuntia ja vähemmän	172	13.4
48—51 tuntia	27	2.1
51—54 »	303	23.8
54—57 »	175	13.7
57—60 »	514	40.3
yli 60 tunnin	86	6.7
Yhteensä	1,277	100.0

Samoin kuin räätälinliikkeillä on tässä noin puolella työntekijöistäkin työaika 57 ja 60 tunnin välillä.

Kuvaava teollisuus. Kirja- ja kivipainoissa on seuraavat työajat:

	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
48 t. ja vähemmän	7	6.2	171	5.2
48—51 tuntia	90	79.7	2,976	89.9
51—54 »	11	9.7	122	3.7
54—57 »	4	3.5	8	0.2
60—63 »	1	0.9	34	1.0
Yhteensä	113	100.0	3,311	100.0

Kirjaltajat ovat meillä ne työntekijät, joitten on onnistunut saavuttaa lyhin työaika, niinkuin näkyekin edellä olevista numeroluvuista, jotka osottavat aivan suurimmalla osalla näistä työntekijöistä eli $\frac{9}{10}$:lla kaikista työajan olevan 48—51 tuntia eli tarkemmin mainiten 51 tuntia.

Valokuvaamoapulaisista on 33.3 %:lla työaika 48 tuntia ja vähemmän, 13.2 %:lla 48—51 tuntia, 14.7 %:lla 51—54 tuntia, 7.0 %:lla 54—57 tuntia, 23.3 %:lla 57—60 tuntia ja 8.5 %:lla yli 60 tunnin.

Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus. Näiden työntekijäin päivätö osottautuu sellaiseksi, että suurimmalla osalla eli 73.3 %:lla on työaika 54—57 tuntia, 5.5 %:lla on lyhempi ja 21.2 %:lla pitempi työaika.

Kylpy- ja pesulaitokset.

	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
57 t. ja vähemmän	23		154	29.0
57—60 tuntia	20		179	33.6
60—69 »	16		73	13.8
69—72 »	11		121	22.7
yli 72 tunnin	3		5	0.9
Yhteensä	73		532	100.0

Edellä olevasta näkyy, että työaika tämänlaatuisissa laitoksissa usein on sangen pitkä.

Parturit. Parturiloissa on apulaisilla seuraavat työajat:

	Työpaikkoja luku	Työntekijöitä luku	%
54 t. ja vähemmän	6	19	11.8
57—60 tuntia	7	13	8.1
60—63 »	5	13	8.1
63—66 »	5	10	6.2
66—69 »	7	17	10.6
69—72 »	20	38	23.8
72—75 »	26	50	31.4
Yhteensä	76	160	100.0

Niinkuin näkyy, on parturilojen apulaisilla erittäin pitkä työaika.

III Luku.

Kahta työvuoroa käyttävät työpaikat työntekijöineen.

Taulukossa 2 ovat yhdisteltyinä kahta työvuoroa käyttäviä työpaikkoja ja niiden työntekijöitä koskevat tiedot. Taulukko käsittää neljä eri osastoa. Ensimmäisessä osastossa (palstat 2—13) mainitaan millä kellonlyömillä vuorot vaihtuvat, toisessa osastossa (palsta 14—45) mainitaan toisen viikon työaika (lyhempi työaika), kolmannessa osastossa (palstat 46—89) selostetaan toisen viikon työaika (pitempää työaika) ja neljännessä osastossa vihdoin (palstat 90—133) on tietoja kahden peräkkäisen viikon yhteenlasketusta työajasta.

Ensimmäisessä osastossa on työpaikkojen, s. o. puuhiomojen, selluloosa- ja paperitehtaitten luku ilmoitettu 46:ksi, mutta kolmessa seuraavassa osastossa 48:ksi, joten myös työpaikkain loppusumma ensinmainitussa paikassa on 248, mutta jälkimäisissä 250. Tämä johtuu siitä, että kahden työpaikan työntekijöillä on eri työaika, minkä tähden nämä kaksi työpaikkaa on luettu kahdesti.

Jos vertaa kahta työvuoroa käyttävään työpaikkain ja työntekijäin lukua koko tämän tutkimuksen käsittämiin vastaaviin lukuihin, niin saa seuraavat tulokset:

Kaksi-
vuoroiset
työntekijät.

	Työpaikkoja:			Työntekijöitä:		
	kaikki	vuorotyötä käyttäviä	%	kaikki	vuoro- työssä	%
<i>Metalliteollisuus:</i>	926	8	0.9	14,095	483	3.4
Isompia konepajoja ja teh- taita	135	8	5.9	11,807	483	4.1
<i>Kiviteollisuus y. m.:</i>	226	37	16.4	7,241	469	6.5
Tiilitehtaita	125	22	17.6	2,940	315	10.7
Lasitehtaita	8	3	37.5	1,108	56	5.0
Muita	93	12	12.9	3,193	98	3.1
<i>Kemiatuotteitten valmistus:</i>	27	1	3.7	914	4	0.4
<i>Tervateollisuus y. m.:</i>	36	5	13.9	376	35	9.3
<i>Kutomateollisuus:</i>	50	9	18.0	12,398	509	4.1
Kehruu- ja kudontateolli- suus	38	9	23.7	12,312	509	4.2

	Työpaikkoja:			Työntekijöitä:		
	kaikki	vuorotyötä käyttäviä	%	kaikki	vuoro- työssä	%
<i>Paperiteollisuus:</i>	122	47	38.5	10,069	3,677	36.4
Puuhiom., sellul.- ja paperi- tehtaita	61	46	75.4	9,308	3,661	39.3
Muita	61	1	1.6	761	16	2.1
<i>Puuteollisuus:</i>	529	119	22.5	21,301	8,047	37.8
Sahoja ja höyläämöjä	462	117	25.3	17,856	7,961	44.5
Muita	67	2	3.0	3,445	86	2.5
<i>Ravinto- ja nautintoaineteollis.</i>	360	12	3.3	7,757	248	3.2
Sokeritehtaita	7	5	71.4	835	186	22.3
Olutpanimoja ja virvoke- juomatehtaita	168	4	2.4	1,294	10	0.8
Polttimoja y. m.	46	2	4.4	609	33	5.4
Muita	115	1	0.9	1,158	19	1.6
<i>Vaatetusteollisuus:</i>	379	1	0.3	2,840	8	0.3
Muita	74	1	0.1	1,302	8	0.6
<i>Kuvaava teollisuus:</i>	154	4	2.6	3,653	26	0.7
Kirja- ja kivipainoja	110	4	3.6	3,516	26	0.7
<i>Valaistus- ja voimansiirtoteoll.:</i>	23	5	21.7	500	15	3.0
Kaikki	3,020	248	8.2	83,571	13,521	16.2

Kaksivuorotyötä ei ensinkään käytetä seuraavissa tämän tutkimuksen käsittelemissä ammateissa: metalliteollisuuden käsiammattiliikkeissä, siinä kutomateollisuuden ryhmässä, joka on merkitty nimikkeellä »Muita», tupakkateollisuudessa, miesten ja naisten pukimoissa, valokuvaamoissa, kylpy- ja pesulaitoksissa sekä parturinammattissa.

Suurin merkitys on kaksivuoroisella työllä sahateollisuudessa, missä 44.5 %:lla kaikista työntekijöistä työ on järjestetty tällä tavoin. Sitä likinnä seuraavat puuhiomot, selluloosa- ja paperitehtaat, joiden työntekijöistä 39.3 %:lla on kaksivuoroista työtä, sitten sokeritehtaat, joiden työntekijöistä 22.3 %:lla on vuorotyötä, tiilitehtaat (10.7 %:lla kaikista työntekijöistä), tervateollisuus (9.3 %:lla kaikista työntekijöistä), polttimot, väkiviina-, viini- ja punssitehtaat (5.4 %:lla kaikista työntekijöistä), lasitehtaat (5.0 %), kehruu- ja kudontateollisuus (4.2 %), metalliteollisuuden työpajat ja tehtaat (4.1 %) j. n. e. Useimmissa muissa ammatinhaaroissa, missä kaksivuoroista työtä käytetään, on sillä varsin vähän merkitystä.

Koko tässä käsitelty aineisto siis osottaa, että 8.2 %:lla työpaikoista ja 16.2 %:lla kaikista niiden työntekijöistä on kaksivuoroista työtä.

Millä kellon-
lyömillä vuo-
rot vaihtuvat.

Kaksivuoroisessa työssä on tavallista, että toinen vuorojen vaihto tapahtuu klo 6 a. p., joten toinen vaihto useimmiten on 12 tuntia myöhemmin eli klo 6 i. p.

Käytännössä on kuitenkin tästä poikkeaviakin järjestyksiä. Taulukon 2 palstoilla 2—13 on tiedot vuorojen vaihtumista osottavista kellonlyömistä järjestetty niin, että aamuvaihtoon nähden on mainittu kuinka monessa työpaikassa ja kuinka monen työntekijän vuoro vaihtuu klo 6 a. p. ja aikaisemmin sekä kuinka monen klo 6 jälkeen a. p. Iltaan nähden taas on klo 9 i. p. valittu rajaksi.

Koko vuorotyö osottaa seuraavia tuloksia:

	Vuoro vaihtuu aamusin:			
	työpaikkoja		työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
klo 6 a. p. ja aikaisemmin	193	77.8	12,395	91.7
klo 6 jälkeen a. p.	48	19.4	1,019	7.5
ilmoittamaton	7	2.8	107	0.8
Yhteensä	248	100.0	13,521	100.0

	Vuoro vaihtuu iltasin:			
	työpaikkoja		työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
klo 9 i. p. ja aikaisemmin	234	94.4	13,271	98.2
klo 9 jälkeen i. p.	7	2.8	143	1.0
ilmoittamaton	7	2.8	107	0.8
Yhteensä	248	100.0	13,521	100.0

Vaihtuminen klo 6 a. p. on yleisin, niinkuin jo huomautettiin. Ennen klo 6 a. p. vaihtuu vuoro ainoastaan 4 työpaikassa, joissa on 52 työntekijää. Eräässä sähkötehtaassa vaihtuu 2 työntekijää jo klo 3 aamulla, eräässä putlauslaitoksessa vaihtuu 18 työntekijää klo 4 aamulla, eräässä kalkkitehtaassa vaihtuu 2 työntekijää klo 5 aamulla ja eräässä puuhiomossa vaihtuu vuoro klo 1/2 6 a. p.

Työaikaa koskevat tiedot on jaettu Taulukon 2 kolmeen osastoon, joissa mainitaan ensimmäisen ja toisen viikon työtunnit sekä kahden peräkkäisen viikon yhteenlasketut työtunnit. Ensimmäiseen osastoon on aina, kun työajat kahtena peräkkäisenä viikkona ovat erilaiset, luettu se viikko, jolloin työaika on lyhempi, toiseen osastoon taas se viikko, jolloin työaika on pitempi. Molemmat nämä taulukot etenevät 3 tuntisin askelin, alkaen 48 tunnista. Viimeisessä osastossa ovat askeleet 6 tuntisia.

Kaikkien tässä käsiteltyjen työpaikkain ja työntekijäin työajat ovat seuraavat:

**Viikottainen
työaika.**

	Toisen viikon työtunnit:			
	työpaikkoja		työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
48 t. ja vähemmän	9	3.6	202	1.5
50 tuntia	33	13.2	3,343	24.7
52—54 »	8	3.2	812	6.0
55—57 »	17	6.8	805	6.0
58—60 »	55	22.0	2,173	16.0
61—63 »	23	9.2	1,726	12.8
64—66 »	23	9.2	523	3.9
70—72 »	56	22.4	3,645	26.9
yli 72 tunnin	18	7.2	158	1.2
ilmoittamaton aika	8	3.2	134	1.0
Yhteensä	250	100.0	13,521	100.0

	Toisen viikon työtunnit:			
	työpaikkoja		työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
48 t. ja vähemmän	7	2.8	38	0.3
52—54 tuntia	4	1.6	49	0.4
55—57 »	9	3.6	310	2.3
58—60 »	72	28.8	5,511	40.6
61—63 »	28	11.2	2,450	18.1
64—66 »	29	11.6	750	5.6
68—69 »	4	1.6	64	0.5
70—72 »	28	11.2	932	6.9
74 »	5	2.0	189	1.4
76 »	2	0.8	20	0.1
80 »	3	1.2	440	3.3
81 »	1	0.4	30	0.2
82 »	9	3.6	676	5.0
84 »	31	12.4	1,752	13.0
yli 84 tunnin	10	4.0	176	1.3
ilmoittamaton aika	8	3.2	134	1.0
Yhteensä	250	100.0	13,521	100.0

	Kähden viikon työtunnit:			
	työpaikkoja		työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
99 t. ja vähemmän	8	3.2	52	0.4
104—108 tuntia	7	2.8	341	2.5
109—114 »	35	14.0	3,461	25.5
115—120 »	50	20.0	2,969	22.0
121—126 »	31	12.4	1,894	14.0
128—132 »	31	12.4	754	5.6
137 »	1	0.4	82	0.6
140—144 »	24	9.6	673	5.0
145—150 »	4	1.6	98	0.7
152—156 »	32	12.8	2,862	21.2
yli 156 tunnin	19	7.6	201	1.5
ilmoittamaton aika	8	3.2	134	1.0
Yhteensä	250	100.0	13,521	100.0

Seikkaperäisempi tarkastus osottaa taulukossa olevain suurempaa työntekijälukua edustavain, s. o. 58—60, 61—63 ja 70—72 tuntia käsittävain ryhmäin kokoomuksen seuraavaksi:

	Toisen viikon työtunnit:			
	työpaikkoja		työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
58 tuntia	4	1.6	398	2.9
59 »	11	4.4	557	4.1
60 »	40	16.0	1,218	9.0
61 »	2	0.8	409	3.0
62 »	7	2.8	630	4.7
63 »	14	5.6	687	5.1
72 »	50	20.0	3,525	26.1

Eritellessä 58—60 ja 62—63 tunnin ryhmiä saa toiseen viikkoon nähden seuraavat tulokset:

	Toisen viikon työtunnit:			
	työpaikkoja		työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
58 tuntia	5	2.0	420	3.1
59 »	12	4.8	956	7.1
60 »	55	22.0	4,135	30.6
62 »	6	2.4	287	2.1
63 »	22	8.8	2,163	16.0

Kahden peräkkäisen viikon yhteenlaskettua työaikaa ilmaiseksi isomista tietoryhmistä mainitaan tässä sellaisia yksityisseikkoja, joilla on sanottavampaa merkitystä:

	Kahden viikon työtunnit:			
	työpaikkoja		työntekijöitä	
	luku	%	luku	%
109 tuntia	3	1.2	494	3.7
110 »	25	10.0	2,699	20.0
113 »	1	0.4	220	1.6
115 »	7	2.8	953	7.1
118 »	11	4.4	822	6.1
120 »	29	11.6	1,091	8.1
124 »	6	2.4	661	4.9
125 »	3	1.2	378	2.8
126 »	14	5.6	608	4.5
152 »	3	1.2	440	3.3
154 »	9	3.6	676	5.0
156 »	19	7.6	1,716	12.7

Metalliteollisuus. Vuorotyöllä ei ole mainittavaa merkitystä tässä teollisuudenhaarassa, kun ainoastaan 3.4 %:lla sen työntekijöistä on kaksivuoroista työtä. Suurempien työntekijäryhmäin työaika jakautuu seuraavasti:

	Toisen viikon työtunnit:	
	työntekijöitä	%
55 tuntia	150	31.1
58 »	174	36.0
72 »	75	15.5

	Toisen viikon työtunnit:	
	työntekijöitä	%
60 tuntia	324	67.1
72 »	75	15.5

	Kahden viikon työtunnit:	
	työntekijöitä	%
115 tuntia	150	31.1
118 »	174	36.0
144 »	75	15.5

Edellä olevasta näkyy selvästi, miten näiden metallityöntekijäin suurimman ryhmäin työ on järjestettynä, nimittäin:

$$\begin{array}{l}
 150 \text{ työntekijällä on } 55 + 60 = 115 \text{ tuntia,} \\
 174 \text{ » } \quad \quad \quad 58 + 60 = 118 \text{ »} \\
 75 \text{ » } \quad \quad \quad 72 + 72 = 144 \text{ »}
 \end{array}$$

Kiviteollisuus y. m. Kiviteollisuudessaakaan ei vuorotyöllä ole mainittavaa merkitystä. Sitä käytetään etusijassa tiiliteollisuudessa. Tämän teollisuuden huomattavampain työntekijäryhmäin työajat ovat seuraavat:

	Toisen viikon työtunnit:	
	työntekijöitä	%
50 tuntia	100	31.7
60 »	132	41.9
65 »	45	14.3
	Toisen viikon työtunnit:	
59 tuntia	100	31.7
60 »	122	38.7
66 »	48	15.2
	Kahden viikon työtunnit:	
109 tuntia	100	31.7
120 »	122	38.7
131 »	45	14.3

Tästä käy selville, että 267 tiilitehdastyöntekijän eli 84.7 %:n kaikista työaika on järjestetty kahteen vuoroon seuraavasti:

100 työntekijällä on	$50 + 59 = 109$ tuntia,
122 »	$60 + 60 = 120$ »
45 »	$65 + 66 = 131$ »

Lasitehtaissa on ainoastaan 56 työntekijällä vuorotyötä ja näistä

48 työntekijällä $63 + 63 = 126$ tuntia.

»Muihin» luetuista, kiviteollisuuteen kuuluvista, kaksivuoroista työtä käyttävistä laitoksista on 9 kalkkipolttimoa, yksi sysipolttimo, yksi kovasintehdas ja yksi marmorinjalostuslaitos. Vuorotyössä on 98 työntekijää. Näistä on 70:llä seuraava työjärjestys:

46 työntekijällä on	$60 + 60 = 120$ tuntia,
24 »	$70 + 70 = 140$ »

Kemiatuotteitten valmistusteollisuudet. Ainoastaan 4 työntekijällä on kaksivuoroista työtä 72 tuntia kumpaisenakin viikkona eli niinmuodoin 144 tuntia yhteensä. Nämä työntekijät ovat eräässä dynamiittitehtaassa.

Terva-, öljy-, kumi- ja muu semmoinen teollisuus. Tässä ryhmässä on 35 työntekijällä vuorotyötä. Näiden työjärjestys on seuraava:

2	työntekijällä on	18 + 18 =	36	tuntia,
2	»	» 24 + 24 =	48	»
2	»	» 36 + 36 =	72	»
11	»	» 60 + 60 =	120	»
18	»	» 62 + 62 =	124	»

Noista 35 työntekijästä on 3 terva- ja tärpättitehtaissa, 1 kynttilä- ja saipuatehtaassa sekä 1 öljytehtaassa.

Kutomateollisuus. Kehruu- ja kudontateollisuudessa on ainoastaan 4.2 %:lla työntekijöistä eli 509 henkilöllä 9 työpaikassa kaksivuoroista työtä. Näiden työntekijäin työjärjestys on seuraava:

150	työntekijällä on	48 + 58 =	106	tuntia,
220	»	» 55 + 58 =	113	»
16	»	» 58 + 58 =	116	»
11	»	» 60 + 60 =	120	»
16	»	» 59 + 62 =	121	»
24	»	» 62 + 62 =	124	»
7	»	» 64 + 64 =	128	»
16	»	» 64 + 65 =	129	»
49	»	» 60 + 72 =	132	»

Paperiteollisuus. Puuhiomoissa, selluloosa- ja paperitehtaissa on kaksivuoroinen työ laajassa käytännössä. 61 tällaisesta laitoksesta, jotka ovat ajoissa antaneet täydellisiä tietoja, on 46:ssa sellaista vuorotyötä ja niiden 9,308 työntekijästä on 3,661:llä eli 39.3 %:lla kaksivuoroista työtä. Jos lisäksi otetaan lukuun ne kaksi puuhiomoa, jotka, niinkuin edellä mainittiin, ovat lähettäneet tiedot niin myöhään, ettei niitä ole voitu ottaa taulukkoihin, niin saa tulokseksi, että 9,608 työntekijästä 3,821:llä eli 39.8 %:lla on kaksivuoroista työtä. Näistä työntekijöistä ei 109:n työaikaa ole tarkemmin ilmoitettu.

Vastamainittujen työntekijäin työ on kahtena peräkkäisenä viikkona järjestetty seuraavan yhdistelmän osottamalla tavalla:

	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku		luku	%
60 + 60 = 120 tuntia	1		20	0.5
63 + 63 = 126 »	1		42	1.1
59 + 69 = 128 »	1		20	0.5
60 + 70 = 130 »	2		44	1.1
60 + 72 = 132 »	1		91	2.4
66 + 76 = 142 »	1		18	0.5

	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku	luku	luku	%
72 + 72 = 144 tuntia	3	225		5.9
71 + 74 = 145 »	1	90		2.4
72 + 80 = 152 »	2	438		11.5
72 + 81 = 153 »	1	30		0.8
72 + 82 = 154 »	9	676		17.7
72 + 84 = 156 »	21	1,876		49.1
78 + 84 = 162 »	1	1		0.0
72 + 90 = 162 »	1	1		0.0
72 + 96 = 168 »	1	48		1.3
84 + 91 = 175 »	1	92		2.4
ilmoittamaton työaika	1	109		2.8
Yhteensä	49	3,821		100.0

Jotta vieläkin paremmin kävisi selville, miten työ on järjestetty, esitetään tässä selittäviä huomautuksia niissä tapauksissa, jolloin vastauksissa on niitä ollut.

63 + 63 = 126 tuntia. Päivävuoro toisella viikolla, jolloin työ päättyy lauantaina klo 6 i. p., vaihtuu seuraavalla viikolla yövuoroksi, joka alkaa sunnuntaina klo 6 i. p. Yövuoro päättyy lauantaisin klo 6 a. p. ja alkaa taas päivävuorona maanantaisin klo 6 a. p. Sunnuntailepoa 24 tai 48 tuntia.

60 + 70 = 130 tuntia. Sunnuntaisin klo 6 a. p. päättyvä yövuoro vaihtuu maanantaisin klo 6 a. p. päivävuoroksi, joka taas päättyy lauantaisin klo 6 i. p. Sunnuntailepoa 24 tuntia.

60 + 72 = 132 tuntia. Samalla tavalla kuin edellinen.

66 + 76 = 142 tuntia. Samalla tavalla kuin edellinen.

72 + 72 = 144 tuntia. Samalla tavalla kuin edellinen.

71 + 74 = 145 tuntia. Päivävuoro päättyy lauantaisin klo 5 i. p. ja alkaa yövuorona sunnuntaisin klo 4 i. p. Sunnuntailepoa 23 tuntia.

72 + 80 = 152 tuntia. Yövuoro päättyy sunnuntaisin klo 6 a. p. ja alkaa taas päivävuorona maanantaisin klo 6 a. p. Päivävuoro päättyy lauantaisin klo 6 i. p. ja alkaa taas yövuorona sunnuntaisin klo 10 i. p. Sunnuntailepoa 24 ja 28 tuntia.

72 + 82 = 154 tuntia. Päivävuoro työskentelee klo 6 a. p.—klo 6 i. p. maanantaista lauantaihin. Se vaihtuu yövuoroksi sunnuntaisin klo 8 i. p., työskentelee maanantaihin klo 6 a. p. sekä klo 6 i. p.—6 a. p. maanantaista lauantaihin. Sunnuntailepoa 24 ja 26 tuntia.

72 + 84 = 156 tuntia. Päivävuoro työskentelee klo 6 a. p.—klo 6 i. p. maanantaista lauantaihin ja vaihtuu yövuoroksi sunnuntaisin klo 6 i. p. Yövuoro työskentelee sitten klo 6 i. p.—klo 6 a. p. sunnuntai-illasta seuraavaan sunnuntai-

aamuun. Sunnuntailepoa 24 tuntia. Erästä työpaikasta, jossa on 110 vuorotyöntekijää, on ilmoitettu tehdas noin kerran kuukaudessa pidettävän suljettuna sunnuntaista klo 6 a. p. maanantaihin klo 6 a. p.

$72 + 96 = 168$ tuntia. Päivävuoro, joka työskentelee klo 6 a. p.—klo 6 i. p. kaikkina viikonpäivinä, sunnuntaisinkin, jatkaa edelleen sunnuntaista klo 6 i. p. maanantaihin klo 6 a. p., s. o. 24 tuntia keskeytymättä, työskentelee sitten 6 yönä klo 6 i. p.—klo 6 a. p. Sunnuntailepoa joka toinen viikko 24 tuntia.

Paperiteollisuuden ryhmään »Muita» kuuluvista työpaikoista toinen on kirjeenkuoritehdas ja paperituotteitten jalostuslaitos. Vuorotyö käsittää 54 tuntia kumpaisenakin viikkona eli yhteensä 108 tuntia kahtena peräkkäisenä viikkona.

Puuteollisuus. Sahoissa ja höyläämöissä käytetään kaksivuoroista työtä laajemmin kuin missään muussa teollisuudenhaarassa. Tällainen työjärjestys on käytännössä 117 työpaikassa 462:sta (25.3 %) ja 7,961 työntekijälle 17,856:sta (44.5 %).

Vuorotyö on järjestetty sangen eri tavoin eri sahoissa, niinkuin näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

	Työpaikkoja		Työntekijöitä	
	luku		luku	%
$45 + 54 = 99$ tuntia	1		14	0.2
$52 + 52 = 104$ »	1		3	0.0
$50 + 57 = 107$ »	1		64	0.8
$54 + 54 = 108$ »	1		16	0.2
$50 + 59 = 109$ »	2		394	4.9
$50 + 60 = 110$ »	23		2,575	32.5
$55 + 55 = 110$ »	2		124	1.6
$53 + 59 = 112$ »	1		6	0.1
$57 + 57 = 114$ »	3		29	0.4
$52 + 63 = 115$ »	4		771	9.7
$55 + 60 = 115$ »	1		24	0.3
$58 + 58 = 116$ »	1		22	0.3
$59 + 59 = 118$ »	8		456	5.7
$58 + 60 = 118$ »	1		186	2.3
$59 + 60 = 119$ »	1		65	0.8
$60 + 60 = 120$ »	16		659	8.3
$55 + 65 = 120$ »	1		126	1.6
$55 + 66 = 121$ »	5		112	1.4
$50 + 72 = 122$ »	1		100	1.3

	Työpaikkoja	Työntekijöitä	
	luku	luku	%
62 + 62 = 124 tuntia	2	210	2.6
61 + 63 = 124 »	2	409	5.1
62 + 63 = 125 »	3	378	4.7
63 + 63 = 126 »	10	480	6.0
55 + 74 = 129 »	1	7	0.1
65 + 65 = 130 »	8	85	1.1
65 + 66 = 131 »	2	25	0.3
66 + 66 = 132 »	8	323	4.1
72 + 72 = 144 »	4	273	3.4
87 + 87 = 174 »	1	20	0.2
90 + 98 = 188 »	1	4	0.0
94 + 94 = 188 »	1	1	0.0
Yhteensä	117	7,961	100.0

Jos taaskin koettaa selvittää, onko mitään yhteyttä olemassa työajan pituuden ja sahaien suuruuden välillä, niin saa seuraavat keskiluvut:

Työaika kahden viikon aikana:	Työntekijöitä keskimäärin työpaikassa:
enintään 109 tuntia	82
110 tuntia	108
112—120 tuntia	63
121—130 »	56
131 tuntia ja enemmän	38

Tästä taaskin huomaa, että pienemmissä sahoissa on pitempi työaika, tietenkin eräin poikkeuksin.

Tavallisin järjestys on se, että toisella viikolla on 50 ja toisella 60 työtuntia, sillä tämä työjärjestys on 32.5 %:lla kaikista ryhmän työntekijöistä. Sitä likinnä seuraa 52- ja 63-tuntinen viikottainen työaika, sitten 59-tuntinen työaika kumpaisenakin viikkona ja lopuksi 61- ja 63-tuntinen viikottainen työaika.

Vastauksissa ei yleensä ole niin täydellisiä selontekoja vuorojen vaihtumisjärjestyksestä, että niiden nojalla voisi laskea sunnuntailevon pituuden jokaisessa eri työpaikassa, mutta yleissääntönä voi pitää, että yövuoro päättyy sunnuntaiaamuna ja muuttuu päivävuoroksi maanantiaamusta, joka jälkimäinen vuoro taas päättyy lauantai-iltana ja muuttuu jälleen yövuoroksi sunnuntai-iltana. Yleensä ei siis varsinaista sunnuntaityötä ole, mutta sunnuntailepo on sitä lyhempi, mitä pitempi kahden viikon yhteenlaskettu työaika on.

Molemmat »muiden» ryhmässä mainitut työpaikat, joissa on kaksivuoroinen työ käytännössä, ovat höyrypuusepäntehdas sekä lastuvilla- ja käärenappula-tehdas. Toisessa työpaikassa on 80 työntekijällä $50 + 57 = 107$ tuntia, toisessa $50 + 68 = 118$ tuntia.

Ravinto- ja nautintoaineteollisuus. Kaikkiaan tutkituista 7 sokeritehtaasta käytetään viidessä kaksivuoroista työtä, jommoista on 186 työntekijällä 835:stä eli 22.3 %:lla. Työ on järjestetty seuraavasti:

8	työntekijällä on	$50 + 65 = 115$	tuntia,
84	»	$60 + 60 = 120$	»
82	»	$63 + 74 = 137$	»
8	»	$74 + 74 = 148$	»
4	»	$72 + 96 = 168$	»

Yövuoron työ päättyy sunnuntaiamuna ja alkaa taas päivävuorona maanantaiamuna jatkuen lauantai-iltaan sekä alkaakseen jälleen yövuorona sunnuntai-iltana. Tiedot eivät ole niin tarkkoja, että kävisi laskeminen sunnuntai-levon pituuden jokaisessa työpaikassa, mutta nähtävästikin on tämä lepo 24 tunnin vaiheilla, toisin paikoin hiukan pitempi, toisin taas lyhempi.

Olutpanimoissa ja virvokejuomatehtaissa on kaksivuoroinen työ vailla merkitystä, kun sitä on ainoastaan 10 työntekijällä 4 työpaikassa. Yhdestä 4 työntekijää käyttävästä työpaikasta ei työaikaa ole edes ilmoitettu.

Polttimoissa, väkiviina-, viini- ja punssitehtaissa ei kaksivuoroisella työllä myöskään ole mainittavaa merkitystä. Sellaista työtä on nimittäin ainoastaan 33 työntekijällä 2 työpaikassa. Toisessa työpaikassa on 12 työntekijällä $50 + 58 = 108$ tuntia, toisessa 21 työntekijällä $72 + 72 = 144$ tuntia.

»Muiden» ryhmässä mainituista työpaikoista toinen on sikuritehdas, missä 19 työntekijän työaika on $60 + 62 = 122$ tuntia.

Vaatetusteollisuus. Ainoa tähän kuuluva laitos, joka käyttää kaksivuoroista työtä, on huopajalkinetehdas, missä 8 työntekijällä on kaksi 48-tuntista työvuoroa eli yhteensä 96 tuntia kahden viikon aikana.

Kuvaava teollisuus. Kirja- ja kivipainoissa kaksivuoroiseksi työksi merkitty työ eroaa kaikesta muusta sikäli, että se ei käsitä ensinkään yötyötä, vaan ainoastöan päivätyötä, ollen toinen vuoro aamupäivällä ja toinen iltapäivällä sekä vaihtuen tavallisesti klo 3 i. p. Tästä huomattavasta erotuksesta huolimatta on tämä ryhmä kuitenkin luettu muihin kaksivuoroisiin työntekijöihin, kun ei ole käynyt laatiminen sitä varten erikoista taulukkoa ja kun tällaisessa työssä olevia työntekijöitä on vähän. Työaika on:

40 + 40 = 80 tuntia	20 työntekijällä
43 + 43 = 86	» 2 »
46 + 46 = 92	» 2 »
ilmoittamaton	2 »

Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus. Taulukkojen jo valmistuttua saapui kaksi myöhästynyttä vastausta, jotka käsittivät 107 työntekijää. Näissä molemmissa laitoksissa työskentelee 29 työntekijää kahdessa vuorossa. Tällaisten työntekijäin luku lisääntyy siis tämän johdosta 44:ksi. Näiden työjärjestys näkyy seuraavasta:

4 työntekijällä on	72 + 72 = 144 tuntia
2 »	» 60 + 90 = 150 »
4 »	» 66 + 84 = 150 »
2 »	» 84 + 84 = 168 »
29 »	» 72 + 96 = 168 »
2 »	» ilmoittamaton työaika.

Yhden työpaikan 2 työntekijän vuorojen vaihtuminen on ilmoitettu tapahtuvan työntekijäin keskinäisen sopimuksen mukaan. Niillä 29 työntekijällä, joilla on yhteensä 168-tuntinen työaika, ilmoitetaan olevan kesän aikana lomaa kuukausi täydellä palkalla.

IV Luku.

Kolmivuoroista työtä käyttävät työpaikat työntekijöineen.

Kolmivuoroista työtä koskevat tiedot on yhdistetty Taulukkoon 3. Sen ensimmäinen osa (palstat 2—21) osottaa, millä kellonlyömillä vuorot vaihtuvat, toinen osa taas (palstat 22—61) kolmen peräkkäisen viikon työajan. Kun kolmivuoroista työtä käyttäviä laitoksia on verraten vähän eikä sentähden myöskään eri kellonlyömiä, jolloin vuorot ja työajat vaihtuvat, ole varsin monta, voitiin tähän taulukkoon ottaa jokainen erityinen laitos mainitsemalla siitä tarkat tiedot ja siis tarvitsematta yhdistää useampia laitoksia isompiin ryhmiin. Ensimmäisessä osastossa on sentähden kaikki kellonlyömät, jälkimäisessä taas todellisten työtuntien luku jokaisessa eri tapauksessa mainittu.

Kolmivuoroiset työntekijät.

Vertaillaessa toisiinsa kaikkien tutkittujen työpaikkain ja työntekijäin lukua sekä kolmivuoroista työtä käyttävään työpaikkain ja työntekijäin lukua saa seuraavat tulokset:

	Työpaikkoja:			Työntekijöitä:		
	kaikki	vuorotyö	%	kaikki	vuorotyö	%
<i>Metalliteollisuus:</i>	926	2	0.2	14,095	42	0.2
Isompia työpaikkoja ja teht.	135	2	1.5	11,807	42	0.2
<i>Kiviteollisuus y. m.:</i>	226	6	2.6	7,241	33	0.5
Tiilitehtaita	125	4	3.2	2,940	21	0.7
Lasitehtaita	8	1	1.2	1,108	6	0.5
Muita	93	1	1.1	3,193	6	0.2
<i>Kemiatuotteiden valmistus:</i>	27	1	3.7	914	22	2.4
<i>Paperiteollisuus:</i>	122	21	17.2	10,069	1,317	13.0
Puuhiom., sellul.- ja paperit.	61	21	34.4	9,308	1,317	14.1
<i>Puuteollisuus:</i>	529	1	0.2	21,301	3	0.0
Muita	67	1	1.5	3,445	3	0.1
<i>Ravinto- ja nautintoaineteoll.:</i>	360	3	0.8	7,757	27	0.3
Sokeritehtaita	7	1	14.3	835	15	1.8
Olutpanim. ja virvok. teht.	168	2	1.2	1,294	12	0.9
<i>Valaist.- ja voimansiirtoteoll.</i>	23	6	26.1	500	94	21.0
Kaikki	3,020	40	1.3	83,571	1,538	1.8

Kolmeen vuoroon jaettu työ on varsin vähän käytännössä meidän maan teollisuuslaitoksissa, kun ainoastaan 1.3 % tutkituista työpaikoista ja 1.8 % tutkituista työntekijöistä käyttää sellaista työtä. Suurin merkityksensä on tällä työllä puuhiomoissa, selluloosa- ja paperitehtaissa, missä 1,317 työntekijällä 21 tehtaassa on kolmivuoroista työtä. Tässäkin teollisuudenhaarassa on tämä työjärjestys menettänyt merkitystään, sittenkun useat tehtaot, työskenneltyään jonkun aikaa laajaperäisemmin kolmella vuorolla, ovat palanneet aikaisempaan kaksivuoroiseen työjärjestykseen. Jonkun verran merkitystä on kolmivuoroisella työllä myös valaistus- ja voimansiirtolaitoksissa, mutta sillä tavoin järjestettyä työtä on kuitenkin ainoastaan 94 työntekijällä. Kaikilla muilla tässä luetelluilla työaloilla on ainoastaan sangen vähäisellä työntekijäluvulla tällaista vuorotyötä.

Valitettavasti eivät saapuneet vastaukset ole joka tapauksessa niin selvään muotoon laadittuja, että saisi joka kohdassa täyden varmuuden kolmivuoroisen työn järjestyksestä. Varsinkin on eräissä tapauksissa vaikea saada selville sunnuntailevon pituutta.

Metalliteollisuus. Kahdessa rautatehtaassa käytetään kolmivuoroista työtä. Toisessa työskentelee 4 työntekijää sulatossa siten, että muodostavat 2 kaksimiehistä työkuntaa, jotka vaihtuvat klo 4 a. p., klo 12 päivällä ja klo 8 i. p. Työaika on toisena viikkona 80 ja toisena 88 tuntia. Vuorot järjestellään siten, että kumpikin työkunta joka toinen viikko on työssä 16 tuntia yhteen jaksoon. Toisessa rautatehtaassa on 38 marttiiniuunityöntekijän työ järjestetty kahteen vuoroon siten, että työntekijät kahtena eri työkuntana työskentelevät kolmessa vuorossa toisena viikkona 60 ja toisena 68 tuntia, vaihtuen vuorot kl 6 a. p., klo 1 i. p. ja klo 9 i. p. Sunnuntailepo on yleensä lauantain iltapäivästä maanantiaamuun, ollen poikkeustapauksissa jonkun verran työtä sunnuntaina. Täällä käytännössä oleva vuorotyö eroaa siis tavallisesta järjestyksestä sikäli, että tässä on ainoastaan kaksi työkuntaa, jotka kuitenkin vaihtavat vuoroja kolmasti vuorokaudessa.

Kiviteollisuus y. m. Kolmivuoroista työtä käyttää 4 tiilitehdasta, joissa on 21 työntekijää. Tämä työ on järjestetty seuraavasti:

1) Tiilenpolttokaudella jatkuu työ herkeämättä peräkkäisillä vuoroilla, ollen 6 työntekijällä 54 tuntia viikossa.

2) Sunnuntaisin työskentelee yksi vuoro klo 6 a. p. — 10 i. p., joten jokaisella työntekijällä on joka kolmas sunnuntai sellainen vuoro. Työaika on keskimäärin 56 tuntia viikossa 9 työntekijällä.

3) Tiilenpoltto jatkuu herkeämättä ja vaihtuvin vuoroin, jotka ovat järjestetyt siten, että työntekijällä kahtena peräkkäisenä päivänä on toisena työtä samoin kellonlyömäin välillä, jolloin hän toisena on vapaa. Tällainen työjärjestys on 4 polttajalla.

4) Tarkemmin ilmoittamaton.

Eräessä lasitehtaassa on 6 työntekijällä kolmivuoroista työtä 8 tuntia itseskullakin, siis 56 tuntia viikossa. Vuorot vaihtuvat osin joka maanantai, osin eivät ensinkään.

Kiviteollisuuden alalla on vielä eräs kalkkitehdas, missä 6 työntekijällä on viikottain keskimäärin 52 1/2 tuntia kolmivuoroista työtä. Vuorot vaihtuvat 12-tuntisen yhtäjaksoisen työajan jälkeen.

Kemiatuotteiden valmistus. Eräessä kalikloraattitehtaassa on 22 työntekijällä kolmivuoroista työtä. Vuorot vaihtuvat työn käytyä 16 tuntia yhteen jaksoon.

Paperiteollisuus. Kolmivuoroista työtä on 21 puuhiomon, selluloosa- ja paperitehtaan 1,317 työntekijällä.

Vastauksissa annettujen selitysten sekä työjärjestystä koskevain lisätiedustelujen nojalla mainitaan tässä seuraavia yksityisyyseikkoja:

1) Eräessä paperitehtaassa on 41 työntekijällä kolmivuoroista työtä, joka vaihtuu klo 6 a. p., klo 2 i. p. ja klo 10 i. p. Tehdas seisoo lauantai-illasta klo 10 sunnuntai-iltaan klo 10. Lauantaina klo 10 i. p. lakkaava vuoro alkaa jälleen työn sunnuntaina klo 10 i. p., joten kaikki vuorot siirtyvät askeleen eteenpäin. Kaikilla kolmella vuorolla on joka viikko 48-tuntinen työaika. Yhtäjaksoista sunnuntailepoa on yhtenä viikkona lauantai-illasta klo 6 maanantai-iltaan klo 6 eli 48 tuntia, toisena viikkona lauantain iltapäivästä klo 2 maanantain iltapäivään klo 2 eli 48 tuntia ja kolmantena viikkona lauantai-illasta klo 10 sunnuntai-iltaan klo 10 eli 24 tuntia.

2) Eräessä paperitehtaassa on 72 työntekijällä kolmivuoroista työtä, joka vaihtuu klo 2 aamulla, klo 10 a. p. ja 6 i. p. Sunnuntaiaamuna klo 8 lopettava vuoro alkaa jälleen maanantai-iltana klo 6. Lauantai-iltana klo 6 lopettava vuoro alkaa jälleen maanantaiaamuna klo 6 ja sunnuntaiaamuna klo 2 lopettava vuoro alkaa jälleen maanantaina klo 10 a. p. Keskeytymätön sunnuntailepo on niinmuodoin eri viikkoina 34, 36 ja 32 tuntia. Eri vuorojen työaika on itsekunkin 48, 48 ja 52 tuntia.

3) Eräessä puuhiomossa on 66 työntekijällä kolmivuoroista työtä, joka vaihtuu klo 6 a. p., klo 2 i. p. ja klo 10 i. p. Sunnuntaiaamuna klo 6 lopettava vuoro alkaa jälleen työn maanantaiaamuna klo 6, ollen sunnuntailepo 24 tuntia. Lauantai-iltana klo 10 lopettava vuoro alkaa jälleen sunnuntai-iltana klo 6 ja työskentelee 20-tuntisen sunnuntailevon jälkeen keskeytymättä maanantaiaamuun klo 6. Lauantaina klo 2 i. p. lopettava työvuoro alkaa jälleen maanantaina klo 2 i. p., ollen sunnuntailepo 48 tuntia. Eri vuorojen työajat ovat 48, 48 ja 56 tuntia.

4) Erästä paperitehtaasta on ollut mahdoton saada tarkkoja tietoja, vaikka niitä on pyydetty sekä kirjallisesti että puhelimella. Saatujen tietojen mukaan on 139 työntekijällä kolmivuoroista työtä, joka vaihtuu klo 6 a. p., klo 2 i. p.

ja klo 10 i. p. Lauantaina klo 6 a. p. — 2 i. p. työskentelevä vuoro palaa työhön sunnuntaina klo 4 i. p. eli levähdettyään 26 tuntia sekä työskentelee maanantaiaamuun klo 6. Lauantaina klo 2—10 i. p. työskentelevä vuoro palaa työhön maanantaiaamuna klo 6, siis levähdettyään 32 tuntia. Kolmas vuoro, joka työskentelee lauantai-illasta klo 10 sunnuntaiaamuun klo 6, palaa työhön maanantaina klo 2 i. p. siis levähdettyään 32 tuntia. Kunkin vuoron työaika on 48, 56 ja 56 tuntia. Niinkuin sanottu, ei täysin selviä tietoja ole voitu saada, minkä tähden tässä annettukaan eivät ole aivan tarkkoja.

5) Eräässä paperitehtaassa on 153 työntekijällä ja eräässä puuhiomossa 24 työntekijällä kolmivuoroista työtä, joka vaihtuu klo 6 a. p., klo 2 i. p. ja klo 10 i. p. Vuorot vaihtuvat siten, että ne siirtyvät seuraavalla viikolla 8 tuntia eteenpäin. Sunnuntai-iltana työ kuitenkin alkaa jo klo 4 ja jatkuu 14 tuntia eli maanantaiaamuun klo 6. Sama vuoro on jälleen työssä lauantai-illasta klo 10 sunnuntaiaamuun klo 8, s. o. 10 tuntia. Käyttämällä näitä molempia pitkiä 10- ja 14-tuntisia työvuoroja saa työntekijä joka kolmas viikko 48-tuntisen sunnuntailevon. Yhdellä vuorolla on sunnuntailepo lauantaista klo 2 i. p. maanantaihin klo 2 i. p. eli 48 tuntia, toisella vuorolla lauantaista klo 10 i. p. sunnuntaihin klo 4 i. p. eli 18 tuntia sekä kolmannella vuorolla sunnuntaista klo 8 a. p. maanantaihin klo 6 a. p. eli 22 tuntia. Kolmena peräkkäisenä viikona ovat työajat itsekunakin 48, 48 ja 64 tuntia.

Paitsi näitä on 12 höyrykattilanlämmittäjällä ja portinvartijalla, 4 miehellä kerrallaan, ylimääräinen vuoro, pääasiallisesti sunnuntaisin klo 8 a. p. — 4 i. p. Heidän keskityöaikansa on 56 tuntia viikossa.

Jos vuorotyöntekijä taudin taikka muun oikeutetun syyn tähden on poissa, jaetaan hänen työnsä molempain muiden vuorojen kahden työntekijän kesken enintään kahden viikon ajaksi.

6) Erään puuhiomon 166 työntekijällä on kolmivuoroista työtä, joka vaihtuu klo 6 a. p., klo 2 i. p. ja klo 10 i. p. Sunnuntaiaamuna klo 8 lopettava vuoro jatkaa jälleen sunnuntaina klo 4 i. p., joten sunnuntailepo on 8 tuntia, ja ne kaksi vuoroa, jotka kumpikin viikollaan lopettavat lauantaina klo 10 i. p., jatkavat jälleen maanantaiaamuna klo 6, joten kumpaisenkin sunnuntailepo on 32 tuntia. Työaika on eri viikkoina 48, 54 ja 58 tuntia, järjestettynä seuraavasti: 1) $6 \times 8 = 48$ tuntia, 2) $6 \times 8 + 6 = 54$ tuntia, 3) $6 \times 8 + 10 = 58$ tuntia.

7) Erään paperitehtaan 74 työntekijän vuorot vaihtuvat klo 6 a. p., klo 2 i. p. ja klo 10 i. p. Sunnuntaiaamuna klo 8 lopettava vuoro alottaa jälleen samana päivänä klo 4 i. p., ollen sunnuntailepo 8 tuntia. Lauantaina klo 10 i. p. lopettava vuoro alottaa jälleen sunnuntaina klo 10 i. p., ollen sunnuntailepo 24 tuntia, ja lauantaina klo 2 i. p. lopettava vuoro alottaa jälleen maa-

nantaina klo 2 i. p., ollen sunnuntailepo 48 tuntia. Työaika on eri viikkoina 48, 54 ja 58 tuntia.

8) Eräässä paperitehtaassa vaihtuvat 83 työntekijän vuorot klo 6 a. p., klo 2 i. p. ja klo 10 i. p. Jokainen vuoro tulee jälleen työhön sunnuntaina klo 2 i. p. joka kolmas viikko. Sunnuntailepo on eri vuoroilla 22, 24 ja 26 tuntia sekä työaika 48, 54 ja 58 tuntia.

9) Eräässä puuhiomossa on 57 työntekijää kolmivuoroisessa työssä, joka vaihtuu klo 6 a. p., klo 2 i. p. ja klo 10 i. p. Sunnuntaiamuna klo 8 lopettava vuoro palaa työhön sunnuntaina klo 4 i. p., ollen sunnuntailepo 8 tuntia, lauantai-iltana klo 10 lopettava vuoro palaa työhön sunnuntaina klo 10 i. p., ollen sunnuntailepo 24 tuntia, ja lauantaina klo 2 i. p. lopettava vuoro palaa työhön maanantaiamuna klo 6, ollen sunnuntailepo 40 tuntia. Eri vuorojen työaika on 48, 54 ja 58 tuntia. Rukouspäiväin ja muiden suurempain juhlapäiväin edellisenä päivänä päättyy työ klo 2 i. p., joskus varemmin. Sitä paitsi seisoo tehdas markkinapäivinä, vapunpäivänä, kahden pyhäpäivän välisenä päivänä ja sentapaisissa tilaisuuksissa.

10) Eräässä puuhiomossa vaihtuvat 55 työntekijän työvuorot klo 6 a. p., klo 2 i. p. ja klo 10 i. p. Työ alkaa sunnuntaina klo 4 i. p. Sunnuntaiamuna klo 8 lopettava vuoro palaa työhön samana päivänä klo 4 i. p., ollen sunnuntailepo 8 tuntia. Lauantaina klo 10 i. p. lopettava vuoro jatkaa maanantaiamuna klo 6, ollen sunnuntailepo 32 tuntia, ja lauantaina klo 2 i. p. lopettava vuoro jatkaa sunnuntai-iltana klo 10, ollen sunnuntailepo 32 tuntia. Työaika on itsekunakin viikkona 48, 54 ja 58 tuntia.

11) Eräässä paperitehtaassa vaihtuvat 46 työntekijän työvuorot klo 6 a. p., klo 2 i. p. ja klo 10 i. p. Sunnuntaiamuna klo 8 a. p. (muina viikonpäivinä klo 6 a. p.) lopettava vuoro palaa jälleen työhön maanantaiamuna klo 6, ollen sunnuntailepo 22 tuntia. Lauantai-iltana klo 10 lopettava vuoro alottaa sunnuntaina klo 10 i. p., ollen sunnuntailepo 24 tuntia. Lauantaina klo 2 i. p. lopettava vuoro palaa jälleen työhön sunnuntaina klo 4 i. p. (klo 2 i. p. muina viikonpäivinä), ollen sunnuntailepo 26 tuntia. Kolmena peräkkäisenä viikkona on työaika 48, 54 ja 58 tuntia itsekunakin.

12) 6 puuhiomossa, selluloosa- ja paperitehtaassa on 105 työntekijää kolmivuoroisessa työssä. Vuorot vaihtuvat klo 6 a. p., klo 2 i. p. ja klo 10 i. p. Jokaisella työkunnalla on joka kolmas viikko pitkä, 16-tuntinen työvuoro. Työkunnan työ- ja sunnuntailepo kolmena peräkkäisenä viikkona käy selville seuraavasta:

Ensimmäisenä viikkona:

Työ: maanant.—lauant. k:lo 6 a. p.— 2 i. p.	48 tuntia
sunnunt. k:lo 6 a. p.—10 i. p.	16 »

Yhteensä 64 tuntia

Sunnuntailepo: sunnunt. k:lo 10 i. p.—maanant. k:lo 2 i. p. 16 »

Toisena viikkona:

Työ: maanant.—lauant. k:lo 2 i. p.—10 i. p.	48 tuntia
Sunnuntailepo: lauant. k:lo 10 i. p.—sunnunt. k:lo 10 i. p.	24 »

Kolmantena viikkona:

Työ: sunnunt.—lauant. k:lo 10 i. p.—6 a. p.	56 tuntia
Sunnuntailepo: sunnunt. k:lo 6 a. p.—maanant. k:lo 6 a. p.	24 »

13) Eräässä selluloosatehtaassa on on 162 työntekijällä kolmivuoroista työtä, joka vaihtuu k:lo 6 a. p., k:lo 2 i. p. ja k:lo 10 i. p. Yhtenä viikkona työskentelee yksi vuoro maanantaista lauantaihin k:lo 10 i. p.—6 a. p. Samana viikkona k:lo 2 i. p.—10 i. p. työskentelevälle vuorolle tulee vuorojen vaihtuessa lisäksi 8-tuntinen työaika k:lo 10 i. p.—6 a. p. ja sille vuorolle, joka samana viikkona työskentelee k:lo 6 a. p.—2 i. p., lisätään vuorojen vaihtuessa 16-tuntinen työaika. Siten on viikottainen työaika eri viikkoina 48, 56 ja 64 tuntia sekä sunnuntailepo 16 tuntia kahtena eränä ynnä 24 ja 24 tuntia.

14) Eräässä paperitehtaassa käytetään 18 työntekijää kolmivuoroisessa työssä, joka vaihtuu k:lo 6 a. p., k:lo 2 i. p. ja k:lo 10 i. p. Työ käy 8-tuntisin vuoroin, mutta joka kolmas sunnuntai on yksi 16-tuntinen vuoro. Sunnuntaiaamuna k:lo 6 lopettava vuoro on vapaana maanantaiaamuun k:lo 6 eli 24 tuntia, lauantai-iltana k:lo 10 lopettava vuoro on vapaana sunnuntai-iltaan k:lo 10 eli 24 tuntia ja lauantaina k:lo 2 i. p. lopettava vuoro on vapaana sunnuntaiaamuun k:lo 6 eli 16 tuntia, minkä jälkeen sen 16-tuntinen työvuoro alkaa. Työaika on itsekunakin viikkona 48, 56 ja 64 tuntia.

15) Eräässä selluloosatehtaassa on 56 työntekijää kolmivuoroisessa työssä, joka vaihtuu k:lo 6 a. p., k:lo 2 i. p. ja k:lo 10 i. p. Yhdellä vuorolla on sunnuntailepo lauantaista k:lo 10 i. p. sunnuntaihin k:lo 10 i. p. eli 24 tuntia, toisella sunnuntaista k:lo 6 a. p. maanantaihin k:lo 6 a. p. eli 24 tuntia ja kolmannella sunnuntai-illasta k:lo 10 maanantaihin k:lo 2 i. p. eli 16 tuntia. Työaika on eri viikkoina 56, 68 ja 68 tuntia. Päivävuorolla on kahta tuntia pitempi päivittäinen työaika kuin yövuorolla.

Jos tässä annetut tiedot järjestää selväpiirteisempään muotoon, niin saa seuraavan yhdistelmän:

Tehtaita	Työn- tekijöitä	Kolmena peräkkäisenä viikkona on	
		työaika	sunnuntailepo:
1	41	48 + 48 + 48 = 144 t.	24 + 48 + 48 = 120 t.
1	72	48 + 48 + 52 = 148 ,	32 + 34 + 36 = 102 ,
1	66	48 + 48 + 56 = 152 ,	20 + 24 + 48 = 92 »
1	139	48 + 56 + 56 = 160 ,	26 + 32 + 32 = 90 ,
2	177	48 + 48 + 64 = 160 ,	18 + 22 + 48 = 88 ,
1	166	48 + 54 + 58 = 160 ,	8 + 32 + 32 = 72 ,
1	74	48 + 54 + 58 = 160 ,	8 + 24 + 48 = 80 ,
1	83	48 + 54 + 58 = 160 ,	22 + 24 + 26 = 72 ,
1	57	48 + 54 + 58 = 160 ,	8 + 24 + 40 = 72 ,
1	55	48 + 54 + 58 = 160 ,	8 + 32 + 32 = 72 ,
1	46	48 + 54 + 58 = 160 ,	22 + 24 + 26 = 72 ,
6	105	48 + 56 + 64 = 168 ,	16 + 24 + 24 = 64 ,
1	162	48 + 56 + 64 = 168 ,	16 + 24 + 24 = 64 ,
1	18	48 + 56 + 64 = 168 ,	16 + 24 + 24 = 64 ,
1	56	56 + 68 + 68 = 192 »	16 + 24 + 24 = 64 ,

Puuteollisuus. Eräessä rullatehtaassa on 3 lämmittäjän työ järjestetty kolmeen vuoroon. Sunnuntailepo on itsekullakin 16, 24 ja 24 tuntia, työaika taas 48, 56 ja 64 tuntia. Työjärjestys on muutoin sama kuin tässä edellä 6) kohdassa mainitussa selluloosatehtaassa.

Ravinto- ja nautintoaineteollisuus. Eräessä sokeritehtaassa on 15 työntekijällä kolmivuoroista työtä, joka vaihtuu k:lo 6 a. p., k:lo 2 i. p. ja k:lo 10 i. p. Ensimmäinen vuoro lepää sunnuntaiaamusta k:lo 6 maanantaiaamuun k:lo 6 eli 24 tuntia, toinen vuoro työskentelee sunnuntaiaamusta k:lo 6 sunnuntai-iltaan k:lo 6 sekä lepää sitten maanantaihin k:lo 2 i. p. eli 20 tuntia, kolmas vuoro lopettaa työn lauantaina k:lo 2 i. p. ja lepää sunnuntaihin k:lo k:lo 6 i. p. eli 28 tuntia. Työaika on $48 + 60 + 60 = 168$ tuntia ja sunnuntailepo $20 + 24 + 28 = 72$ tuntia.

Kahdessa olutpanimossa käytetään kolmivuoroista työtä.

Toisessa näistä, pienentlaisessa panimossa, vuorottelee 3 työntekijää k:lo 6 a. p., k:lo 2 i. p. ja k:lo 10 i. p. Heillä on joka viikko 48-tuntinen työaika.

Erään suuren olutpanimon kone- ja kattilahuoneissa tehdään työtä kolmessa vuorossa, 3 miestä itsekussakin. Työ on järjestetty seuraavasti: 1) Ensimmäinen vuoro työskentelee sunnuntaista perjantaihin k:lo 6 a. p.—6 i. p., mutta lauantaisin k:lo 6 a. p.—1 i. p. Se alottaa jälleen sunnuntaina k:lo 6 i. p. Työaika on 79 tuntia ja sunnuntailepo 29 tuntia. 2) Toinen vuoro työskentelee maanantaista lauantaihin k:lo 7 a. p.—12 päivällä sekä k:lo 1 i. p.—6 i. p. Se alottaa jälleen sunnuntaina k:lo 6 a. p. Työaika on 60 tuntia ja sunnun-

tailepo 12 tuntia. 3) Kolmas vuoro työskentelee sunnuntaista sunnuntaihin k:lo 6 a. p.—6 i. p. Se alottaa jälleen maanantaina k:lo 7 a. p. Työaika on 84 tuntia ja sunnuntailepo 11 tuntia. Panimossa taas riippuu työaika kokonaan panosten luvusta. Tämä taas riippuu vuodenaajoista ja niiden aiheuttamasta tavaran kysynnän määrästä. Näin ollen ei näiden työntekijäin työjärjestystä ole käynyt ottaminen taulukkoihin, vaan täytyy tyytyä tässä seuraavaan selostukseen:

Oluenpanopäivät ovat maanantai ja perjantai.

Jos yksi panos tehdään:

2 miestä työskentelee k:lo 9 a. p.—7 i. p. eli 50 tuntia viikossa.

Jos kaksi panosta tehdään:

2 miestä työskentelee k:lo 9 a. p.—7 i. p. eli 50 tuntia viikossa.
2 » » » 11 i. p.—9 a. p. » 50 » »

Jos kolme panosta tehdään:

1 mies työskentelee k:lo 11 i. p.—9 a. p. eli 50 tuntia viikossa.
1 » » » 5 a. p.—3 i. p. » 50 » »
1 » » » 11 a. p.—9 i. p. » 50 » »
1 » » » 11 i. p.—10 a. p. » 55 » »
1 » » » 10 a. p.—9 i. p. » 55 » »

Työajan pituus riippuu oluenpanon joutumisesta, ja voi se toisinaan joutua 8 tunnissa, mutta myös kestää kauemmin, ei kuitenkaan 10 tuntia enempää.

Sen mukaan valmistetaan yksi, kaksi vaiko kolme panosta, on panimossa työssä 2, 4 tai 5 esimiestä ja työntekijää.

Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus. Eräässä kaasutehtaassa on 40 miehellä talvisaikaan kolmivuoroista työtä sekä työaika $48 + 56 + 62 = 162$ tuntia kolmena peräkkäisenä viikkona. Joka kolmas viikko tulee lisäksi 16-tuntinen sunnuntaivuoro. Vuorot vaihtuvat k:lo 6 a. p., k:lo 2 i. p. ja k:lo 10 i. p. — Eräässä sähkötehtaassa on 3 työntekijää kolmivuoroisessa työssä, joka vaihtuu k:lo 6 a. p., k:lo 3 i. p. ja k:lo 12 yöllä. Nämä työntekijät ovat kuitenkin ainoastaan 2 työkunnassa, joiden viikottainen työaika on 54 ja 72 tuntia. Toinen työkunta työskentelee sunnuntaina 18 tuntia ja toinen on vapaana lauantaista k:lo 3 i. p. maanantai-aamuun k:lo 6 eli 39 tuntia. — Kahdessa sähköliikkeessä ja yhdessä kaasutehtaassa työskentelee yhteensä 45 työntekijää kolmessa vuorossa 52, 52 ja 64 tuntia kolmena peräkkäisenä viikkona. Vuorot vaihtuvat k:lo 6 a. p., k:lo 2 i. p. ja k:lo 10 i. p. Jokaisella vuorolla

on joka kolmas viikko 16 tuntia keskeytymätöntä työtä. — Eräässä sähkötehtaassa vaihtuvat 6 työntekijän työvuorot k:lo 8 a. p., k:lo 4 i. p. ja k:lo 12 yöllä. Mikäli on ilmoitettu, eivät työkunnat vaihdu, vaan samat työntekijät työskentelevät aina samoilla vuoroilla. Työaika on siten aina 56 tuntia viikossa.

Eräässä kunnallisessa sähkötehtaassa ovat työajat ja vuorot niin mutkaliset, ettei niitä ole käynyt sovittaminen mihinkään taulukkoon. Tässä tapauksessa on sentähden täytynyt tyytyä alempana olevaan työjärjestyksen selostukseen. Kysymyksessä on ainoastaan 17 työntekijää, joiden työ on järjestetty osin 2, osin 3 ja vihdoin 4 vuoroon seuraavasti:

Työntekijöitä:	Työaika:				Viikottainen työaika keskimäärin:
1	40 + 36	+ 46	+ 36	= 158 t.	39 $\frac{1}{2}$ t.
1	28 + 18	+ 22	+ 22	= 90	22 $\frac{1}{2}$ »
1	54 + 68	+ 54	+ 64	= 240	60 »
1	66	+ 66	+ 54	= 186	62 »
1	66	+ 54	+ 66	= 186	62 »
1	54	+ 66	+ 66	= 186	62 »
1	49 $\frac{1}{2}$	+ 46 $\frac{1}{2}$	+ 36	= 132	44 »
1)	64 $\frac{1}{2}$	+ 54	+ 66	= 184 $\frac{1}{2}$	61 $\frac{1}{2}$ »
1)	54	+ 67 $\frac{1}{2}$	+ 66	= 187 $\frac{1}{2}$	62 $\frac{1}{2}$ »
1		68	+ 54	= 122	61 »
1		54	+ 68	= 122	61 »
2		68 $\frac{1}{2}$	+ 55 $\frac{1}{2}$	= 124	62 »
2		55 $\frac{1}{2}$	+ 68 $\frac{1}{2}$	= 124	62 »
1		57	+ 69	= 126	63 »
1		69	+ 57	= 126	63 »

Lienee tarpeetonta tässä seikkaperäisesti selostaa, miten noiden 17 työntekijän itsekunkin työ ja loma-aika on järjestetty, koska sellainen selostus kävisi ylen laajaksi.

Nelivuoraiset työntekijät. Joissakuissa teollisuuslaitoksissa on käytännössä nelivuoroinen työ, josta tässä alempana tehdään tarkempaa selkoa.

Eräässä *valssilaitoksessa* on 24 työntekijän työ järjestetty siten, että heillä itsekullakin on 4 kuusituntista vuoroa, jotka vaihtuvat k:lo 2 aamulla, k:lo 8 a. p., k:lo 2 i. p. ja k:lo 8 i. p.

Kolmessa *tiilitehtaassa* on työ järjestetty samaan tapaan. Eräässä niistä vaihtuvat vuorot k:lo 6 a. p., k:lo 12 päivällä, k:lo 6 i. p. ja k:lo 12 yöllä.

1) Nämä molemmat työntekijät vuorottelevat keskenään.

Kahdesta muusta ei ole kellonlyömiä ilmoitettu. Itsekussakin näissä tehtaissa on ainoastaan 2 työntekijän työ järjestetty tällä tavoin.

Kolmessa *terva- ja tärpättitehtaassa* vaihtuvat 6 työntekijän, 2 itsekussakin tehtaassa, työvuorot klo 2 aamulla, klo 8 a. p., klo 2 i. p. ja klo 8 i. p.

Eräissä *sahassa* vaihtuvat 37 työntekijän työvuorot klo 6 a. p., klo 12 päivällä, klo 6 i. p. ja klo 12 yöllä.

Kaikkiaan on ainoastaan 73 työntekijän työ 8 teollisuuslaitoksessa järjestetty tällä tavoin. Erityistä taulukkoa ei ole laadittu tämän vähäpätöisen asian käsittelemiseksi.

V Luku.

Säännöllistä, vuoroihin järjestämätöntä yötyötä käyttävät työpaikat työntekijöineen.

Niissä teollisuuksissa, joissa yötyö on tavallista, voi tämä työ eräissä tapauksissa myös olla järjestetty niin, ettei se ole jaettu vuorottelevain työ-
kuntain kesken, vaan niin että erällä työntekijöillä on yötyötä määrätty aika, esim. joinakin päivinä viikossa, jolloin yötyön ei välttämättä tarvitse kestää koko yötä, vaan joitakuita tunteja. Tyypillistä tämänlaatuista työtä on sanomalehtilatojain ja -painajain työ aamulehtiä julkaisevissa kirjepainoissa.

Tätä säännöllistä, vuoroihin järjestämätöntä yötyötä käsitellään Taulukossa 4. Taulukon ensimmäinen osa (palstat 2—17 osottaa, kuinka monena yönä viikossa tämänlaatuista työtä tehdään, toisessa osassa (palstat 18—43) on tietoja siitä, montako tuntia yötyötä tehdään. Yöksi on lain määräyksen mukaisesti luettu aika k:lo 9:stä illalla k:lo 6:en aamulla. Suurin yötyötuntien luku on siten 9.

Säännöllinen yötyö.

Niiden työpaikkain ja työntekijäin luku, joilla on tässä mainitun laatuista yötyötä, verrattuna kaikkien työpaikkain ja työntekijäin lukuun näkyy seuraavasta:

	Työpaikkoja:			Työntekijöitä:		
	kaikki	yötyö	%	kaikki	yötyö	%
<i>Metalliteollisuus:</i>	926	3	0.3	14,095	7	0.0
Isompia työpajoja ja tehtaita	135	1	0.7	11,807	4	0.0
Käsiammattiliikkeitä	791	2	0.2	2,288	3	0.1
<i>Kiviteollisuus y. m.:</i>	226	14	6.2	7,241	222	3.1
Tiilitehtaita	125	2	1.6	2,940	2	0.1
Lasitehtaita	8	7	87.5	1,108	202	18.2
Muita	93	5	5.4	3,193	18	0.6
<i>Tervateollisuus y. m.:</i>	36	6	16.7	376	19	5.1
<i>Nahka- ja karvateollisuus:</i>	39	2	5.1	1,731	8	0.5
<i>Kutomateollisuus:</i>	50	5	10.0	12,398	169	1.4
Kehruu- ja kudontateoll.	38	5	13.3	12,312	169	1.4

	Työpaikkoja:			Työntekijöitä:		
	kaikki	yötyö	%	kaikki	yötyö	%
<i>Paperiteollisuus:</i>	122	9	7.4	10,069	87	0.9
Puuhiom., sellul. ja paperit.	61	9	14.8	9,308	87	0.9
<i>Puuteollisuus:</i>	529	27	5.1	21,301	759	3.6
Sahoja ja höyläämöjä . . .	462	23	5.0	17,856	731	4.1
Muita	67	4	6.0	3,445	28	0.8
<i>Ravinto- ja nautintoaineteoll.:</i>	360	10	2.8	7,757	24	0.3
Sokeritehtaita	7	3	42.9	835	9	1.1
Olutpanimoja y. m.	168	4	2.4	1,294	4	0.3
Polttimoja y. m.	46	2	4.3	609	9	1.5
Muita	115	1	0.9	1,158	2	0.2
<i>Vaatetusteollisuus:</i>	379	2	0.5	2,840	3	0.1
Muita	74	2	2.7	1,302	3	0.2
<i>Kuvaava teollisuus:</i>	154	18	11.7	3,653	186	5.1
Kirja- ja kivipainoja . . .	110	18	16.4	3,516	186	5.3
<i>Valaistusteollisuus:</i>	23	2	8.7	500	11	2.2
<i>Kylpy-, pesu- ja silityslait.:</i>	73	8	11.0	535	42	7.8
Yhteensä	3,020	106	3.5	83,571	1,537	1.8

Metalliteollisuus. Eräässä sulatossa on 4 työntekijällä yötyötä koko viikko. Kaksi pienenlaista metallityöpajaa niinkään on ilmoittanut niissä työskenneltävän öisin, mutta ainoastaan 3 työntekijällä.

Kiviteollisuus y. m. Kahdessa tiilitehtaassa työskentelee säännöllisesti yöllä yksi työntekijä kumpaisessakin.

Seitsemässä lasitehtaassa on 202 työntekijällä, lasinpuhaltajalla, sulattajalla, halkojen kuivaajalla, lämmittäjällä, yövartijalla y. m. yötyötä, jonka pituus kuitenkin, mitä ensiksi mainittuihin tulee, riippuu sulatusmenettelyn joutumisesta. Tätä yötyötä tehdään noin 9,700 työtuntia viikossa, tullen jokaisen työntekijän osalle keskimäärin noin 48 työtuntia viikossa.

Neljässä kaakelitehtaassa ja yhdessä kalkkiuunissa on 18 polttajalla yötyötä, edellisissä yleensä ainoastaan yksi yö viikossa, jälkimäisessä joka yö. Viimeksi mainitut työntekijät vuorottelevat keskenään. Työ on ajoittaista, joten on hyvää aikaa lepäämiseen.

Tervateollisuus y. m. Kahdessa terva- ja tärpättitehtaassa, kahdessa saipuatehtaassa ja yhdessä luujauho- ja liimatehtaassa on 19 työntekijällä yötyötä. Sitä on keskimäärin noin 47 tuntia työntekijää kohti viikossa.

Nahka- ja karvateollisuus. Kahdessa nahkatehtaassa on toisessa 2 työntekijällä 6 yönä, toisessa 6 työntekijällä 7 yönä viikossa säännöllistä yötyötä.

Kutomateollisuus. Ne 169 työntekijää, joilla on yötyötä, toimivat toiset 3 kehräämössä, toiset taas yövartijoina ja lämmittäjinä pitämässä sprinklerejä käynnissä. Keskimäärin on yötyötä noin 36 tuntia työntekijää kohti viikossa.

Paperiteollisuus. Niistä puuhiomojen, selluloosa- ja paperitehtaitten 87 työntekijästä, joilla on säännöllistä yötyötä, on 20 keittimentyhjentäjää, 16 yövartijaa ja 1 lämmittäjä. Muiden 50, jotka kaikki ovat samassa tehtaassa, ammattia ei ole ilmoitettu. Heidän työnsä käsittää noin 4,400 yötyötuntia viikossa eli keskimäärin noin 51 yötyötuntia viikossa työntekijää kohti.

Puuteollisuus. 23 sahasta on ilmoitettu niissä olevan säännöllistä, vuoroihin jakamatonta yötyötä kaikkiaan 731 työntekijällä. Kaikkiaan on näillä työntekijöillä noin 32,600 yötyötuntia viikossa eli jokaisella työntekijällä keskimäärin noin 45 yötyötuntia viikossa.

»Muiden» ryhmässä mainitut ovat 2 rihmarullatehdasta, yksi taljatehdas ja yksi sysitehdas. Kolmessa ensinmainitussa on 5 vartijalla yötyötä, viimeksi-mainitussa työskentelee 23 työntekijää 6 yönä viikossa k:lo 4 asti aamulla. Heillä on siis jokaisella 42 yötyötuntia viikossa.

Ravinto- ja nautintoaineteollisuus. Kolmessa sokeritehtaassa on 9 työntekijällä säännöllistä, vuoroihin jakamatonta yötyötä. Kaksi näistä on yövartijoita, muut 7, eli 1 esimies, 1 mestari ja 5 työntekijää, työskentelevät samassa sokeritehtaassa.

Olutpanimoissa on ainoastaan 4 henkilöllä säännöllistä yötyötä.

Kahdessa polttimossa on yötyötä, toisessa 7 työntekijällä 7 yönä ja toisessa 2 työntekijällä 6 yönä, ensinmainituilla koko yö, jälkimäisillä k:lo 1 asti yöllä.

Vaateusteollisuus. Ainoastaan 3 työntekijällä on ilmoitettu olevan vuoroihin jakamatonta yötyötä.

Kuvaava teollisuus. Kirjapainoissa on tässä puheenalaista laatua olevalla yötyöllä suuri merkitys. Aamulehtiä julkaisevissa kirjapainoissa on säännöllistä yötyötä latojilla ja painajilla, mutta kirjapainojen siviiliosastoillakin voi yötyötä, vaikka varsin rajoitetussa määrässä, olla kiireellisinä aikoina. Nykyään voimassa olevan kirjaltajatariffin mukaan maaliskuun 1 päivästä 1906 (menee umpeen joulukuun 31 päivänä 1910) on työaika niissä aamulehdissä, joissa työ päättyy k:lo 11 illalla, 9-tuntinen k:lo 12 päivällä ja k:lo 11 illalla välisenä aikana, ja aamulehdissä, joissa työ päättyy k:lo 2 yöllä, 8-tuntinen k:lo 1 päivällä ja k:lo 2 yöllä välisenä aikana, ollen kumpaisessakin tapauksessa 2 tunnin lepoetki illalla. Ylityötä saa sanomalehdissä, joissa varsinainen työaika päättyy k:lo 11 i. p., tehdä ainoastaan k:lo 12 asti yöllä, ja sanomalehdissä, joiden työaika päättyy k:lo 2 yöllä, ainoastaan k:lo 3 asti aamulla. Seuraavan päivän pitää olla vapaa. Ilmoituslatojain työaika voidaan pidentää k:lo 11 asti illalla. Konelatojain varsinainen työaika on 8 tuntia vuorokaudessa,

jaettuna samalla tavalla kuin sanomalehti- ja siviilikäsilatojain. Sanomalehti-kirjapainojen työaika on päivällä 9 tuntia ja yöllä 8 tuntia, jaettuna työn vaatimusten mukaan.

18 kirjapainoa on ilmoittanut 186 työntekijällä olevan tässä käsitellyn laatuista säännöllistä yötyötä.

Tätä yötyötä on ilmoitettu tehtävän viikottain: 2 yötä yhdessä kirjapainossa, 3 yötä kahdeksassa, 4 yötä yhdessä, 5 yötä yhdessä ja 6 yötä seitsemässä kirjapainossa. Yötyön on ilmoitettu yleensä päättyvän seuraavina aikoina: klo 10 i. p. yhdessä, klo 11 i. p. kahdessa, klo 12 yöllä neljässä, klo 1 yöllä viidessä, klo 2 yöllä viidessä ja klo 3 aamulla yhdessä kirjapainossa. Kaikkiaan edustaa tämä työ noin 4,500 yötyötuntia viikossa eli keskimäärin noin 24 työtuntia jokaista työntekijää kohti viikossa.

Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus. Tällä työalalla on ainoastaan 11 henkilöllä 2 laitoksessa ilmoitettu olevan senlaatuista yötyötä, josta tässä on puhe.

Kylpy-, pesu- ja silityslaitokset. Työtä klo 9 jälkeen illalla on ilmoitettu olevan 42 henkilöllä 8 kylpylaitoksessa. Useimpain näiden työ ei mene myöhempään kuin klo 10 tai 11 illalla, kahden kuitenkin klo 1/21 asti yöllä. Tämä yötyö on arvattavasti jokseenkin epäsäännöllistä.

VI Luku.

Yötyötä jonakin vuodenaikana käyttävät työpaikat työntekijöineen.

Tietoja sellaisesta yötyöstä, jota teetetään ainoastaan jonakin aikana vuodesta, käsitellään Taulukossa 5. Palstoilla 2—29 on tietoja siitä, minä aikoina vuodesta yötyötä yleensä tehdään, palstoilla 30—51 siitä, kuinka monena yönä tällaista työtä tehdään, ja palstoilla 52—75 klo 9 jälkeen illalla olevain työtuntien luvusta.

Tämänlaatuista yötyötä käyttävien työpaikkain ja työntekijäin luku verrattuna kaikkien tutkittujen työpaikkain ja työntekijäin lukuun käy selville seuraavasta:

	Työpaikkoja:			Työntekijöitä:		
	kaikki	yötyö	%	kaikki	yötyö	%
<i>Metalliteollisuus:</i>	926	16	1.7	14,095	56	0.4
Isompia työpajoja ja teht.	135	2	1.5	11,807	14	0.1
Käsiammattiliikkeitä	791	14	1.8	2,288	42	1.8
<i>Kiviteollisuus y. m.:</i>	226	51	22.6	7,241	163	2.2
Tiilitehtaita	125	42	33.6	2,940	100	3.4
Muita	93	9	9.7	3,193	63	2.0
<i>Kemiatuotteitten valmistus:</i>	27	1	3.7	914	4	0.4
<i>Tervateollisuus y. m.:</i>	36	4	11.1	376	5	1.3
<i>Nahka- ja karvateollisuus:</i>	39	1	2.6	1,731	1	0.1
<i>Kutomateollisuus:</i>	50	4	8.0	12,398	114	0.9
Kehruu- ja kudontateoll.	38	3	7.9	12,312	112	0.9
Muita	12	1	8.3	86	2	2.3
<i>Paperiteollisuus:</i>	122	7	5.7	10,069	84	0.8
Puuhiomoja, selluloosa- ja paperitehtaita	61	7	11.5	9,308	84	0.9
<i>Puuteollisuus:</i>	529	94	17.8	21,301	1,603	7.5
Sahoja ja höyläämöjä	462	91	19.7	17,856	1,549	8.6
Muita	67	3	4.5	3,445	54	1.6
<i>Ravinto- ja nautintoaineteoll.:</i>	360	23	6.4	7,757	137	1.8
Sokeritehtaita	7	1	14.3	835	20	2.4
Olutpanimoja y. m.	168	12	7.1	1,294	30	2.3

	Työpaikkoja:			Työntekijöitä:		
	kaikki	yötyötä	%	kaikki	yötyötä	%
Polttimoja y. m.	46	5	10.9	609	31	5.1
Muita	115	5	4.3	1,158	56	4.8
<i>Vaatetusteollisuus:</i>	379	2	0.5	2,840	17	0.6
Miesten ja naisten pukimoja	305	2	0.7	1,538	17	1.1
<i>Kuvaava teollisuus:</i>	154	5	3.2	3,653	75	2.1
Kirja- ja kivipainoja . . .	110	4	3.6	3,516	74	2.1
Valokuvaamoja	44	1	2.3	137	1	0.7
<i>Valaistusteollisuus y. m.:</i> . . .	23	6	26.1	500	15	3.0
Kaikki	3,020	214	7.1	83,571	2,274	2.7

Metalliteollisuus. Ainoastaan kaksi isompaa työpajaa on puheena olevaan kysymykseen antanut sellaiset vastaukset, että niistä on voinut saada tarkkoja numerotietoja. Toinen on naulatehdas, jossa 12 työntekijää suorittaa yötyötä touko-, kesä-, heinä- ja joulukuulla. Toinen on laivaveistämö, missä 2 työntekijällä keyäisin tavallisesti on noin 30 yönä muutama tunti yötyötä. Paitsi näitä ovat useat työpajat ilmoittaneet käyttävänsä poikkeustapauksissa tällaista yötä korjausten ja semmoisten suorittamiseen. Eräs työpaja, jonka varsinaisena työalana on laivanrakennus ja -korjaustyöt, ilmoittaa yötyötä pääasiallisimmin teetetävän purjehduskaudella, mutta määrän kokonaan riippuvan työnsaannista, mikä on varsin vaihtelevaa. Työntekijälukukin on sangen erilainen ja harvoin yli 75:n. Eräs vesijohtotyöpaja ilmoittaa yötyötä tehtävän säännöllisesti kovan pak-
kasan vallitessa sekä syystalvella ennen maan jäätymistä. Useita samantapaisia epämääräisiä vastauksia on saapunut.

Jotkut käsiammattiliikkeet ovat ilmoittaneet käyttävänsä yötyötä erinä aikoina vuodesta, mutta yötyötä olevan ainoastaan 42 työntekijällä ja verraten vähäinen tuntimäärä klo 9 jälkeen illalla.

Kiviteollisuus y. m. Niinkuin jo edellä huomautettiin, on tiilitehtaitten työ sangen suuressa määrässä vuodenaikain varassa. Sinä aikana vuodesta, jolloin polttamista toimitetaan, teetetään varsin paljon yötyötä, mutta ei läheskään koko työväestöllä. Tarkkoja tietoja on 42 tiilitehtaasta, joissa yötyötä on 100 työntekijällä, niinmuodoin keskimäärin ainoastaan 2—3 työntekijällä itsekussakin työpaikassa. Jos nämä työntekijät jaetaan vuodenaikain mukaan, niin havaitaan, että ainoastaan 12:lla on yötyötä keväällä, 92:lla kesällä ja 31:llä syksyllä. Suurim-
malla osalla työntekijöistä on työtä korkeintaan 60 yönä vuodesta, mutta työ jatkuu yleensä koko yön.

Erästä lasitehtaasta ilmoitetaan, että lampunlasihiomossa kiireisimpänä ai-
kana toisinaan on 3—4 työntekijää yötyössä. Työaika on ollut vaihteleva ja tar-
peesta riippuva, mutta missään tapauksessa ei ole työskennelty koko yötä.

Erästä toisesta lasitehtaasta ilmoitetaan, että ikkunalasiuunissa työskennellään kohta, kun sula on valmis, vuorokaudenaikaan katsomatta ja että työ järjestetään niin, että sitä kesäisin tehdään joka toinen yö. Tässä työssä on 16 ikkunalasinpuhaltajaa ja 2 sulattajaa.

Tarkkoja tietoja nyt puheena olevasta yötyöstä on saapunut 6 kalkkitehtaasta, 2 kivenhakkiosta ja 1 kaakelitehtaasta. Kalkkitehtaissa vaatii poltto yötyötä, mutta erästä niistä on ilmoitettu, että yötyötä on käytetty rimapuitten latomiseen sinä aikana, jolloin eräs viereinen saha työskentelee yötä päivää, ja erästä toisesta, että yötyötä on syksyisin tarvittu kivihilten purkamiseen ja kalkin lastaukseen. Toisesta kivenhakkiosta ilmoitetaan kivilouhoksessa käytettävän yötyötä huhtikuun 15 päivän vaiheilta syyskuun 15 päivän vaiheille, mikä on osottautunut välttämättömäksi lyhyen kesän, kiven esiintymislaadun ja käytetyn louhimistavan johdosta. Kaakelitehtaassa taas polttaminen aiheuttaa ylityötä.

Paitsi näitä on epätarkempia tietoja erilaisista kiviteollisuuslaitoksista. Niinpä ilmoittaa eräs kivenhakki yötyötä teetetävän poikkeustapauksissa kaikkina vuodenaikoina yhteensä muutama viikko kymmenkunnalla työntekijällä. Eräs toinen kivenhakki ilmoittaa yötyötä olevan ainoastaan yksityisissä tapauksissa, etusijassa syysmyöhällä lastaustöissä. Jäätymisvaaran uhatessa on työtä toisinaan teetetty koko yö 10—20 työntekijällä. Eräs kalkkitehdas ilmoittaa yötyötä käytettävän ainoastaan joskus kalkinsammutuksessa. Eräässä posliinitehtaassa on 11—12 aikuista työntekijää yötyössä, kun polttaminen sitä vaatii, mutta tämä työ on aivan epäsäännöllistä.

Kemiatuotteiden valmistus. Eräässä juoksevaa hiilihappoa valmistavassa tehtaassa on 4 työntekijää, vuorotellen 2 ja 2, työssä pääasiallisimmin kesäiseen aikaan kaikki yöt.

Tervateollisuus y. m. Neljässä tervan ja sysien valmistuslaitoksessa teetetään yötyötä, mutta ainoastaan 5 työntekijällä.

Nahka- ja karvateollisuus. Eräässä nahkatehtaassa on yhdellä työntekijällä työtä kaikki yöt syyskuun 1 päivästä toukokuun 1 päivään. Erästä toisesta nahkatehtaasta ilmoitetaan yötyötä silloin tällöin vuoden varrella olevan klo 12—1 asti useammilla taikka harvalukuisemmilla työntekijöillä, mutta tarkempia tietoja ei voitu antaa.

Kutomateollisuus. Kolmesta isonlaisesta kutomatehtaasta on tietoja yötyöstä. Viime syksynä kävi osa erään puuvillatehtaan valmistelulaitosta 3 viikon ajan klo 3 asti yöllä. Erästä toisesta puuvillatehtaasta ilmoitetaan, että 92 työntekijällä on 5 yönä viikossa työtä klo 5 asti aamulla, mutta ei mainita tarkemmin minä vuodenaikana tätä työtä etusijassa on, ainoastaan että sitä harjoitetaan eri laajuudessa. Erästä kutomosta ilmoitetaan, että muutamilla kutomakoneilla

talvisaikaan työskennellään klo 12 asti yöllä. Eräässä vanutuslaitoksessa on 2 työntekijällä yötyötä kevään syksyin.

Paperiteollisuus. 7 puuhiomosta, selluloosa- ja paperitehtaasta on saapunut sellaisia tietoja, että ne on voitu ottaa taulukkoon. Seuraavissa tapauksissa on annettu tarkempia selityksiä. Eräässä puuhiomossa on 14 henkilöä kevään syksyin yötyössä vesimäärästä riippuen. Kaksi selluloosatehdasta on tähän kohtaan lukenut selluloosakeittimien tyhjentämisen ja täyttämisen, jommoisen työ kuitenkin jatkuu vuoden umpeen. Eräässä selluloosatehtaassa tehdään yötyötä kevään syksyin sähkövalaistuksen takia. Eräs toiminimi, jolla on useampia tehtaita, ilmoittaa epäsäännöllistä yötyötä käytettävän ainoastaan korjaustöitä toimitettaessa, niinkuin akselien katketessa, laakerien käydessä kuumiksi, putkien haletessa, jäitä räjähytettäessä y. m. s., jommoisen työn suorittavat korjauspajan työntekijät sekä kirvesmiehet, joilla muutoin on ainoastaan päivätyötä. Samaa ilmoitetaan eräältä toisesta puuhiomosta. Eräältä paperitehtaasta ilmoitetaan, että pussitehtaassa, vuodenaikaan katsomatta, teetetään yötyötä tavaran kysynnän ollessa suuri. Tämä työ jatkuu klo 6 i. p.—klo 6 a. p., ollen tunnin lepoa hetki yöllä klo 12—1. Työntekijäluvun on ilmoitettu vaihtelevan.

Puuteollisuus. Laajimmin on yötyö käytännössä sahoissa eräinä aikoina vuodesta. Kahdesta sahasta, joissa on yhteensä 44 työntekijää, ei ole ilmoitettu minä vuodenaikoina yötyötä etusijassa käytetään, mutta muissa jakautuu yötyö vuodenaikain kesken seuraavasti:

	työnteki- jöitä	% kaikista yö- työntekijöistä
talvella	163	10.5
kevällä	854	55.1
kesällä	1,125	72.6
syksyllä	314	20.3
ilmoittamaton	44	2.8

Niiden öiden lukuun nähden, joina yötyötä vuotenaan tehdään, jakautuvat yötyöntekijät seuraavasti:

	työntekijöitä	%
enintään 30 yötä	75	4.8
31— 60 „	275	17.8
61— 90 „	333	21.6
91—120 „	307	19.8
121—150 „	312	20.2

	työntekijöitä	%
151—180 yötä	61	3.9
181—210 »	174	11.2
211—240 »	2	0.1
241—270 »	10	0.6
	<hr/>	
	Yhteensä 1,549	100.0

Sitä seikkaa silmällä pitäen, montako tuntia klo 9 jälkeen illalla yötyötä jatkuu, jakautuvat työntekijät seuraavasti:

työtunteja klo 9 jälkeen i. p.	työntekijöitä	%
3 tuntia ja vähemmän	19	1.2
4 »	39	2.5
5 »	5	0.3
6 »	27	1.7
7 »	133	8.6
7½ »	98	6.3
8 »	241	15.6
9 »	987	63.8
	<hr/>	
	Yhteensä 1,549	100.0

Paitsi näitä tarkkoja tietoja määrättyinä vuodenaikoina teetetystä yötyöstä on suuri joukko niin häilyviä tietoja, ettei niitä ole voitu ottaa taulukkoon. Niinpä ilmoitetaan sellaisen yötyön olevan tavallista keväisin tukkien saavuttua sahaan avoveden tultua, mutta muinakin vuodenaikoina, kun tukkien saanti sen sallii. Niinikään voipi puutavarain lastauksessa olla tarpeen yötyötä, varsinkin jos useampia aluksia yhtäikaa saapuu noutamaan lastia. Usein käytetään tähän työhön vartavasten hankittua tilapäistä työmiehistöä, mutta on myös ilmoitettu, että sellaisissa kiireellisissä tapauksissa sahaus on keskeytetty, jotta sahan työväkeä voitaisiin käyttää lautatarhassa. Tätä lastaustyötä tehdään muutama tunti, mutta toisinaan koko yökin, siitä riippuen kuinka joutuisasti lastaus on toimitettava. Niinikään ilmoitetaan yötyön olevan välttämätöntä runsaamman lumisateen jälkeen lumen poistamiseksi lautatarhasta. Niissä sahoissa, jotka riippuvat vedensaannista, mikä niinkuin tunnettua on sangen vaihtelevaa, käytetään kiireellistä työtä öisinkin runsaamman vesimäärän vallitessa. Monessa tapauksessa on yötyötä ilmoitettu käytettävän »tarpeen tullen», kuitenkin ilmoittamatta sen laajuutta enempää kuin itse tarpeen laatuakaan.

Erään höyrypuusepäntehtaan höyläämö on syksyisin parin, kolmen viikon aikana käynnissä klo 11 asti illalla, kun maasta vietävän puutavaran höyläystä

täytyy jouduttaa. Eräässä rihmarullatehtaassa työskennellään noin 5 viikon aikana klo 4 asti aamulla. Eräässä kenkänäula- ja lestitehtaassa työskennellään talvisaikaan noin 80 yönä klo 4 asti aamulla.

Ravinto- ja nautintoaineteollisuus. Eräässä sokeritehtaassa työskentelee 20 miestä noin 50 yönä pitkin vuotta klo 3 asti aamulla.

Täydellisiä tietoja yötyöstä on antanut 12 olutpanimoa ja virvokejuomätehdasta, joissa on 30 yötyöntekijää. Olutpanimojen mallasosastolla käytetään yötyötä etusijassa talvisaikaan. Eräässä olutpanimossa luetaan yötyötunnit pois päivätyöstä, niin ettei työaika nouse yli 10 tunnin vuorokaudessa. Eräässä panimossa on työntekijä, jolla on yötyötä klo 6 i. p.—7 a. p., vapaa 2 päivää viikossa. Erästä panimosta ilmoitetaan, että yötyötä tehdään jokaisen panoksen jälkeen enintään 2 tuntia kerrallaan. Eräs panimo ilmoittaa yötyötä käytettävän imellyksen kääntämisessä, mutta niin epäsäännöllisesti, ettei sen laajuus ole tarkemmin ilmoitettavissa. Erästä panimosta taas ilmoitetaan, että yötyötä käytetään ainoastaan tilapäisesti, tavaroita lastatessa höyrylaivaan, josta työstä maksetaan eri korvaus. Eräs panimo vihdoin ilmoittaa päivätyöntekijöillä olevan yötyötä oluenpanoa ja imellystä toimitettaessa, ollen heillä kuitenkin vastaava aika vapaata aamupäivin.

Viidestä polttimosta ja väkiviinatehtaasta on ilmoitettu 31 työntekijällä olevan yötyötä eräinä aikoina vuodesta, mutta yksityiskohtaisempia tietoja ei ole annettu.

Neljä myllyä ja yksi kalansäilykelaitos on ilmoittanut 56 työntekijällä olevan yötyötä etusijassa talvella, useimmilla enintään 60 yönä, mutta silloin koko yön.

Vaatetusteollisuus. Miesten ja naisten pukimot ovat suuresti riippuvia sesongista, ja kiireisin työaika niissä on kevään ja syksyin. Siitä huolimatta on tarkkoja tietoja sesongin aiheuttamasta yötyöstä ainoastaan 2 räätälinliikkeestä, joissa tavallisesti on 17 yötyöntekijää kevään ja syksyin. Heidän yötyönsä käsittää enintään 60 yötä ja silloin ainoastaan 2 tuntia, s. o. klo 11 asti illalla. Näin harvalukuisten tarkkain tietojen saapuminen on selitettävissä siten, että sellaisia tietoja ylipäätään on ollut vaikea antaa niin kauan kun ylityötä ei merkitä kirjaan, osin siten, että räätälinliikkeissä käytetään laajasti kotityötä, johon nähden ylityön tarkastaminen on aivan mahdoton. Klo 9 jälkeen illalla tehdään luultavasti paljon yleisemmin työtä kuin mitä tässä olevat niukat tiedot näyttävät. Erästä isonlaisesta räätälinliikkeestä ilmoitetaan, että yötyö on ollut vapaaehtoista ja voitu välttää väliaikaisesti lisäämällä päivätyövoimia, jommoiseen järjestykseen työntekijäin sanotaan olleen tyytyväisiä.

Kuvaava teollisuus. Neljässä kirja- ja kivipainossa ilmoitetaan 74 työntekijällä olevan yötyötä jonakin aikana vuodesta. Eräs kirjapaino ei ilmoita määrättyä vuodenaikaa, vaan mainitsee käytettävän 2 henkilöä yötyössä joka kerta

kun lehti ilmestyy, s. o. 147 yönä vuodessa. Useimmille työntekijöille aiheuttaa tämä työajan pitennystä ainoastaan tunnin, toisin sanoin klo 10 asti illalla.

Erään valokuvaamon omistaja on ilmoittanut itse tekevänsä ylityötä klo 12 asti yöllä 50 yönä vuodessa.

Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus. Kuusi sähkövalaistuslaitosta on ilmoittanut yötyötä olevan pimeänä vuodenaikana 15 henkilöllä. Yleensä kestää tämä työ klo 1 asti yöllä, mutta eräässä tapauksessa on sen ilmoitettu kestävän jopa klo 3:kin asti yöllä. Muutoin huomautetaan mitä edellä on lausuttu vuorottaisesta yötyöstä valaistuslaitoksissa.

Edellä olevasta käy selville, että tiedot määrättynä aikana vuodesta teetetystä yötyöstä ovat monessa tapauksessa puutteellisia. Tämän yötyön laajuus on sangen vaihteleva, riippuen moninaisista seikoista, minkätähden on ollut vaikea antaa täysin tarkkoja tietoja, varsinkin kun nämä tiedot useimmissa tapauksissa perustuivat ainoastaan muistiin eikä yötyötä osottavaan kirjanpitoon. Yritykset laskea eri teollisuudenhaarain yötyötuntien luku ainakin keskimäärin työntekijää kohti antoivat niin epäluotettavia tuloksia, että ne yhtä hyvin saattoivat olla väärinä kuin oikeita. Täytyi sentähden jättää sellaiset laskelmat sillensä.

VII Luku.

Ylityö. Pyhätyö.

Eräissä tämän selostuksen edellisissä luvuissa ja erittäinkin lähinnä edellä olevassa on huomautettu, että osa tiedoista on ollut sellaisia, ettei niistä ole voitu saada tarkkoja numerotietoja, joita olisi käynyt järjestäminen taulukon muotoon. Ylityöhön ja pyhätyöhön nähden on näin laita miltei kaikkien tiedonantojen. Ainoastaan poikkeustapauksissa on näistä seikoista annettu tarkkoja numerotietoja, mutta tavallisinta on, että ylityön tai pyhätyön laajuus on mainittu ylimalkaisin sanoin, ellei ole ilmoitettu että on ollut aivan mahdollonta antaa niitä siinäkin muodossa. Tämä asianlaita on käsiteltävissä, kun työnantaja ei ole velvollinen pitämään kirjaa yli- tai pyhätyöstä eikä hänellä ole erityistä haluakaan siihen. Samaan kokemukseen, mitä tulee mahdollisuuden saada tarkkoja tietoja tässä mainituista seikoista, on myös tultu eräitten ammattien erikoistutkimuksissa, joita varten annetut tiedot kuitenkin ovat olleet paljon yksityiskohtaisempia kuin mitä nyt käsiteltävänä olevassa tutkimuksessa on voinut tulla kysymykseen. Nyt puheena olevaa kahta kysymystä ei sentähden ole voitu käsitellä taulukkojen muodossa, vaan pannaan tähän sellaisia otteita saapuneista vastauksista, jotka näyttävät olevan omansa valaisemaan yli- ja pyhätyön laajuutta.

Metalliteollisuus. Ainoastaan 11 isompaa metallityöpajaa on antanut täydellisiä tietoja ylityöstä. Nämä tiedot osottavat seuraavaa:

Ylityö.

päivänä vuodessa	Ylityötä on teetetty:		Kaikkiaan ylityö- tunteja
	tuntia päivässä	työntekijällä	
150	4	48	28,800
14	3	10	420
60	3	25	4,500
100	2 $\frac{1}{2}$	40	10,000
24	2 $\frac{1}{2}$	4	240
30	3	6	540
25	3	3	225

päivänä vuodessa	Ylityötä on teetetty:		Kaikkiaan ylityö- tunteja
	tuntia päivässä	työntekijällä	
52	3	2	312
12	4	5	240
75	2	10	1,500
10	3	6	180

Kolmesta työpajasta on ilmoitettu ylityötä edellisenä vuonna teetetyn itsekussakin paikassa 10,234, 1,886 ja 1,100 työtuntia.

Tämä ylityö on tehty vakinaisen työajan päätyttyä iltasin. Aiheena ilmoitetaan useimmissa tapauksissa olleen korjaustyöt, monessa tapauksessa myös kiireelliset tilaukset sekä koneitten puhdistus y. m. Yhdessä tapauksessa on ilmoitettu ylityötä käytetyn jotta saataisiin takaisin mitä lakon johdosta oli menetetty.

Ylityötä koskevissa vastauksissa olevista tiedonannoista mainittakoon seuraavaa:

Erästä työpajasta, jossa etusijassa suoritetaan laivanrakennusta ja korjaustöitä, kirjoitetaan: Tällä työpajalla on, yhtä vähän kuin millään muullaakaan tämän maan työpajalla, tasaista toimintaa vuoden umpeen. Miltei kaikissa työpajoissa täytyy suorittaa korjaustöitä, samalla kun etsitään kaikenlaatuista tilauksia, kun paljottaistuotteilla ei ole riittävää menekkiä. Varastotyö, joka voisi tasoittaa valmistuksen epäsäännöllisyyden, on sentähden miltei mahdoton. Kun niinmuodoin tilaukset ovat monenlaatuista ja saapuvat epäsäännöllisesti, käy ylityö useimmiten aivan välttämättömäksi, varsinkin jos lisäksi ei ole saatavissa ammattityöntekijöitä tilapäisiin töihin. Työpajain on sentähden ollut pakko koettaa, mikäli mahdollista, tulla toimeen vakinaisilla työntekijöillä.

Erästä hienotakomosta ilmoitetaan, että ylityötä käytetään työhuoneistojen lämmittämisessä, joten sen määrä riippuu talven ankaruudesta. Eräs työpaja ilmoittaa ylityötä mikäli mahdollista vältettävän ja käytettävän ainoastaan korjaustöihin. Erästä toisesta ilmoitetaan ylityötä käytettävän ainoastaan vesilaitosten kunnossa pitämiseksi talvisaikaan. Erästä valssilaitoksesta ilmoitetaan, että ylityötä käytetään lämmitykseen, valssien vaihtamiseen y. m. s.

Metalliteollisuuden käsiammattiliikkeissä käytetään niinkään jonkun verran ylityötä. Niinpä ilmoittavat useat kultasepät, että ennen joulua teetetään lisääntyneen kysynnän johdosta ylityötä, sekä maalaisepät, että heillä viljankorjuun aikana on ylityötä viikatteiden ja muiden maanviljelyskalujen korjaamisessa. Yleensä ovat tiedonannot häilyviä.

Kiviteollisuus y. m. Varsinaista ylityötä on ilmoitettu käytettävän sängen harvalukuisissa tapauksissa tiilitehtaissa uunien lämmityksessä, lastaamisessa, korjaustoissa taikka sadesäällä, kun tiilet on pantava katon alle.

Eräs lasitehdas on ilmoittanut ylityötä teetetyt viime vuonna 10 päivää 10 työntekijällä, mutta ainoastaan tunti kunakin iltana. Eräässä lasitehtaassa on ylityötä käytetty uunien korjauksessa sekä kiireellisenä aikana hiomossa. Erästä lasitehtaasta niinkään ilmoitetaan, että ylityötä on käytetty lasien pakkauksessa sekä korjaus- ja puhdistustöissä.

Eräissä kalkkitehtaissa ja kivenhakkioissa on ylityötä käytetty pääasiallisimmin tavarain lastauksessa. Eräs kaakelitehdas ilmoittaa ylityönä teetetyt kivihiilten ja halkojen purkausta. Eräs lattiaavanuketehdas ilmoittaa ylityönä teetetyt lattioita, kun työtä ei ole käynyt keskeyttäminen taikka kun lattia on ollut tehtävä huoneistoon, jota tarvitaan varsinaisena työaikana, kuten työpaja- ja tehdashuoneistoja.

Kemiatuotteitten valmistus. Erästä tulitikkutehtaasta on ilmoitettu ylityötä käytettävän tasapainon aikaansaamiseksi eri osastojen tuotannossa. Muutoin on ilmoitettu korjaustöiden ja puhdistusten aiheuttavan ylityötä.

Tervateollisuus y. m. Ainoastaan harvalukuisissa tapauksissa on ilmoitettu ylityötä teetetyt, ja silloin korjaus- ja puhdistustöitä varten. Eräs saippuatehdas ilmoittaa ylityötä käytetyt tavaran valmistamisessakin.

Nahka- ja karvateollisuus. Eräässä käsinetehtaassa on ylityötä teetetty joulun edellisinä kuukausina. Eräs jalkinetehdas ilmoittaa, ettei yhdelläkään työntekijällä ole teetetty ylityötä yli 100 tunnin vuodessa. Ylityötä teetetään jalkinetehtaissa kiireisimpänä aikana, syksyin ja kevään, 6—7 viikkoa kumpaisellakin kerralla, nahkatehtaassa tarpeen mukaan. Muutoin ilmoitetaan ylityönä teetettävän korjaus- ja puhdistustöitä.

Kutomateollisuus. Eräs puuvillatehdas ilmoittaa vuonna 1909 teetetyt ylityötä 19,774 henkilötuntia 1—15 tuntia kerrallaan, iltasin taikka sunnuntaisin, ainoastaan hätätilassa öisin. Mainitusta tuntimäärästä on noin 8,000 henkilötuntia käytetty valmistustyöhön värjäämössä ja painossa, 7,614 henkilötuntia korjaustöihin ja jällellä olevat noin 4,100 henkilötuntia kattilain puhdistamiseen y. m. Ylityössä on ollut 265 työntekijää, joista 73 oli konepaja-työntekijöitä, kirvesmiehiä ja maalareita. Kun vuosi 1909, jolta mainitut tiedot ovat, oli, mikäli tehtaan johtaja ilmoittaa, keskinkertainen työvuosi, on ylityötä käytetty verraten vähän. Tehdastelua varten on ylityötä teetetty ainoastaan värjäämössä, vaan ei kehräämössä eikä kutomossa. Kun nämä jälkimäiset osastot usein ovat seisseet lauantaisin, on korjaustyöt voitu toimittaa näinä päivinä varsinaisen työajan kestäessä. Yleensä saattaa sentähden sanoa, että yli- ja pyhätyötä hyvinä työvuosina teetetään paljon enemmän kuin mitä oli laita vuonna 1909.

Eräästä toisesta puuvillatehtaasta ilmoitetaan, että ylityötä on ollut miltei joka taikka joka toinen lauantai-iltapäivä ja sunnuntai 2—24 tuntia kerrallaan kaikkina vuorokaudenaikoina. Tässä työssä on ollut noin 14 henkilöä toimittamassa korjauksia ja puhdistusta jotta tehdas voitaisiin pitää täydessä käynnissä, niin että työntekijät voivat toimia tavallisen työaikansa eivätkä joudu menettämään palkkaa sen johdosta että nämä työt olisi teetetty varsinaisena työaikana.

Eräs puuvillatehdas ilmoittaa ylityötä teetettävän miltei joka päivä korjausten tähden, mutta sen olevan laadultaan sangen vaihtelevaa. Eräässä toisessa puuvillatehtaassa on ylityötä teetetty tarpeen mukaan iltasin. Tämä on aiheutunut etusijassa korjauksista, mutta myös kysynnän lisääntymisestä sekä vuoden vaihteessa inventeerauksesta. Viimeksi mainitussa toimituksessa käytetään 3—8 henkilöä ylityössä, kehräämössä ja kutomossa noin 300 kumpaisessakin sekä värjäämössä noin 30 henkilöä. Eräs toinen puuvillatehdas ilmoittaa ylityötä teetettävän aniharvoin jollakin osastolla, kun jotakin erityistä tavaraa kysytään tavallista enemmän, ja kestää ylityö sellaisissa tapauksissa muutaman tunnin iltasin.

Villatehtaista on saatu seuraavia tietoja: Ylityönä teetetään ainoastaan korjauksia, jolloin monttööri, seppä, viilaaja ja puuseppä ovat sopimuksen mukaan velvolliset ottamaan osaa työhön. Apureita ilmoittautuu vapaaehtoisesti enemmän kuin tarvitaan. Jos laissa säädetään 30-tuntinen sunnuntailepo, arvelee tehtaan johtaja vuotuisten työpäiväin luvun vähenevän 10—12. — Ylityötä ei tavallisesti käytetä. Vuonna 1909 tehtiin kuitenkin poikkeus, kun ylityönä puhdistettiin petrolimoottori, jota käytetään vesivoiman uupuessa. — Ylityötä teetetään säännöllisesti korjausten ja puhdistuksen toimittamiseksi, harvoin sitä vastoin lisääntyneen kysynnän tyydyttämiseksi. — Ylityötä teetetään miltei joka päivä korjausten tähden k:lo 6 jälkeen illalla 2—5 tuntia 2—5 työntekijällä. — Korjauksiin ja puhdistukseen on ylityötä käytetty 100—200 päivänä vuodessa 6 työntekijää 2—6 tunnin aikana. — Ylityötä teetetään säännöllisesti joka päivä karstaamossa tunti iltasin 4 työntekijällä jotta karstaamon tuotanto voisi pysyä kehräämön tuotannon rinnalla. — 12 sunnuntaina vuodessa 6 tuntia korjauksia ja kattilanpuhdistusta varten. — 40 päivänä 2 tuntia k:lo 6 jälkeen i. p. joko lisääntyneen kysynnän taikka korjaus- ja puhdistustöiden tähden. — 3 kuukautena 3 tuntia joka ilta k:lo 7—10 neljällä työntekijällä. — 10—15 tuntia viikossa korjaustöiden tähden, joita ei voida suorittaa laitoksen käynnissä ollessa, taikka myös sen työn suorittamiseksi, mikä on laiminlyöty koneen vikaantumisen johdosta.

Paperiteollisuus. Puuhiomoista, selluloosa- ja paperitehtaista ilmoitetaan, että ylityötä etusijassa käytetään puhdistuksen ja korjausten toimittamiseen. Useista laitoksista ilmoitetaan tällaiseen työhön käytettävän sunnuntai- ja

pyhäpäiviä, jolloin laitos muutoin seisoo. Eräs tehdas ilmoittaa ylityötä käytettävän, paitsi korjaustöihin, myös jonkun osaston tuotantokyvyn lisäämiseksi. Eräs toinen tehdas teettää ylityönä puuvanukkeen kuljetusta. Kiireellisinä hankinta-aikoina teetetään ylityötä erään tehtaaseen lajittelusalissa. Sellaista työtä teetetään eräissä toisessa tehtaassa vesilaitosten kunnossa pitämiseksi, erittäinkin talvisaikaan. Ylityötä näytetään teetetävän sekä öin että päivin ja sen laajuus on sangen vaihteleva.

Eräissä tapettitehtaassa teetetään ylityötä keväisin noin 100 päivänä 1—2 tuntia k:lo 6 jälkeen illalla 15—25 työntekijällä Venäjän taholta lisääntyneen kysynnän tyydyttämiseksi. Eräs pussi- ja kirjeenkuoritehdas teettää ennen joulua noin 75 päivänä tavallisesti 1½ tuntia päivässä noin 50 henkilöllä ylityötä lisääntyneen kysynnän tyydyttämiseksi.

Eräät kirjansitomotkin ovat ilmoittaneet niissä tehtävän ylityötä. Eräissä niissä työskentelee 20—25 päivänä vuodesta 3—5 iltatuntia 4 henkilöä. Eräissä toisessa työskentelee 2—10 työntekijää parinäkymmenenä päivänä 1—2 tuntia iltasin. Eräissä kirjansitomossa työskentelee 10 työntekijää noin 15 päivänä vuodesta 2—3 tuntia iltasin varsinaisen työajan päätyttyä. Vihdoin on erästä kirjansitomosta ilmoitettu, että siellä teetetään 20—30 päivänä tunti tai pari varsinaisen työajan päätyttyä ylityötä muutamilla työntekijöillä, ainoastaan harvoin koko työvälillä. Kaikissa näissä tapauksissa on ylityötä teetetty lisääntyneen kysynnän tyydyttämiseksi.

Puuteollisuus. Sahojen ylityöstä on tosin varsin lukuisia tietoja, mutta ne ovat vain harvalukuisissa tapauksissa niin täsmällisiä, että niistä voi saada tarkkoja tietoja. Useimmissa tapauksissa on ilmoitettu ylityötä käytettävän »tarpeen tullen», erittäinkin korjaustöissä ja puhdistuksessa sekä kiireellisissä lastaustöissä, kun useita höyrylaivoja on odottamassa lastia. Eräissä tapauksissa on ylityön syyksi ilmoitettu pyrkimys vesivoiman hyväksi käyttämiseen. Yhdessä tapauksessa on ilmoitettu ylityötä käytettävän sen johdosta että sahassa vallitsee työväenpuutetta. Kun tiedot ylipäätään ovat näin häilyviä, ei liene tarpeellista tässä luetella kaikkia näitä vastauksia, mikä vaatisi ylen paljon tilaa antamatta kuitenkaan selvää käsitystä ylityön laajuudesta.

Eräissä höyrypuusepäntehtaassa on ilmoitettu ylityönä teetetyn vientitavarain höyläämistä, osin syystä ettei sää ole ollut suotuisa puuaineen kuivaamiselle, osin syystä että ulkomainen ostaja on rahdannut höyrylaivan muutamia päiviä liian aikaisin. Sellaista ylityötä on teetetty 2—3 viikon aikana 4 tuntia illassa parillakymmenellä miehellä. Eräs toinen höyrypuusepäntehdas ilmoittaa ylityötä teetetävän pankkihuoneistoissa, myymälöissä y. m. s. suoritettavissa töissä, joita ei käy tekeminen varsinaisella työajalla, sekä korjaus- ja puhdistustöissä, ollen näihin käytetty 4—5 miestä. Eräissä höyrypuusepäntehtaassa käytetään ylityötä tariffisopimuksen mukaan enintään 100 tuntia

vuodessa, tavallisesti 2 tuntia k:lo 6 jälkeen illalla. Tässä työssä on yleensä ainoastaan 10 miestä ja sitä teetetään kiireellisten tilausten johdosta. Eräässä puusepäntehtaan teetettiin viime vuonna lisääntyneen kysynnän tyydyttämiseksi ylityötä 38 päivänä 3 tuntia kunakin iltana noin 35 miehellä. Rullatehtaissa on ilmoitettu ylityötä teetetävän ainoastaan korjauksien ja puhdistuksen johdosta. Eräs veneveistäjä ilmoittaa ylityötä teetetävän 2—3 tuntia iltasin, mutta ainoastaan noin viikon verran veneitten vesille laskemisen ja korjaustöiden johdosta. Eräs toinen veneveistäjä on ilmoittanut parillakymmenellä miehellä olevan noin kuukauden aika ylityötä iltasin 2—3 tuntia. Suurin osa valmistuksesta on sesonkityötä, jonka pitää olla valmis kesäkuun 1 päivän vaiheilla, mutta kun veneitten varustamiseen ei voida ryhtyä ennen avoveden tuloa, ei ylityö ole vältettävissä. Eräässä liistatehtaassa teetetään 3—4 viikon aikana ennen joulua ylityötä 2—3 tuntia enintään 3 työntekijällä. Eräässä paju- ja rottinkitehtaassa on tarpeen ylityötä noin 14 päivänä tunti kunakin iltana noin 7 työntekijällä.

Ravinto- ja nautintoaineteollisuus. Sokeritehtaista on seuraavia ylityötä koskevia tietoja: 30 miestä työskentelee noin 200 iltana 3—4 tuntia sekä tuotantotarkoituksia että korjaus-, puhdistus- ja lastaustöiden suorittamista varten. — Noin 30 miestä on vuoden umpeen ylityössä enintään 4 tuntia päivässä, osin aamuisin ja osin iltasin, tavarankysynnän tyydyttämiseksi. — Neljä työntekijää on silloin tällöin ylityössä iltasin tunnin taikka pari suorittaakseen semmoisia töitä, mitkä on tehtävä tavaran pilaantumisen estämiseksi.

Olutpanimoissa ja virvokejuomatehtaissa ei ylityö näytä olevan sanottavasti käytännössä. Samoin kuin muissa teollisuuslaitoksissa teetetään näissäkin puhdistus- ja korjaustöitä ylityönä, samaten kuin ylityön avulla lisätään tuotantoa lämpimänä vuodenaikana, jolloin mallasjuomain ja varsinkin virvokejuomain kysyntä on suurempi. Annetuista vastauksista mainittakoon seuraavat: Ylityötä käytetään suurempain pyhäpäiväin edellä. — Jonkun kerran pari tuntia vaunujen purkauksen ja pullojen huuhtelun toimittamiseksi. — Tarpeen mukaan imellytysaikana. — Tavaran ajoa ja pulloon panoa varten. — Noin 70 päivänä 2—10 tuntia, sunnuntaisinkin, syystä että vihreät maltaat on usein sunnuntaisinkin pantava mallashuoneeseen, jotteivät pilaantuisi, sekä sen johdosta että vierteen jäädyttäminen kesäisin vaatii pitemmän aikaa kuin talvisin. — 75—100 päivänä 1—2 tuntia jäädytyksen silmälläpitoa varten. — 40 päivänä 2 tuntia laitoksen lämmittämiseksi ennen tehdastelupäiviä. — 64 päivänä 3 tuntia k:lo 12 jälkeen yöllä maltaitten ja hiivan valmistusta varten. — 120 päivänä 2 tuntia iltasin tavaran toimittamiseksi vesikioskeihin ja vesi-vaunuihin. — Useasta virvokejuoma- ja kivennäisvesitehtaasta on ilmoitettu ylityön olevan välttämätöntä kesäisin, jolloin tavaran kysyntä on suurempi.

Viinapolttimoista, väkiviina-, viini- ja punssitehtaista on annettu seuraavia tietoja ylityöstä: 4,460 tuntia vuodessa kaikilla työntekijöillä yhteensä lisääntyneen kysynnän tyydyttämiseksi. — 11,846 tuntia vuodessa, öin ja päivin, korjaus- ja puhdistustöitä sekä viljan purkausta varten. — 2 miestä 300 päivänä 2 tuntia aamusin tislaustyötä varten. — Tislauksessa on yhdellä miehellä 3 päivänä viikossa ylityötä k:lo 4—6 aamulla ja k:lo 6—11 illalla. Vuoden kuluessa on tällä työntekijällä niinmuodoin 1,092 ylityötuntia. — Maltaiden ja hiivan valmistuksessa sekä kattilain puhdistuksessa on 10 miehellä enimmän osan vuotta ylityötä tunti päivässä. — Eräässä punssitehtaassa on myös ilmoitettu teetetävän hiukan ylityötä kysynnän lisääntymisen johdosta.

Tupakkatehtaitten ylityöstä on seuraavia tietoja: Ylityötä on teetetty 60 päivänä 2 tuntia iltasin korjauksia ja puhdistamista varten 12 työntekijällä, pikanellinlehtien valmistelussa kysynnän lisääntymisen johdosta 30 työntekijällä sekä poikkeustiloissa paperossien pakkauksessa 60 työntekijällä. — 443 tuntia vuodessa kysynnän lisääntymisen johdosta joko iltasin tahi päivällisloman aikana 2 jopa 23:kin työntekijällä. — 30 päivänä 1—2 tuntia iltasin enintään 3 työntekijällä kysynnän lisääntymisen johdosta. — 72 päivänä vuodessa 2 tuntia iltasin 11 työntekijällä kysynnän lisääntymisen johdosta.

Neljässä myllyssä on ilmoitettu tehtävän ylityötä: 30 päivänä 4—5 tuntia iltasin 9 miehellä lisääntyneen kysynnän johdosta. — 10—20 päivänä 2—3 tuntia iltasin lisääntyneen kysynnän sekä purkaus- ja lastaustyön johdosta, osin koko työväellä ja osin ainoastaan 10 miehellä. — 24—30 päivänä 2—3 tuntia aamusin tai iltasin 7 miehellä lisääntyneen kysynnän taikka puhdistustyön johdosta. — 20 päivänä 1—2 tuntia 2 miehellä lisääntyneen kysynnän johdosta.

Eräässä tehtaassa, jossa valmistetaan karamelleja, suklaata y. m., on ilmoitettu ylityötä teetetyn 20 päivänä 2—3 tuntia noin 30 työntekijällä. — Eräässä toisessa tehtaassa on sellaista työtä teetetty parina viikkona ennen joulua 4 tuntia iltasin parillakymmenellä työntekijällä. — Eräässä samallaisessa tehtaassa on noin 100 työntekijällä ylityötä noin 60 päivänä 2 tuntia iltasin. — Vihdoin on eräässä sellaisessa tehtaassa teetetty ylityötä joillakuilla työntekijöillä 15 päivänä 2 tuntia itsekunakin. Ylityön syyksi ovat kaikki edellä mainitut tehtaat ilmoittaneet kysynnän lisääntymisen.

Eräässä kalasäilyketehtaassa on kysynnän lisääntymisen johdosta teetetty ylityötä 104 päivänä 3 tuntia iltasin 40—50 työntekijällä. — Tavaran pilaantumisen estämiseksi on eräässä makkaratehtaassa sekä eräässä mallastehtaassa teetetty ylityötä, ensinmainitussa 102 päivänä 1—2 tuntia 6 työntekijällä ja jälkimäisessä 50 päivänä 5 tuntia, tavallisesti sunnuntaisin. — Eräässä terveysuolatehtaassa on 7 työntekijällä ollut ylityötä 30 päivänä tunti päivässä kysynnän lisääntymisen johdosta.

Vaatetusteollisuus. Miesten ja naisten pukimoissa teetetyn ylityön laajuutta on yleensä sangen vaikea saada selville. Suuri osa työstä tehdään, niinkuin jo edellä on huomautettu, ei työpajassa, vaan työntekijäin kotona, ja mikäli työhuoneistossa työskennellään, maksetaan siitä useimmiten kappalepalkka, minkä tähden työnantajalla ei ole erityistä syytä merkitä kirjaan ylityötunteja. Tietoja ylityöstä on sentähden ainoastaan kymmenkunnassa tapauksessa. Näissä ilmoitetaan ylityötä teetetyn enimmäkseen 15—20 päivänä, joskus enemmänkin, jopa 60 päivänä, 75 päivänä, 4 kuukauden aikana tahi joka kolmas päivä. Ylityö on kestänyt enintään 3 tuntia päivänään ja suoritettu iltasin. Työntekijöitä on tavallisesti ollut 2 tai 3, yhdessä tapauksessa 20, ja on tämä ylityö aina johtunut kysynnän lisääntymisestä, varsinkin kevään ja syksyin sekä muutoinkin kiireellisten tilausten saapuessa.

Muilla vaatetusteollisuuden aloilla on ylityö niinkään aiheutunut kysynnän lisääntymisestä sesongin aikana. Tästä on annettu seuraavat tiedot: Eräässä sateenvarjo- ja keppitehtaassa 200 päivänä 2 tuntia iltasin 2 työntekijällä. — Eräässä trikootehtaassa 40 päivänä 4 tuntia iltasin 28 työntekijällä marras- ja joulukuun aikana. — Eräässä sukkatehtaassa joulun aikana 2 tuntia iltasin 2 työntekijällä. — Kuudessa lakki- ja hattutehtaassa on teetetty ylityötä 20—60 päivänä 2—3 tuntia yleensä harvalukuisilla työntekijöillä, mutta kahdessa tapauksessa 30 ja 49 työntekijällä.

Kuvaava teollisuus. Kirja- ja kivipainoista on verraten luotettavia tietoja ylityön laajuudesta. Nämä tiedot, jotka ilmoittavat monenako päivänä ylityötä on teetetty, montako tuntia päivässä, monellako työntekijällä ja mistä syystä, mainitaan tässä: Enintään 20 tuntia joka työntekijällä kuukaudessa ja enintään 3 tuntia kerrallaan iltasin tahi öin, harvoin useammalla kuin 3 työntekijällä ilmoitusten latomisen taikka muiden kiireellisten töiden johdosta. — 2 viikkona 3—4 tuntia iltasin enintään 50 työntekijällä kysynnän johdosta. — 60 päivänä 1—2 tuntia iltasin 1—3 työntekijällä tilapäisen kiireen johdosta. — 15 päivänä talvisaikaan 3—5 tuntia iltasin 5—10 työntekijällä kysynnän johdosta. — 30 päivänä 3—4 tuntia iltasin 5 työntekijällä kysynnän johdosta. — 50 päivänä 8—9 tuntia iltasin ja öin 3—10 työntekijällä ladotettu ilmoituksia. — 150 päivänä 5—7 tuntia iltasin ja öin 2—3 työntekijällä ladotettu lehteä. — 150 päivänä tunti iltasin 1—2 työntekijällä ladotettu lehteä. — 103 päivänä 2—3 tuntia iltasin 3—4 työntekijällä ladotettu ilmoituksia. — 110 päivänä 3—7 tuntia iltasin ja öin 4—8 työntekijällä ladotettu lehteä. — 150 päivänä 4 tuntia iltasin 6 työntekijällä ladotettu lehteä. — 20—30 päivänä 1—2 tuntia iltasin 1—3 työntekijällä kiireellisten töiden johdosta. — 10 päivänä 2 tuntia iltasin 6 työntekijällä kiireellisten töiden johdosta. — 104 päivänä tunti aamupäivän 1—2 työntekijällä ladotettu sanomalehteä. — 75 päivänä 2 tuntia iltasin koko työväelläkin, 34 työntekijällä, lisääntyneen kysynnän johdosta. — 150 päivänä

2 tuntia iltasin 2 työntekijällä ladotettu sanomalehteä. — 150 päivänä tunti aamusin 2 painajalla valmistettu lehteä. — 152 päivänä tunti iltasin 2 työntekijällä valmistettu lehteä. — 50 päivänä 1—2 tuntia iltasin 2—4 työntekijällä kysynnän johdosta. — 3 iltana viikossa 2—3 tuntia kunakin kertana 2—5 työntekijällä valmistettu lehteä. — Yhteensä 18,018 tuntia kaikilla työntekijöillä 2—3 tuntia iltasin kysynnän, korjaus- ja puhdistustöiden johdosta. — 90 päivänä 2 tuntia iltasin 5—6 työntekijällä valmistettu lehteä. — 147 päivänä 3¹/₂ tuntia aamuin tai illoin 3 työntekijällä valmistettu lehteä. — 30 päivänä 1—2 tuntia illoin enintään 120 työntekijällä kysynnän johdosta. — 150 päivänä 1¹/₂—2 tuntia iltasin 2 työntekijällä ladotettu ilmoituksia ja katkaistu lehteä. — 60 päivänä 2—3 tuntia iltasin 20 työntekijällä tilapäisen työtulvan johdosta. — 40 päivänä 3 tuntia iltasin 30—40 työntekijällä kysynnän johdosta. — 71 päivänä 3 tuntia iltasin 18 työntekijällä kysynnän johdosta, yhteensä 740 ylityötuntia vuodessa. — 3 päivänä viikossa 3 tuntia iltasin 4 työntekijällä valmistettu lehteä. — 25 päivänä 2—3 tuntia iltasin 4—6 työntekijällä kysynnän johdosta. — 150 päivänä 1—2 tuntia iltasin 2—3 työntekijällä valmistettu sanomalehteä. — 52 päivänä 2 tuntia lauantai-illoin 2 painajalla valmistettu lehteä. — 30 päivänä 2—4 tuntia illoin 5 työntekijällä teetetty kiireellisiä töitä ennen joulua. — 50 päivänä 4—5 tuntia 2—4 työntekijällä työntekijäin puutteen ja työn paljouden johdosta.

Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus. Valaistuslaitoksista on saatu seuraavat tiedot: Syyskuusta huhtikuuhun noin 240 päivänä on 3 monttöörillä ylityötä 3—4 tuntia johtojen korjaamisessa. — Noin 58 päivänä 2—3 tuntia iltasin koneitten puhdistuksen sekä valaistusjohtojen silmälläpidon johdosta, työntekijäluku vaihteleva. — Joka päivä on 2 työntekijällä ylityötä 3 tuntia tilaajain johdoissa taikka lamputta ilmenneiden vikojen korjaamisessa. — Joka päivä yhdellä työntekijällä 3 tuntia, samoin kuin edellisessä tapauksessa. — 200 päivänä 3 tuntia iltasin yhdellä miehellä korjaustöitä. — Johtojen asettamisessa on 7 työntekijällä ylityötä, mutta epäsäännöllisesti ja ainoastaan joskus 1—2 tuntia iltasin.

Kylpy-, pesu- ja silityslaitokset. Erästä pesulaitoksesta on ilmoitettu ylityötä teetettävän parin viikon aikana ennen suurempia pyhäpäiviä tunti ennen ja 2 tuntia jälkeen varsinaisen työajan.

Parturit. Ylityöstä ei ole annettu tietoja, arvatenkin sen johdosta ettei työaika ole tarkoin rajoitettu.

Kun tässä esitetyt ylityötä koskevat tiedot ovat niin häilyviä, lienee syytä koettaa toista tietä saada käsitystä ylityötuntien merkityksestä. Sellaisen tien tarjoavat ne tiedot, joita Teollisuushallituksen työtilastolliseen osastoon vuonna 1909 saapui työttömyydestä ja jotka ovat julkaistuina Työtilastollisen Aikakauslehden 1909 vuoden vihkoissa 2—6 sekä 1910 vuoden vihkoissa 1 ja 2. Suomen Ammattijärjestön ehdotuksesta toimitettiin nimittäin vuonna 1909 työttömyyslasku Ammattijärjestöön kuuluvien työntekijäin antamien tietojen perusteella. Näissä tiedonannoissa oli myös tietoja työtuntien sekä ylityötuntien luvusta. Näitä tietoja antaneiden työntekijäin luku tosin vaihteli eri kuukausina, mutta seuraava laskelma on aivan riippumaton tästä luvusta.

Alempana esitettävät luvut on saatu seuraavalla tavalla: Vuoden kaikkien kuukausien työtunnit ja samaten ylityötunnit on laskettu yhteen. Jälkimmäiset on laskettu prosenttiluvuin edellisistä. Näin on siis saatu se prosenttimäärä, minkä ylityötunnit ovat olleet vuoden koko työtuntiluvusta. Päivittäinen keskityöaika on tunnettu. Jos tämä kerrotaan työpäiväin luvulla eli luvulla 303, niin saadaan yhden työntekijän vuotuinen työtuntiluku. Jos tämä kerrotaan aikaisemmin saadulla prosenttiluvulla, niin saadaan kunkin työntekijän vuotuisten ylityötuntien keskiluku. Tässä oleva laskelma käsittää 15 eri ammattia, joista on saatu niin lukuisia tietoja, että on katsottu voitavan toimittaa tuollainen laskelma kutakuinkin luotettavalla tuloksella.

Tämä laskelma on antanut seuraavat tulokset:

Ammatinhaara.	Työtunteja.	Niistä ylityötunteja.	Ylityötunteja % kaikkista.	Päivittäinen keskityöaika, tuntia.	Työntekijän keskimääräinen työtuntiluku vuodessa.	Ylityötunteja työntekijää kohti vuodessa.
Metallityöntekij.	3,049,771	46,149	1.51	9.5	2,878	43
Kivityöntekijöitä	1,093,368	3,757	0.34	8.8	2,666	9
Lasityöntekijöitä	247,825	230	0.09	8.8	2,666	2
Nahkurintyönt.	382,440	1,054	0.28	9.7	2,939	8
Kutomatyönt.	623,458	4,672	0.75	9.6	2,909	22
Paperityöntek.	2,038,629	41,907	2.06	9.0	2,727	56
Sahatyöntek.	1,748,151	11,884	0.68	9.9	3,000	20
Puutyöntekijöitä	2,525,394	11,667	0.46	9.2	2,788	13
Muurareja	305,197	1,822	0.60	8.9	2,697	16
Maalareja	151,270	1,109	0.73	8.5	2,576	19
Leipureja	366,811	1,729	0.47	8.8	2,666	13
Jalkinetyöntek. . .	401,960	3,894	0.97	9.8	2,969	29
Räätälejä	568,528	16,527	2.91	9.8	2,969	86
Painotyöntek. . . .	645,396	16,716	2.59	8.3	2,515	65
Ulkotyöntek. . . .	2,180,228	24,327	1.12	9.1	2,757	31

Edellä oleva laskelma antaa tulokseksi sangen vähäisen keskimääräisen ylityötuntiluvun työntekijää kohti vuodessa, ollen korkein luku 86 räätäleillä ja alin 2 lasityöntekijöillä. Edellä olevassa laskelmassa on se vika, että se ainoastaan osottaa itsekunkin ammatin likimääräisen keskiluvun, mutta tässä olisi tarpeen tietää, minkä verran ylityötunteja on itsekullakin työntekijällä. Tämä luku vaihtelee nimittäin sangen paljon saman ammatinhaarankin työntekijöillä. Mutta luotettavia tietoja tästä seikasta ei ole ensinkään käytettävissä.

Eri kuukausien työtunnit, ylityötunnit ja jälkimäiset prosenttiluvuin edellisistä osottautuvat mainittua työttömyyslaskua varten annettujen tietojen perustuksella seuraaviksi:

	Työtunteja.	Niistä yli- työtunteja.	Ylityö- tunteja % kaikista.
Tammikuu	2,114,945	22,254	1.06
Helmikuu	2,366,527	26,824	1.13
Maaliskuu	2,362,726	24,274	1.03
Huhtikuu	1,482,007	17,644	1.19
Toukokuu	1,429,426	19,135	1.35
Kesäkuu	1,514,460	24,100	1.60
Heinäkuu	1,214,138	15,341	1.27
Elokuu	1,141,947	12,543	1.10
Syyskuu	1,470,777	16,030	1.09
Lokakuu	1,094,200	12,873	1.18
Marraskuu	938,825	12,795	1.36
Joulukuu	793,640	9,508	1.20
Koko vuosi	17,923,618	213,321	1.19

Prosenttiluku, joka osottaa ylityötuntien luvun verrattuna kaikkien työtuntien lukuun, näyttää kaksi sangen selvää maksimia, toisen alkukesästä ja toisen syystalvesta.

Aivan selvästi näkyy tämä suhde seuraavista numeroluvuista, jotka kohdistuvat räätälintyöntekijöihin, toisin sanoin sesonkiammattiin:

	Työtunteja.	Niistä yli- työtunteja.	Ylityö- tunteja % kaikista.
Tammikuu	65,361	965	1.48
Helmikuu	70,147	1,482	2.11
Maaliskuu	71,418	1,297	1.82
Huhtikuu	61,406	3,373	5.49
Toukokuu	56,487	2,656	4.70

	Työtunteja.	Niistä ylituntunteja.	Ylityötunteja % kaikista.
Kesäkuu	53,759	2,011	3.74
Heinäkuu	29,272	314	1.07
Elokuu	27,222	234	0.86
Syyskuu	34,939	708	2.03
Lokakuu	38,145	1,046	2.75
Marraskuu	32,317	1,254	3.88
Joulukuu	28,055	1,187	4.23

Pyhätyö.

Pyhätyöhön nähden on huomautettava, että se on osin säännöllistä ja osin tilapäistä. Säännöllistä pyhätyötä on laitoksissa, jotka käyvät keskeytymättä taikka joiden toiminta keskeytyy sunnuntaisin, vaikei koko päiväksi. Näissä laitoksissa on työ järjestetty vuoroihin, ja viitataan siihen nähden edellä olevaan vuorotyötä käsittelevään lukuun. Tilapäinen pyhätyö johtuu joskus siitä, että on välttämätöntä tavaran runsaamman kysynnän johdosta lisätä tuotantoa, mutta enimmäkseen sen aiheuttavat korjaus- ja puhdistustyöt, joita ei käy teettäminen laitoksen käynnissä ollessa. Seuraavassa otetaan huomioon ainoastaan tilapäinen pyhätyö, kun säännöllinen pyhätyö jo on edellä käsitelty.

Metalliteollisuus. Paitsi aivan häilyviä vastauksia on isommista työpajoista ja tehtaista saatu seuraavat pyhätyötä koskevat tiedot:

Sunnuntaitten luku.	Tuntia kunkin sunnuntaina.	Työntekijöitä.	Syy.
52	2—3	1—12	korjaukset, puhdistus.
10	10	1—5	» »
45	10	2—5	» lämmitys.
12	8—10	3	puhdistus.
40	5—7	3	korjaukset, lämmitys.
14	2—10	2	» »
2	6—8	10	tuotanto.
4	6	5	»
2	4—5	3	puhdistus.
3	5—6	2—3	»
14	10—12	3	tuotanto.
4	4—5	3	»
5	5	10	korjaukset.
10	4—8	2—3	tuotanto.

Sunnuntait- ten luku.	Tuntia kua- kin sunnun- taina.	Työn- tekijöitä.	Syy.
6	10	10	korjaukset.
10	10	2	»
12	6	2	puhdistus.
20	1—10	1—20	korjaukset, puhdistus.
52	5	8	korjaukset.
3	3—4	2	puhdistus.

Metalliteollisuuden käsiammattiliikkeissä teetetään pyhätyötä aniharvoin. Niissä tapauksissa, joissa pyhätyötä on ilmoitettu käytetyn, on se rajoittunut harvalukuisiin sunnuntaihin vuodessa ja yleensä muutamaan tuntiin itsekunakin sunnuntaina. Syyksi on useimmissa tapauksissa ilmoitettu kiireelliset tilaukset, joissakuissa tapauksissa korjaukset. Suurimman sunnuntailuvun eli 40 vuodessa on ilmoittanut eräs maaseudun kelloseppä, joka korjailee kirkkoväen kelloja pari tuntia ennen ja jälkeen jumalanpalveluksen.

Kiviteollisuus y. m. Tiilitehtaissa täytyy tiilten polttamista, sen kerran alettua, jatkaa keskeyttämättä. Sentähden käytetään tiilitehtaissa pyhätyötä sangen laajasti. Paitsi vuorotyönä teetettyä pyhätyötä, josta on edellä tehty selkoa, käytetään pyhätyötä tiilenpoltossa seuraavassa laajuudessa:

	Monenako sunnuntaina vuodessa:			
	enint. 10 t.	11—20	21—30	31—40
Tiilitehtaita	19	4	3	1

	Montako tuntia kunakin sunnuntaina:		
	enint. 6	7—12	24 tuntia.
Tiilitehtaita	6	5	16

Paitsi tiilenpolttoon on 3 tiilitehdasta ilmoittanut pyhätyötä käytettävän joinakuina sunnuntaina korjaustöihin ja puhdistukseen.

Tiilenpoltossa on useimmissa tapauksissa ollut sunnuntaisin ainoastaan 2 työntekijää, joissakuissa tapauksissa hiukan useampia.

Lasitehtaitten pyhätyöstä on saatu seuraavat tiedot:

- 1) Pyhätyötä teetetään lasinsulatuksessa ja sen johdosta ettei uuneja voida pitää lämittämättä, vuoden useimpina sunnuntaina 2—4 työntekijällä.
- 2) Tulen voimassa pitämiseksi lasiuuneissa työskentelee 5 työntekijää 8 tuntia 46 sunnuntaina.
- 3) Valmiiksi sulatetun lasimassan käyttelyssä taikka uuden massan sulat-

tamisessa on 53 työntekijällä pyhätyötä yleensä 5—6, mutta mahdollisesti 20, jopa useampanakin sunnuntaina.

4) Kun tehtaan käyttö on yhtäjaksoinen, teetetään pyhätyötä osin 40 sunnuntaina 12 tuntia itsekunakin 2 työntekijällä, osin 20 sunnuntaina 8 tuntia itsekunakin 25 työntekijällä.

5) Lämmittäjillä, joita on 8, on joka sunnuntai työtä uunien tulen viireillä pitämiseksi. Ikkunalasia puhalletaan joka toinen päivä, joten 16 ikkunalasinpuhaltajalla on työtä joka toinen sunnuntai aivan kuin tavallisena työpäivänä.

6) Lasimassan sulattamisessa sekä ikkunalasin puhalluksessa on 24 työntekijällä pyhätyötä, ensinmainituilla joka ja jälkimäisillä joka toinen sunnuntai.

Kalkkitehtaissa toimitetaan polttaminen yhtäjaksoisesti, minkä tähden niissäkin on pyhätyötä joillakuilla polttajilla. Kolme kalkkitehdasta on ilmoittanut sellaista pyhätyötä tehtävän joka sunnuntai, kaksi ainoastaan 35 sunnuntaina ja kolme 29, 25 ja 12 sunnuntaina itsekussakin. Työ jatkuu tavallisesti 24 tuntia.

Neljässä kivenhakkiossa on ilmoitettu pyhätyötä teetetävän osin lastauksen, osin koneitten korjauksen johdosta, useimmiten ainoastaan joinakuina sunnuntaina, yhdessä tapauksessa kuitenkin vuoden kaikkina sunnuntaina.

Kemiatuotteiden valmistus. Pyhätyöstä on tietoja 5 tulitikkutehtaasta, yhdestä kalikloraattitehtaasta sekä yhdestä luujauhotehtaasta. Tällaista työtä teetetään korjausten ja höyrykattilan puhdistuksen johdosta yhdessä tehtaassa joka sunnuntai 4 miehellä epämääräinen tuntiluku, muissa tehtaissa 2—12 sunnuntaina enintään 10 tuntia, tavallisesti 2—4 tuntia, harvalukuisilla henkilöillä

Tervateollisuus y. m. Eräs tehdas, jossa valmistetaan saippuaa, liimaa, luujauhoja y. m., ilmoittaa pyhätyötä teetetävän noin 50 sunnuntaina 5—12 tuntia 5 työntekijällä tuotantotarkoituksia varten. — Eräessä tehtaassa, jossa valmistetaan kalosseja ja muita kumitavaroita, teetetään pyhätyötä 5—6 sunnuntaina 5—10 tuntia 3—4 työntekijällä höyrykattilan puhdistamiseksi. — Eräessä terva- ja tärpättitehtaassa alotetaan työ noin 24 sunnuntaina klo 6 i. p. ja jatkuu se maanantai-aamuun klo 6, vaihtuen työväki klo 12 yöllä. Työvoimana on 2 miestä, yksi kerrallaan. Tämä työjärjestys johtuu siitä, että tervauuneja on lämmittämään ryhdyttyä edelleen lämmitettävä, kunnes polttaminen on suoritettu, johon työhön tavallisesti menee noin 2½ vuorokautta.

Nahka- ja karvateollisuus. Eräessä nahkatehtaassa teetetään pyhätyötä muutamilla työntekijöillä tarpeen mukaan korjaustöiden vuoksi, jota paitsi vartijat ovat toimissa joka sunnuntai. — Kahdessa nahkatehtaassa teetetään työtä jopa 40—50 sunnuntaina, kuitenkin ainoastaan tunti parilla työntekijällä, sen johdosta että nahan muokkaus täytyy lopettaa. — Eräs turkkuri teettää 2—3 työntekijällä työtä 3—4 sunnuntaina 4—5 tuntia kysynnän lisääntymisen joh-

dosta. — Eräässä harja- ja sivellintehhtaassa tehdään muutamina sunnuntaina korjaustyötä.

Kutomateollisuus. Kehräämöissä ja kutomoissa on sunnuntaityö välttämätön laitosten lukuisain koneiden korjaamisen sekä höyrykattilain puhdistamisen tähden. Samaten on ilmoitettu pyhätyötä käytettävän valaistuksen ja lämmityksen voimassa pitämiseksi. Sitä vastoin ei yhdessäkään tehtaassa ole ilmoitettu teetettävän pyhätyötä valmistustarkoituksia varten. Tiedot pyhätyön laajuudesta ovat sangen vaihtelevia. Neljä tehdasta ilmoittaa pyhätyötä teetettävän miltei joka sunnuntai muutama tunti erällä työntekijöillä, jotka määrätään kulloinkin korjaustöiden laadun mukaan. Kaksi tehdasta ilmoittaa sellaista työtä tarvittavan noin joka toinen sunnuntai, yksi tehdas ilmoittaa joka seitsemännen sunnuntain, muut 3—15 sunnuntaita. Käytettyjen työntekijäin luku ei missään tapauksessa ole suuri.

Paperiteollisuus. Puuhiomoissa, selluloosa- ja paperitehtaissa on pyhätyö välttämätön laajassa määrässä. Osin on tuotantotyö järjestetty vuoroihin, jotka milloin minkin verran ulottuvat sunnuntaihin, osin vaativat koneet korjausta ja puhdistusta niinä aikoina, jolloin tehdas ei ole käynnissä. Ensinmainitun laatuista pyhätyötä on jo käsitelty vuorotyön yhteydessä, jälkimäistä laatua oleva taas on suureksi osaksi ylityötä, joka useimmiten on suoritettava sunnuntaisin. Paitsi näitä aikaisemmin käsiteltyjä pyhätyön tapauksia on edelleen seuraavia tietoja erinäisistä tehtaista: 50 sunnuntaina 6 tuntia noin 20 työntekijää korjaus- ja puhdistustöissä. — Miltei joka sunnuntai 2—12 tuntia, joskus enemmänkin, pääasiallisimmin korjaus- ja puhdistustöitä, mutta joskus myös valmistustyötä, viimeksi mainitussa tapauksessa noin 30 vuorotyöntekijällä. — 2 miestä vuorottelee joka toinen sunnuntai vartijoina. Sitä paitsi korjaustöitä. Huonoina vesivuosina myös tuotantoa varten, jollei puuvanuketta ole varastossa. — Joka sunnuntai 12 tuntia korjaustöitä, lämmitystä ja vartioimista varten. Ajoittain joka sunnuntai tuotantotyötä vedenpuutteen vallitessa. Työntekijäluku epämääräinen. — 45 sunnuntaina 6—10 tuntia 8—10 työntekijää korjaus- ja puhdistustöissä. — Tavallisesti joka sunnuntai 12 tuntia 5 työntekijää vesivoiman hyväksikäyttämiseksi. — Tavallisesti joka sunnuntai 3—4 tuntia aamusin 20 työntekijää korjaus- ja puhdistustöissä. — 38 sunnuntaina 6 tuntia kymmenkunta miestä korjaus- ja puhdistustöissä. — Tavallisesti 30—35 sunnuntaina 1—5 tuntia 1—2 työntekijää korjaustöissä. — Miltei joka sunnuntaiamu 1—3 työntekijää korjaustöissä. — Noin joka neljäs sunnuntai 6 tuntia noin 65 miestä tuotantotyössä. Sitä paitsi korjaustyöntekijät sekä höyrykattilan lämmittäjät ja sähköaseman työväki. — Pyhätyö vapaaehtoista, tehdään sopimuksen mukaan, korjaus- ja tilapäisiä töitä. — Joka sunnuntai 1—24 tuntia, 24 työntekijää, korjaustöitä, kattilanpuhdistusta, huopain vaihtoa y. m. — Miltei joka sunnuntai pienempiä korjauksia (korjaustyöt suorittaa joku likellä sijaitseva konepaja). — 2 vartijaa

joka sunnuntai sekä kovemmalla pakkasella joitakuita lämmittäjiä. — Eräässä puuhiomossa on vuonna 1909 teetetty pyhätyötä seuraavat määrät: a) 9 korjaustyöntekijää 49 sunnuntaina yhteensä 1,211 tuntia, b) 13 korjaustyöntekijää 40 sunnuntaina 1,058 1/2 tuntia, c) 8 lämmittäjää 58 sunnuntai- ja pyhäpäivänä 3,375 tuntia sekä d) 3 halkojen kuljettajaa 51 sunnuntaina 1,441 1/2 tuntia. — Useimpina sunnuntaina, harvoin yli 8 tunnin klo 8 a. p.—4 i. p., usein lyhemmän aikaa, noin 10 työntekijää liikkeen turvaamiseksi suorittanut sellaisia korjaustöitä, joita ei käy tekeminen tehtaan käynnissä ollessa, sekä vaihtanut hiomakiviä, huopia, suorittanut puhdistustyötä y. m. — Samoin kuin edellinen. — Osittain hiomoissa, vedensaannista ja vanukevarastosta riippuen, muutoin tarpeen mukaan sekä korjaus- ja puhdistustöitä. — Yhdeksässä saman toimintomestarin omistamassa puuhiomossa, selluloosa- ja paperitehtaassa on pyhätyötä paitsi vakinaisilla työntekijöillä myös koneitten korjaajilla, uusien siiviläkankaitten ja huopain y. m. laittajilla, jotka työt täytyy teettää sunnuntaisin tehdaskäytön keskeytymisen ehkäisemiseksi varsinaisena työaikana. Työntekijöitä on eri määrä eri aikoina.

Kahdessa tapettitehtaassa on sunnuntaisin puhdistettu kattiloita kymmenkuntana sunnuntaina, muutama tunti itsekunakin. — Kiireellisten töiden johdosta on 3 kirjansitomoa teettänyt työtä 1—6 sunnuntaina 5—10 tuntia 1—4 työntekijällä.

Puuteollisuus. Mitä edellä on lausuttu sahojen ylityöstä koskee niiden pyhätyötäkin, nimittäin että saapuneet tiedot ovat useimmissa tapauksissa niin häilyviä, ettei niiden luetteleminen tässä maksa vaivaa. Syyt pyhätyön käyttämiseen ovat pääasiallisesti olleet samat kuin ylityön yleensä, nimittäin korjaustyöt, kattilanpuhdistus, vartioiminen, lämmityksen ja sähkövalaistuksen voimassapito, kiireellinen lastaus laivojen ollessa odottamassa lastia, sekä joskus myös vesivoiman hyväksikäyttäminen. Niiden sunnuntaiden luku, joihin työtä on teetetty, vaihtelee paljon, muutamasta harvalukuisesta useasti 10—20 vaiheille, jopa vuoden kaikkiin sunnuntaihin. Yleensä teetetään työtä sunnuntaisin noin 5 tuntia, joskus 10, mutta harvoin enemmän. Tavallisesti on pyhätyöhön käytetty ainoastaan 2—3, mutta lastaustöissä 20:kin työntekijää.

Eräs höyrypuusepäntehtas on kiireellisten tilausten johdosta teettänyt työtä enintään 10 sunnuntaina 3—5 tuntia 6 työntekijällä. — Eräs liistatehtas samasta syystä 2—3 sunnuntaina 4—6 tuntia 2—3 työntekijällä. — Edelleen ovat jotkut puunjalostustehtaat ilmoittaneet teettäneensä pyhätyötä korjausten ja puhdistuksen johdosta, jota paitsi niissäkin täytyy vartijain ja lämmittäjain olla työssä sunnuntaisin, ensinnäinittujen joka sunnuntai, jälkimäisten etusijassa kylmänä vuodenaikana.

Ravinto- ja nautintoaineteollisuus. Sokeritehtaista on saatu seuraavia tietoja: Pyhätyön laajuus on erilainen eri vuosina kestäen tunnin jopa koko päivänkin. Pyhätyötä käytetään eräissä tehtaan osastoissa yhtäjaksoisen käytön.

voimassa pitämiseksi, kuten höyrykattiloissa, luuhiiliuuneissa, kiteytyskoneissa, höyrypumpussa tulensammutusta varten, lämpöjohdoissa sokerin kuivattamiseksi sekä tehdashuoneistojen ja tavarasuojain lämmittämiseksi y. m. Vakinäisessä pyhätyössä on eri osastoilla yhteensä 25 miestä, kuitenkin vuorotellen, niin että samana sunnuntaina ainoastaan 7 miestä on työssä. Tilapäiseen pyhätyöhön käytetty työntekijäluku ei ole ilmoitettavissa. — 43 sunnuntaina pidetään 17 työntekijää, nimittäin 11 kuuden ja 6 kahdentoista tunnin aikana voitelemassa laakereja, puhdistamassa, lämmittämässä, silmälläpitämässä koneistoa, työskentelemässä ja lämmittämässä luuhiiliasemalla y. m. — 40 sunnuntaina on 3—4 työntekijää työssä 9 tuntia käytön yhtäjaksoisuuden turvaamiseksi. — Joka sunnuntai on parillakynimenellä miehellä työtä 5—6 tuntia osin tuotannon, osin korjausten, puhdistuksen ja lastaustöiden johdosta. — Enintään 10 miestä työskentelee noin 35 sunnuntaina noin 4 tuntia korjaus- ja puhdistustöissä.

Olutpanimojen ja virvokejuomatehtaitten pyhätyöhön nähden pitää pääasiallisesti paikkansa mitä jo on lausuttu ylityöstä yleensä. Pyhätyö on ilmoitettu olevan välttämätöntä imeltämässä tavaran pilaantumisen estämiseksi sekä niinikään tavarankysynnän lisääntymisen johdosta lämpimänä vuodenaikana, tavaran ajon, lämmityksen sekä korjaus- ja puhdistustöiden johdosta.

Viinapolttimoissa on pyhätyö vuoden umpeen välttämätön, jos käyttö on yhtäjaksoinen. Sen ohella vaatii hiivanvalmistus pyhätyötä niinä aikoina vuodesta, jolloin tätä valmistusta harjoitetaan.

Tupakkatehtaista on yksi ilmoittanut pyhätyötä käytetyn noin 30 sunnuntaina 5 tuntia itsekinakin 5 työntekijällä korjausten ja puhdistuksen toimittamiseksi. Eräs paperositehdas on niinikään teettänyt jonkun verran pyhätyötä tuotantotarkoituksia varten.

Eräässä etikkatehtaassa on 2 työntekijää työssä 61 sunnuntai- ja pyhäpäivänä 1 1/2 tuntia, syystä että valmistuksen laatu vaatii sitä. — Eräässä karamelli- ja suklaatehtaassa työskentelee 20 työntekijää 2—3 sunnuntaina 8 tuntia kysynnän tyydyttämiseksi. — Edelleen työskentelee eräs makkaratehdas ja eräs mallastehdas useimpina sunnuntaina muutaman tunnin tavaran pilaantumisen ehkäisemiseksi.

Vaatetusteollisuus. Samoin kuin räätälinliikkeiden ylityöstä on niiden pyhätyöstäkin ainoastaan epätäydellisiä tietoja. Muutama kymmenkunta sellaista tietoa on saapunut, mutta niiden mukaan teetettäisiin pyhätyötä sangen vähän, ainoastaan muutamina sunnuntaina pari tuntia yhdellä tai parilla työntekijällä. Asianlaita on kuitenkin, niinkuin jo edellä huomautettiin, se että suuri osa räätälinliikkeiden töistä suoritetaan työntekijäin kotona, joten sitä on mahdoton tarkastaa.

Kaksi lakkitehtailijaa ja yksi turkkuri on ilmoittanut teettävänsä ajoittain pyhätyötä suurimman kysynnän vallitessa ennen joulua. Työtä on teetetty enintään 6 sunnuntaina ja enintään 8 tuntia itsekunakin.

Kuvaava teollisuus. Niissä kirjapainoissa, joissa sunnuntaisinkin ilmestyviä lehtiä painetaan, on välttämätöntä käyttää sunnuntaiaamu työhön. Sunnuntai-numero, joka tavallisesti on muiden päivän numeroa suurempi, saadaan ladotuksi vasta aamupuolella yötä ja on sitten vielä katkaistava, stereotyyppoitava ja painettava. Isompien lehtien painatus päättyy vasta sunnuntaiaamuna. Sitä vastoin on pyhätyö kirjapainojen siviiliosastolla harvinaista. Ainoastaan kaksi kirjapainoa on ilmoittanut teettäneensä erittäin kiireellisinä aikoina työtä 2—3 sunnuntaina muutaman tunnin. Tässä samoinkuin muissakin teollisuuksissa saattaa pyhätyö olla välttämätön korjausten ja puhdistuksen tähden.

Miltei kaikissa valokuvaamoissa työskennellään sunnuntaisin tavallisesti 5 tuntia aamupäivin. Eräs valokuvaaja ilmoittaa pyhätyön olevan valokuvaajan elinehto, koska useimmat tilaajat saapuvat sunnuntaisin. Eräs toinenkin valokuvaaja huomauttaa, että sunnuntai on paras työpäivä. Pienemmissä valokuvaamoissa hoitaa omistaja tavallisesti yksin pyhätyön.

Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus. Valaistuslaitosten täytyy tietenkin olla käynnissä sunnuntaisin samoinkuin muinakin päivinä. Pyhätyöhön nähden voidaan sentähden viitata siihen, mitä jo edellä on lausuttu vuoro- ja ylityöstä tämänlaatuisissa laitoksissa.

Kylpy-, pesu- ja silityslaitokset. Kylpylaitoksissa käytetään pyhätyötä ainoastaan puhdistukseen, kylpypaikoissa jonkun verran myös ammatityöhön.

Parturilat ovat tavallisesti avoinna pari tuntia sunnuntaiaamuin, ainakin kahden peräkkäisen pyhäpäivän jälkimäisenä päivänä.

Helsingissä, kesäkuun 18 päivänä 1910.

G. R. Snellman.

Résumé.

La Diète finlandaise a voté un projet d'ordonnance sur le travail industriel et sur quelques autres métiers. Les lois sur la protection des travailleurs se trouveraient ainsi développées, surtout sous le rapport de la limitation de la journée de travail. Il a semblé important d'obtenir aussi rapidement que possible un compte-rendu fidèle de l'influence que le projet voté par la Diète exercerait sur l'activité industrielle du pays. La Section du Commerce et de l'Industrie du Sénat Impérial de Finlande confia à l'Administration générale de l'Industrie l'élaboration du plan et la supputation des dépenses nécessaires pour une enquête statistique sur la journée de travail dans les différentes industries du pays. L'Administration générale de l'Industrie proposa d'examiner à cette fin environ 5,000 lieux de travail, avec une centaine de milliers d'ouvriers; les dépenses furent estimées à 3,625 fr. Le projet fut approuvé; les questionnaires et circulaires explicatifs élaborés et imprimés furent expédiés au moyen de 5,146 lettres, qui contenaient aussi des enveloppes pour les réponses portant l'adresse imprimée et le timbre-poste nécessaire. Ces lettres donnèrent lieu à 4,039 réponses, dont 3,020 utilisables, et l'on obtint ainsi les données voulues relatives à 83,571 ouvriers.

Ces matériaux furent groupés, lors de leur élaboration, de la manière suivante:

	Lieux de travail.	Ouvriers.
<i>Métallurgie</i>	926	14,095
Grands ateliers et usines	135	11,807
Petits ateliers	791	2,288
<i>Industries de la pierre à bâtir, de l'argile, du verre,</i>		
<i>du charbon, de la tourbe</i>	226	7,241
Briqueteries	125	2,940
Verreries	8	1,108
Autres usines	93	3,193
<i>Industries de produits chimiques</i>	27	914
<i>Industries du goudron, des huiles, du caoutchouc etc.</i>	36	376

	Lieux de travail.	Ouvriers.
<i>Cuir, poils</i>	39	1,731
<i>Industries textiles</i>	50	12,398
Filature, tissage	38	12,312
Autres usines	12	86
<i>Industrie du papier</i>	122	10,069
Usines de pâte de bois, de cellulose, de papier	61	9,308
Autres usines	61	761
<i>Industrie du bois</i>	529	21,301
Scieries, usines de rabotage	462	17,856
Autres usines	67	3,445
<i>Comestibles, alcools et narcotiques</i>	360	7,757
Raffineries de sucre	7	835
Brasseries, fabriques de limonade	168	1,294
Distilleries, fabriques de vins et de punch	46	609
Tabacs	24	3,861
Autres usines	115	1,158
<i>Industrie de l'habillement</i>	379	2,840
Confection pour hommes et pour dames, tailleurs	305	1,538
Autres industries	74	1,302
<i>Industrie graphique</i>	154	3,653
Imprimerie, lithographie	110	3,516
Ateliers photographiques	44	137
<i>Eclairage, transmission d'énergie</i>	23	500
<i>Bains, blanchissage, repassage</i>	73	535
<i>Coiffeurs</i>	76	161
Total	3,020	83,571

Lieux de travail et ouvriers ne travaillant que le jour. Le tableau I contient les données relatives au travail de jour, et comprend 2,963 lieux de travail avec 67,376 ouvriers, c'est-à-dire 98.1 % de tous les lieux de travail et 80.6 % de tous les ouvriers.

Un nombre relativement très faible de lieux de travail ouvrent avant 6 h. du matin; ils occupent un nombre d'ouvriers relativement encore plus faible. A ce groupe appartiennent surtout les petits ateliers métallurgiques, quelques briqueteries, scieries, brasseries et fabriques de limonades, distilleries, une petite imprimerie et quelques usines d'éclairage. Les briqueteries

ont seules un nombre d'ouvriers considérable. Le nombre de lieux de travail ouvrant entre 6 et 7 h. ou entre 7 et 8 h. du matin, est à peu près le même; mais les premiers occupent un plus grand nombre d'ouvriers. $\frac{1}{4}$ des lieux de travail commencent leur ouvrage à 8 h. ou plus tard; mais ils n'ont que $\frac{1}{10}$ des ouvriers. La répartition des lieux de travail par catégories de grandeur ressort du nombre moyen d'ouvriers qui y travaillent: les lieux de travail ouvrant à 6 h. du matin ont en moyenne 9 ouvriers; ceux qui ouvrent entre 6 et 7 h., 37 ouvriers; entre 7 et 8 h., 20 ouvriers; à 8 h. ou plus tard, 9 ouvriers. Ce sont donc les grands établissements qui commencent entre 6 et 7 h. du matin, ou entre 7 et 8 h.; les petits commencent plus tôt ou plus tard. Cette thèse est une règle générale; mais elle est susceptible d'exceptions.

67% environ des lieux de travail, avec 65% de tous les ouvriers, ferment le samedi plus tôt que les autres jours. $\frac{1}{3}$ de tous les ouvriers finissent le samedi entre 2 et 3 h. du soir, $\frac{1}{5}$ entre 6 et 7 h. du soir. Les autres jours de la semaine, la plupart finissent de travailler entre 6 et 7 h. du soir. La différence de la journée du samedi et des autres journées, varie d'un lieu de travail à l'autre entre $\frac{1}{2}$ heure et 6 heures. Pour $\frac{1}{3}$ des ouvriers, elle est de 4 heures.

Les grands établissements industriels finissant de bonne heure le samedi et les autres jours, ont aussi une différence plus grande entre la journée du samedi et les autres journées. Les petits industriels, plus ou moins assimilables à des ouvriers, travaillent plus longtemps le soir, et ont une différence moins considérable entre la dernière journée de la semaine et les autres.

Le nombre d'heures de travail par semaine est le suivant:

	Heures de travail par semaine:			
	lieux de travail		ouvriers	
	nombre	%	nombre	%
48 h. ou moins	169	5.7	1,318	2.0
48—51 heures	189	6.4	4,063	6.0
51—54 »	233	7.9	4,018	6.0
54—57 »	475	15.9	16,910	25.1
57—60 »	1,275	43.0	33,263	49.4
60—63 »	177	6.0	4,601	6.8
63—66 »	221	7.5	1,669	2.5
66—69 »	42	1.4	625	0.9
69—72 »	119	4.0	731	1.1
72—75 »	32	1.1	70	0.1

	Heures de travail par semaine:			
	lieux de travail		ouvriers	
	nombre	%	nombre	%
75—78 heures	14	0.5	53	0.1
78—81 »	4	0.1	11	0.0
81—84 »	6	0.2	12	0.0
84—87 »	2	0.1	22	0.0
87—90 »	2	0.1	4	0.0
plus de 90 heures	3	0.1	6	0.0
Total	2,963	100.0	67,376	100.0

Le nombre d'heures le plus ordinaire est compris entre 57 et 60, ou plutôt il est de 60 heures juste dans la plupart des cas. Vient ensuite un nombre d'heures compris entre 54 et 57, qui en général est de 57 h. juste. Ces deux nombres sont tellement répandus qu'ils comprennent 58.9 % de tous les lieux de travail et 74.5 % de tous les ouvriers.

Calculant le nombre moyen d'ouvriers par lieu de travail, on voit que les lieux de travail ouverts pendant 54 h. ou moins par semaine ont une moyenne de 16 ouvriers; ceux qui travaillent entre 54 et 57 h., une moyenne de 36 ouvriers; entre 57 et 60 h., 26 ouvriers; et les lieux de travail ouverts plus de 60 h. par semaine n'ont qu'une moyenne de 12 ouvriers. L'on voit donc qu'en général ce sont les petits lieux de travail qui ont le plus grand nombre d'heures. Pour les grands établissements industriels, ce nombre est compris en général entre 54 et 60 h. par semaine.

Lieux de travail et ouvriers travaillant par deux relais. Le nombre de lieux de travail et d'ouvriers qui ont un travail partagé entre deux relais ressort du tableau suivant:

	Lieux de travail:			Ouvriers:		
	total	avec relais	%	total	avec relais	%
<i>Métallurgie</i>	926	8	0.9	14,095	483	3.4
Grands ateliers et usines	135	8	5.9	11,807	483	4.1
<i>Industries de la pierre à bâtir etc.</i>	226	37	16.4	7,241	469	6.5
Briqueteries	125	22	17.6	2,940	315	10.7
Verreries	8	3	37.5	1,108	56	5.0
Autres industries	93	12	12.9	3,193	98	3.1
<i>Ind. de prod. chimiques</i>	27	1	3.7	914	4	0.4
<i>Ind. du goudron etc.</i>	36	5	13.9	376	35	9.3

	Lieux de travail:			Ouvriers:		
	total	avec relais	%	total	avec relais	%
<i>Industries textiles</i>	50	9	18.0	12,398	509	4.1
Filature, tissage	38	9	23.7	12,312	509	4.2
<i>Industrie du papier</i>	122	47	38.5	10,069	3,677	36.4
Usines de pâte de bois, de cellulose, de papier	61	46	75.4	9,308	3,661	39.3
Autres usines	61	1	1.6	761	16	2.1
<i>Industrie du bois</i>	529	119	22.5	21,301	8,047	37.8
Scieries, usines de ra- botage	462	117	25.3	17,856	7,961	44.5
Autres usines	67	2	3.0	3,445	86	2.5
<i>Comestibles, alcools et nar- cotiques</i>	360	12	3.3	7,757	248	3.2
Raffineries du sucre	7	5	71.4	835	186	22.3
Brasseries, fabriques de limonade	168	4	2.4	1,294	10	0.8
Distilleries etc.	46	2	4.4	609	33	5.4
Autres usines	115	1	0.9	1,158	19	1.6
<i>Industrie de l'habillement</i>	379	1	0.3	2,840	8	0.3
Autres usines	74	1	0.1	1,302	8	0.6
<i>Industrie graphique</i>	154	4	2.6	3,653	26	0.7
Imprimerie, lithographie	110	4	3.6	3,516	26	0.7
<i>Eclairage, transmission d'énergie</i>	23	5	21.7	500	15	3.0
Total	3,020	248	8.2	83,571	13,521	16.2

Le travail par deux relais a le plus d'importance dans les scieries; viennent ensuite les fabriques de pâte de bois, de cellulose et de papier, puis les raffineries de sucre, les briqueteries, les fabriques de goudron, etc.

Lorsque le travail est ordonné en deux relais, le premier commence ordinairement à 6 h. du matin, et par suite l'autre le remplace le plus souvent 12 heures plus tard, c'est-à-dire à 6 heures du soir. Il y a cependant des exceptions.

Le travail des deux relais est réparti soit également, soit inégalement sur deux semaines consécutives. L'on obtiendra donc le coup d'œil le plus correct sur l'ensemble de leur arrangement, en l'examinant pour deux semaines consécutives.

Voici cet arrangement:

	Heures de travail pendant 2 semaines:			
	lieux de travail		ouvriers	
	nombre	%	nombre	%
99 heures ou moins	8	3.2	52	0.4
104—108 heures	7	2.8	341	2.5
109—114 »	35	14.0	3,461	25.5
115—120 »	50	20.0	2,969	22.0
121—126 »	31	12.4	1,894	14.0
128—132 »	31	12.4	754	5.6
137 »	1	0.4	82	0.6
140—144 »	24	9.6	673	5.0
145—150 »	4	1.6	98	0.7
152—156 »	32	12.8	2,862	21.2
plus de 156 »	19	7.6	201	1.5
nombre d'heures non mentionné	8	3.2	134	1.0
Total	250	100.0	13,521	100.0

Lieux de travail et ouvriers ordonnés en trois relais. — L'extension de cet arrangement ressort du tableau suivant:

	Lieux de travail:			Ouvriers:		
	total	avec travail en relais	%	total	avec travail en relais	%
<i>Métallurgie:</i>	926	2	0.2	14,095	42	0.2
Grands ateliers et usines	135	2	1.5	11,807	42	0.2
<i>Industrie de la pierre à bâtir etc.:</i>	226	6	2.6	7,241	33	0.5
Briqueteries	125	4	3.2	2,940	21	0.7
Verreries	8	1	1.2	1,108	6	0.5
Autres usines	93	1	1.1	3,193	6	0.2
<i>Industries de fabr. de prod. chim.:</i>	27	1	3.7	914	22	2.4
<i>Industries du papier:</i>	122	21	17.2	10,069	1,317	13.0
Pâte de bois, cellulose, fabr. de papier	61	21	34.4	9,308	1,317	14.1
<i>Industrie du bois:</i>	529	1	0.2	21,301	3	0.0
Autres usines	67	1	1.5	3,445	3	0.1
<i>Comestibles, alcools, narcotiques:</i>	360	3	0.8	7,757	27	0.3
Raffineries de sucre	7	1	14.3	835	15	1.8
Brasseries, fabr. de limonade	168	2	1.2	1,294	12	0.9
<i>Eclairage, transmission d'énergie:</i>	23	6	26.1	500	94	21.0
Total	3,020	40	1.3	83,571	1,538	1.8

En Finlande, le travail par trois relais est peu usité dans les établissements industriels; 1.3 % seulement des lieux de travail et 1.8 % des ouvriers sur lesquels a porté l'enquête ont un travail divisé de cette manière. Il est en usage surtout dans les fabriques de pâte de bois, de cellulose et de papier, où 1,317 ouvriers, travaillant dans 21 fabriques, ont un travail divisé en trois relais. Même dans cette industrie, cet arrangement a perdu du terrain depuis que plusieurs usines, ayant pendant quelque temps employé cet arrangement sur une échelle assez considérable sont retournées à leur première méthode de division du travail en deux relais. L'arrangement en trois relais a aussi une certaine importance dans les usines d'éclairage et de transmission d'énergie; mais dans ces usines même, les ouvriers ainsi répartis ne sont qu'au nombre de 94. Dans toutes les autres industries mentionnées dans notre tableau, ce n'est qu'un nombre extrêmement faible d'ouvriers qui aient un travail ainsi divisé.

Le tableau suivant donne un aperçu de l'arrangement du travail en trois relais dans les usines de pâte de bois, fabriques de cellulose et de papiers où il est en usage. Ce tableau est formé de chiffres montrant la durée du travail et le repos du dimanche pendant trois semaines consécutives:

Nombre d'usines	Nombre d'ouvriers	Pendant 3 semaines consécutives	
		le temps de travail comprend:	le repos du dimanche comprend:
1	41	48 + 48 + 48 = 144 t.	24 + 48 + 48 = 120 t.
1	72	48 + 48 + 52 = 148 »	32 + 34 + 36 = 102 »
1	66	48 + 48 + 56 = 152 »	20 + 24 + 48 = 92 »
1	139	48 + 56 + 56 = 160 »	26 + 32 + 32 = 90 »
2	177	48 + 48 + 64 = 160 »	18 + 22 + 48 = 88 »
1	166	48 + 54 + 58 = 160 »	8 + 32 + 32 = 72 »
1	74	48 + 54 + 58 = 160 »	8 + 24 + 48 = 80 »
1	83	48 + 54 + 58 = 160 »	22 + 24 + 26 = 72 »
1	57	48 + 54 + 58 = 160 »	8 + 24 + 40 = 72 »
1	55	48 + 54 + 58 = 160 »	8 + 32 + 32 = 72 »
1	46	48 + 54 + 58 = 160 »	22 + 24 + 26 = 72 »
6	105	48 + 56 + 64 = 168 »	16 + 24 + 24 = 64 »
1	162	48 + 56 + 64 = 168 »	16 + 24 + 24 = 64 »
1	18	48 + 56 + 64 = 168 »	16 + 24 + 24 = 64 »
1	56	56 + 68 + 68 = 192 »	16 + 24 + 24 = 64 »

Lieux de travail et ouvriers avec un travail de nuit régulier et non divisé par relais. — Le tableau ci-dessous montre quelle est la fréquence de cette espèce de travail:

	Lieux de travail:			Ouvriers:		
	nombre total	ouverts la nuit	%	nombre total	travaillant la nuit	%
<i>Métallurgie:</i>	926	3	0.3	14,095	7	0.0
Grands ateliers et usines	135	1	0.7	11,807	4	0.0
Petits ateliers	791	2	0.2	2,288	3	0.1
<i>Industrie de la pierre à bâtir etc.:</i>	226	14	6.2	7,241	222	3.1
Briqueteries	125	2	1.6	2,940	2	0.1
Verreries	8	7	87.5	1,108	202	18.2
Autres usines	93	5	5.4	3,193	18	0.6
<i>Industrie du goudron etc.:</i>	36	6	16.7	376	19	5.1
<i>Cuirs et poils:</i>	39	2	5.1	1,731	8	0.5
<i>Industries textiles:</i>	50	5	10.0	12,398	169	1.4
Filature, tissage	38	5	13.3	12,312	169	1.4
<i>Industrie du papier:</i>	122	9	7.4	10,069	87	0.9
Pâte de bois, cellulose, fabr. de papier	61	9	14.8	9,308	87	0.9
<i>Industrie du bois:</i>	529	27	5.1	21,301	759	3.6
Scieries, usines de rabotage	462	23	5.0	17,856	731	4.1
Autres usines	67	4	6.0	3,445	28	0.8
<i>Comestibles, alcools, narcotiques:</i>	360	10	2.8	7,757	24	0.3
Raffineries de sucre	7	3	42.9	835	9	1.1
Brasseries etc.	168	4	2.4	1,294	4	0.3
Distilleries etc.	46	2	4.3	609	9	1.5
Autres usines	115	1	0.9	1,158	2	0.2
<i>Industrie de l'habillement:</i>	379	2	0.5	2,840	3	0.1
Autres usines	74	2	2.7	1,302	3	0.2
<i>Industrie graphique:</i>	154	18	11.7	3,653	186	5.1
Imprimerie, lithographie	110	18	16.4	3,516	186	5.3
<i>Eclairage:</i>	23	2	8.7	500	11	2.2
<i>Bains, blanchissage, repassage:</i>	73	8	11.0	535	42	7.8
Total	3,020	106	3.5	83,571	1,537	1.8

Lieux de travail et ouvriers travaillant une certaine partie de l'année. —
Voici maintenant un coup d'œil sur l'extension du travail industriel de nuit qui n'a lieu que pendant une partie de l'année seulement (travail de saison):

	Lieux de travail :			Ouvriers :		
	total	ouverts la nuit	%	total	travaillant la nuit	%
<i>Métallurgie:</i>	926	16	1.7	14,095	56	0.4
Grands ateliers et usines	135	2	1.5	11,807	14	0.1
Petits ateliers	791	14	1.8	2,288	42	1.8
<i>Industrie de la pierre etc.:</i>	226	51	22.6	7,241	163	2.2
Briqueteries	125	42	33.6	2,940	100	3.4
Autres usines	93	9	9.7	3,193	63	2.0
<i>Fabric. de prod. chim.:</i>	27	1	3.7	914	4	0.4
<i>Ind. du goudron etc.:</i>	36	4	11.1	376	5	1.3
<i>Cuir et poils:</i>	39	1	2.6	1,731	1	0.1
<i>Ind. textiles:</i>	50	4	8.0	12,598	114	0.9
Filature, tissage	38	3	7.9	12,312	112	0.9
Autres usines	12	1	8.3	86	2	2.3
<i>Ind. du papier:</i>	122	7	5.7	10,069	84	0.8
Pâte de bois, cellulose, fabr. de papier	61	7	11.5	9,308	84	0.9
<i>Ind. du bois:</i>	529	94	17.8	21,301	1,603	7.5
Scieries, usines de rabotage	462	91	19.7	17,856	1,549	8.6
Autres usines	67	3	4.5	3,445	54	1.6
<i>Comestibles, alcools, narcotiques:</i>	360	23	6.4	7,757	137	1.8
Raffineries de sucre	7	1	14.3	835	20	2.4
Brasseries etc.	168	12	7.1	1,294	30	2.3
Distilleries etc.	46	5	10.9	609	31	5.1
Autres usines	115	5	4.3	1,158	56	4.8
<i>Industrie de l'habillement:</i>	379	2	0.5	2,840	17	0.6
Tailleurs pour hommes et pour dames	305	2	0.7	1,538	17	1.1
<i>Industrie graphique:</i>	154	5	3.2	3,653	75	2.1
Imprimerie et lithographie	110	4	3.6	3,516	74	2.1
Ateliers photographiques	44	1	2.3	137	1	0.7
<i>Eclairage etc.:</i>	23	6	26.1	500	15	3.0
Total	3,020	214	7.1	83,571	2,274	2.7

Surcroît de travail; travail du dimanche. — Les données obtenues sur le surcroît de travail et le travail du dimanche ont été tellement insuffisantes, qu'il a été impossible de les arranger sous forme de tableaux. Ces genres de travail ne sont donc traités que dans le texte seulement.

TAULUKKOJA.

TABLEAUX.

Taul. 1. Ainoastaan päivätyötä käyttävät työpaikat työntekijöineen.

Tab. 1. Lieux de travail et ouvriers ne travaillant que le jour.

Teollisuus. Industrie.		Työ alkaa aamulla — Le travail commence le matin									
		ennen klo 6 a. p. avant 6 h.		klo 6—7 a. p. entre 6 h. et 7 h.		klo 7—8 a. p. entre 7 h. et 8 h.		klo 8 ja myöh. à 8 h. ou plus tard		yhteensä total	
		työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouv.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1 Metalliteollisuus:	27	50	337	7,257	389	5,331	172	538	925	13,176	
2 Isompia työpajoja ja tehtaita	—	—	71	6,521	60	4,304	3	63	134	10,888	
3 Käsiammattiliikkeitä	27	50	266	736	329	1,027	169	475	701	2,288	
4 Kiviteollisuus y. m.:	7	253	120	3,646	85	2,561	9	351	221	6,811	
5 Tiilitehtaita	7	253	82	1,895	30	436	2	18	121	2,602	
6 Lasitehtaita	—	—	8	880	—	—	—	—	8	880	
7 Muita	—	—	30	871	55	2,125	7	333	92	3,329	
8 Kemiatuotteiden valmistus:	—	—	12	573	13	275	2	44	27	892	
9 Tervateollisuus y. m.:	1	3	18	153	12	176	2	4	33	336	
10 Nahka- ja karvateollisuus:	—	—	17	1,212	17	489	5	21	39	1,722	
11 Kutomateollisuus:	—	—	27	9,891	19	1,622	6	57	52	11,570	
12 Kehruu- ja kudontateollisuus	—	—	24	9,868	15	1,609	1	7	40	11,484	
13 Muita	—	—	3	23	4	13	5	50	12	86	
14 Paperiteollisuus:	—	—	40	2,571	42	1,885	34	329	116	4,785	
15 Puuhiom., sellul.teht., pap.teht.	—	—	38	2,514	17	1,534	—	—	55	4,048	
16 Muita	—	—	2	57	25	351	34	329	61	737	
17 Puuteollisuus:	6	45	285	10,611	185	2,644	13	167	489	13,467	
18 Sahoja ja höyläämöjä	6	45	252	8,422	156	1,518	8	62	422	10,047	
19 Muita	—	—	33	2,189	29	1,126	5	105	67	3,420	
20 Ravinto- ja nautintoaineteoll.: ..	5	88	160	1,811	156	5,155	39	309	360	7,363	
21 Sokeritehtaita	—	—	5	381	2	212	—	—	7	593	
22 Olut- ja virvokejuomateht. ..	2	20	75	684	75	477	19	52	171	1,233	
23 Polttimoja, väkiviiniateht. y.m.	3	68	22	365	8	45	11	64	44	542	
24 Tupakkatehtaita	—	—	—	—	21	3,697	3	161	24	3,858	
25 Muita	—	—	58	381	50	724	6	32	114	1,137	
26 Vaatetusteollisuus:	—	—	11	118	149	1,197	219	1,500	379	2,815	
27 Miesten ja naisten pukimoja.	—	—	6	11	126	561	173	966	305	1,538	
28 Muita	—	—	5	107	23	636	46	534	74	1,277	
29 Kuvaava teollisuus:	1	2	—	—	11	210	142	3,228	154	3,440	
30 Kirja- ja kivipainoja	1	2	—	—	10	209	101	3,100	112	3,311	
31 Valokuvaamoja	—	—	—	—	1	1	41	128	42	129	
32 Valaistus- ja voimansiirtoteoll.: ..	2	8	2	9	12	282	3	8	19	307	
33 Kylpy- ja pesulaitoksia:	—	—	4	22	19	242	50	268	73	532	
34 Partureja:	—	—	—	—	6	13	70	147	76	160	
35 Yhteensä	49	449	1,033	37,874	1,115	22,082	766	6,971	2,963	67,376	

Taul. 1. (Jatk.) Ainoastaan päivätyötä

Tab. 1 (Suite). Lieux de travail et

Teollisuus. Industrie.		Työ päättyy lauantaisin — Le travail finit											
		ennen klo 2 i. p. avant 2 h. du soir		klo 2—3 i. p. entre 2 h. et 3 h.		klo 3—4 i. p. entre 3 h. et 4 h.		klo 4—5 i. p. entre 4 h. et 5 h.		klo 5—6 i. p. entre 5 h. et 6 h.		klo 6—7 i. p. entre 6 h. et 7 h.	
		työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.
1	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
1 Metalliteollisuus:	14	303	193	7,568	64	2,001	66	737	126	1,080	349	1,241	
2 Isompia työpajoja ja tehtaita..	5	262	78	7,067	22	1,839	6	555	10	741	13	424	
3 Käsiammattiliikkeitä.....	9	41	115	501	42	162	60	182	116	339	336	817	
4 Kiviteollisuus y. m.:	2	286	51	1,196	16	723	11	663	47	1,250	81	2,393	
5 Tiilitehtaita	1	32	14	344	5	71	7	102	24	544	59	1,224	
6 Lasitehtaita	—	—	—	—	—	—	2	540	3	211	2	116	
7 Muita	1	254	37	852	11	652	2	21	20	495	20	1,053	
8 Kemiatuotteiden valmistus:	1	6	7	479	1	3	3	72	3	25	9	290	
9 Tervateollisuus y. m.:	1	9	6	140	4	19	4	48	7	70	11	50	
10 Nahka- ja karvateollisuus:	—	—	10	590	4	56	3	10	4	760	15	274	
11 Kutomateollisuus:	3	404	11	4,716	15	5,736	5	200	4	92	13	415	
12 Kehruu- ja kudontateollisuus .	3	404	10	4,713	11	5,712	3	171	2	86	10	391	
13 Muita	—	—	1	3	4	24	2	29	2	6	3	24	
14 Paperiteollisuus:	4	123	47	675	8	982	14	1,278	12	731	31	996	
15 Puuhiom., sellul.teht., pap.teht.	—	—	4	213	5	853	14	1,278	12	731	20	973	
16 Muita	4	123	43	462	3	129	—	—	—	—	11	23	
17 Puuteollisuus:	4	184	34	1,507	12	394	20	1,336	106	3,784	256	5,991	
18 Sahoja ja höyläämöjä	1	6	9	207	6	144	13	719	102	3,724	237	4,987	
19 Muita	3	178	25	1,300	6	250	7	617	4	60	19	1,004	
20 Ravinto- ja nautintoaineteollisuus:	10	278	53	1,897	32	1,060	27	491	47	2,035	151	1,437	
21 Sokeritehtaita	—	—	1	162	1	36	2	72	1	152	2	171	
22 Olut- ja virvokejuomatehtaita .	—	—	8	28	6	13	9	26	17	248	103	794	
23 Polttimoja, väkiviiniateht. y. m.	1	1	5	27	11	103	4	46	7	93	14	261	
24 Tupakkatehtaita	1	257	11	1,191	4	821	1	162	1	1,400	5	22	
25 Muita	8	20	28	489	10	87	11	185	21	142	27	189	
26 Vaatetusteollisuus:	3	40	13	197	18	419	17	268	80	487	160	865	
27 Miesten ja naisten pukimoja ..	—	—	7	16	6	22	9	32	67	310	144	694	
28 Muita	3	40	6	181	12	397	8	236	13	177	16	171	
29 Kuvaava teollisuus:	4	154	103	3,113	1	2	—	—	2	3	8	20	
30 Kirja- ja kivipainoja	4	154	103	3,113	—	—	—	—	1	2	—	—	
31 Valokuvaamoja	—	—	—	—	1	2	—	—	1	1	8	20	
32 Valaistus- ja voimansiirtoteoll.:...	—	—	7	110	3	139	—	—	1	27	3	8	
33 Kylpy- ja pesulaitoksia:	1	8	1	10	2	25	3	77	3	14	3	10	
34 Partureja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
35 Yhteensä	47	1,795	536	22,198	180	11,559	173	5,180	442	10,358	1,090	13,990	

käyttävät työpaikat työntekijöineen.

ouvriers ne travaillant que le jour.

le samedi						Työ päättyy muina päivinä — Le travail finit les autres jours													
klo 7—8 i. p. entre 7 h. et 8 h.		klo 8 ja myöh. à 8 h. ou plus tard		yhteensä total		ennen klo 5 i. p. avant 5 h. du soir		klo 5—6 i. p. entre 5 h. et 6 h.		klo 6—7 i. p. entre 6 h. et 7 h.		klo 7—8 i. p. entre 7 h. et 8 h.		klo 8 ja myöh. à 8 h. ou plus tard		yhteensä total			
työ- paikk. l. de trav.	työn- tek. ouv.	työ- paikk. l. de trav.	työn- tek. ouv.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouv.		
24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41		
92	215	21	31	925	13,176	4	5	21	1,350	421	10,382	403	1,300	76	139	925	13,176	1	
—	—	—	—	134	10,888	—	—	8	1,307	116	9,314	10	267	—	—	134	10,888	2	
92	215	21	31	791	2,288	4	5	13	43	305	1,068	393	1,033	76	139	791	2,288	3	
11	283	2	17	221	6,811	4	416	23	624	140	4,672	44	595	9	250	220	6,557	4	
9	268	2	17	121	2,602	1	30	4	45	69	1,709	38	568	9	250	121	2,602	5	
1	13	—	—	8	880	1	380	1	101	5	386	1	13	—	—	8	880	6	
1	2	—	—	92	3,329	2	6	18	478	66	2,577	5	14	—	—	91	3,075	7	
2	3	1	14	27	892	2	63	—	—	17	645	7	170	1	14	27	892	8	
—	—	—	—	33	336	3	8	26	274	4	54	—	—	—	—	33	336	9	
2	20	1	12	39	1,722	—	—	—	—	25	1,462	10	238	4	22	39	1,722	10	
—	—	1	7	52	11,570	2	8	—	—	33	10,731	16	824	1	7	52	11,570	11	
—	—	1	7	40	11,484	1	6	—	—	27	10,697	11	774	1	7	40	11,484	12	
—	—	—	—	12	86	1	2	—	—	6	34	5	50	—	—	12	86	13	
—	—	—	—	116	4,785	—	—	3	119	70	4,290	43	376	—	—	116	4,785	14	
—	—	—	—	55	4,048	—	—	1	8	54	4,040	—	—	—	—	55	4,048	15	
—	—	—	—	61	737	—	—	2	111	16	250	43	376	—	—	61	737	16	
49	248	8	23	489	13,467	—	—	11	155	306	12,266	135	934	37	112	489	13,467	17	
47	238	7	22	422	10,047	—	—	9	71	252	9,015	126	853	35	108	422	10,047	18	
2	10	1	1	67	3,420	—	—	2	84	54	3,251	9	81	2	4	67	3,420	19	
35	153	4	11	359	7,362	11	57	26	273	224	4,828	86	2,150	13	55	360	7,363	20	
—	—	—	—	7	593	1	36	1	152	5	405	—	—	—	—	7	593	21	
26	120	2	4	171	1,233	7	18	6	17	106	957	45	226	7	15	171	1,233	22	
1	9	1	2	44	542	2	2	1	22	29	435	10	53	2	30	44	542	23	
—	—	1	5	24	3,858	—	—	—	—	12	2,072	11	1,781	1	5	24	3,858	24	
8	24	—	—	113	1,136	1	1	18	82	72	959	20	90	3	5	114	1,137	25	
73	429	15	110	379	2,815	2	43	3	74	34	368	304	2,161	36	169	379	2,815	26	
60	374	12	90	305	1,538	—	—	1	20	22	83	250	1,287	32	148	305	1,538	27	
13	55	3	20	74	1,277	2	43	2	54	12	285	54	874	4	21	74	1,277	28	
32	111	2	37	152	3,440	2	16	11	204	4	6	133	3,135	4	79	154	3,440	29	
1	8	1	34	110	3,311	2	16	9	201	—	—	98	3,018	3	76	112	3,311	30	
31	103	1	3	42	129	—	—	2	3	4	6	35	117	1	3	42	129	31	
—	—	5	23	19	307	—	—	—	—	12	273	2	11	5	23	19	307	32	
9	57	51	351	73	532	1	11	—	—	5	92	14	95	53	334	73	532	33	
2	3	74	157	76	160	—	—	—	—	—	—	4	8	72	152	76	160	34	
307	1,522	185	773	2,900	67,375	31	627	124	3,073	1,295	50,069	1,201	11,997	311	1,356	2,962	67,122	35	

Taul. 1. (Jatk.) Ainoastaan päivätyötä

Tab. 1. (Suite) Lieux de travail et

Teollisuus. Industrie.		Työ päättyy lauantaicin aikaisemmin kuin muina päivinä: —									
		½ t. ½ h.		1 t. 1 h.		1½ t. 1 h. ½		2 t. 2 h.		2½ t. 2 h. ½	
		työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.
1	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	
1 Metalliteollisuus:.....	10	43	301	1,247	14	191	135	761	6	338	
2 Isompia työpajoja ja tehtaita.....	—	—	13	488	1	147	6	445	3	327	
3 Käsiammattiliikkeitä.....	10	43	288	759	13	44	129	316	3	11	
4 Kiviteollisuus y. m.:.....	2	390	59	1,604	2	21	23	393	—	—	
5 Tiilitehtaita.....	1	10	39	1,006	1	17	17	219	—	—	
6 Lasitehtaita.....	1	380	2	110	—	—	1	160	—	—	
7 Muita.....	—	—	18	488	1	4	5	14	—	—	
8 Kemiatuotteiden valmistus:.....	1	14	6	175	—	—	1	5	—	—	
9 Tervateollisuus y. m.:.....	—	—	8	81	—	—	3	6	—	—	
10 Nahka- ja karvateollisuus:.....	—	—	10	977	—	—	4	13	—	—	
11 Kutomateollisuus:.....	—	—	11	288	1	62	4	173	1	175	
12 Kehruu- ja kudontateollisuus.....	—	—	7	263	1	62	3	171	1	175	
13 Muita.....	—	—	4	25	—	—	1	2	—	—	
14 Paperiteollisuus:.....	—	—	21	742	1	50	14	1,333	—	—	
15 Puubiom., selluloosateht., pap.teht.	—	—	11	723	1	50	13	1,228	—	—	
16 Muita.....	—	—	10	19	—	—	1	105	—	—	
17 Puuteollisuus:.....	18	677	176	3,766	1	7	40	1,489	1	53	
18 Saboja ja höyläämöjä.....	18	677	167	3,690	—	—	32	791	1	53	
19 Muita.....	—	—	9	76	1	7	8	698	—	—	
20 Ravinto- ja nautintoaineteollisuus:...	8	48	67	563	3	135	35	1,883	1	4	
21 Sokeritehtaita.....	—	—	—	—	1	36	2	72	—	—	
22 Olut- ja virvokejuomatehtaita.....	3	30	33	342	—	—	9	26	1	4	
23 Polttimoja, väkiviinäteht. y. m....	—	—	11	106	—	—	6	98	—	—	
24 Tupakkatehtaita.....	1	4	4	18	—	—	2	1,562	—	—	
25 Muita.....	4	14	19	97	2	99	16	125	—	—	
26 Vaatetusteollisuus:.....	4	37	148	894	7	35	79	480	1	3	
27 Miesten ja naisten pukimoja.....	3	22	129	610	6	29	69	324	—	—	
28 Muita.....	1	15	19	284	1	6	10	156	1	3	
29 Kuvaava teollisuus:.....	—	—	5	16	—	—	1	2	—	—	
30 Kirja- ja kivipainoja.....	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	
31 Valokuvaamoja.....	—	—	4	14	—	—	1	2	—	—	
32 Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus:...	—	—	1	27	—	—	—	—	—	—	
33 Kylpy- ja pesulaitoksia:.....	1	15	6	17	2	66	1	4	—	—	
34 Partureja:.....	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	
35 Yhteensä	44	1,224	820	10,398	31	567	340	6,542	10	573	

käyttävät työpaikat työntekijöineen.

ouvriers ne travaillant que le jour.

Le travail finit le samedi plus tôt que les autres jours:

3 t.		3½ t.		4 t.		4½ t.		5 t.		5½ t.		6 t.		yhteensä	
3 h.		3 h. ½		4 h.		4 h. ½		5 h.		5 h. ½		6 h.		total	
työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.	työ- paikk. l. de trav.	arb. ouvr.	työ- paikk. l. de trav.	työnt. ouvr.
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67
56	1,818	15	667	172	6,682	10	87	22	285	—	—	4	39	745	12,158
18	1,692	7	627	71	6,246	2	48	3	198	—	—	1	30	125	10,248
38	126	8	40	101	436	8	39	19	87	—	—	3	9	620	1,910
27	1,129	4	46	27	701	1	6	6	316	—	—	—	—	151	4,606
2	27	1	6	12	356	—	—	4	60	—	—	—	—	77	1,701
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	650
25	1,102	3	40	15	345	1	6	2	256	—	—	—	—	70	2,255
2	12	2	235	4	228	1	16	1	6	—	—	—	—	18	691
6	60	1	2	4	137	—	—	1	9	—	—	—	—	23	295
3	43	—	—	10	599	—	—	2	6	—	—	—	—	29	1,638
12	4,769	1	727	10	4,331	2	432	1	45	1	218	1	180	45	11,400
7	4,718	1	727	9	4,328	2	432	1	45	1	218	1	180	34	11,319
5	51	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	11	81
5	853	1	6	13	332	8	122	31	362	—	—	—	—	94	3,800
5	853	—	—	4	213	—	—	—	—	—	—	—	—	34	3,067
—	—	1	6	9	119	8	122	31	362	—	—	—	—	60	733
14	253	3	177	26	1,208	2	94	8	241	—	—	1	8	290	7,973
10	102	—	—	8	213	—	—	2	11	—	—	1	8	239	5,545
4	151	3	177	18	995	2	94	6	230	—	—	—	—	51	2,428
27	923	5	65	38	1,812	1	4	12	93	—	—	3	262	200	5,792
—	—	—	—	1	162	—	—	—	—	—	—	—	—	4	270
6	11	—	—	3	17	—	—	1	2	—	—	1	2	57	434
7	47	1	12	6	46	—	—	1	3	—	—	—	—	32	312
2	771	2	28	8	1,157	—	—	3	56	—	—	1	257	23	3,853
12	94	2	25	20	430	1	4	7	32	—	—	1	3	84	923
16	246	3	104	14	366	—	—	9	43	2	28	2	15	285	2,251
8	29	1	2	6	22	—	—	6	13	—	—	1	3	229	1,054
8	217	2	102	8	344	—	—	3	30	2	28	1	12	56	1,197
1	7	1	9	6	57	3	157	95	2,994	—	—	4	43	116	3,285
1	7	1	9	6	57	3	157	95	2,994	—	—	4	43	111	3,269
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	16
3	139	—	—	5	99	—	—	2	11	—	—	—	—	11	276
3	31	—	—	—	—	—	—	2	18	—	—	—	—	15	151
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
175	10,283	36	2,038	329	16,552	28	918	192	4,429	3	246	15	547	2,023	54,317

Taul. 1. (Jatk.) Ainoastaan päivätyötä

Tab. 1. (Suite) Lieux de travail et

Teollisuus. Industrie.	Viikottaisten työtuntien luku: —													
	48 t. ja vähemmän 48 h. et au-dessous		48—51 t. de 48 à 51 h.		51—54 t. de 51 à 54 h.		54—57 t. de 54 à 57 h.		57—60 t. de 57 à 60 h.		60—63 t. de 60 à 63 h.		63—66 t. de 63 à 66 h.	
	l. de trav. työpaikk. työnt. osov.	työnt. osov.	l. de trav. työpaikk. työnt. osov.	työnt. osov.	l. de trav. työpaikk. työnt. osov.	työnt. osov.	l. de trav. työpaikk. työnt. osov.	työnt. osov.	l. de trav. työpaikk. työnt. osov.	työnt. osov.	l. de trav. työpaikk. työnt. osov.	työnt. osov.	l. de trav. työpaikk. työnt. osov.	työnt. osov.
1	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81
1 Metalliteollisuus:.....	48	93	19	82	64	544	232	7,124	391	4,698	37	244	67	204
2 Isompia työpaajoja ja tehtaita..	—	—	1	30	4	358	78	6,503	43	3,724	4	158	2	48
3 Käsiammattiliikkeitä.....	48	93	18	52	60	186	154	621	348	974	33	86	65	156
4 Kiviteollisuus y. m.:.....	8	355	6	480	30	832	37	902	110	3,441	10	438	10	76
5 Tiilitehtaita.....	3	57	3	39	7	76	13	221	71	1,538	7	321	8	69
6 Lasitehtaita.....	—	—	1	380	3	274	—	—	2	120	2	106	—	—
7 Muita.....	5	298	2	61	20	482	24	681	37	1,783	1	11	2	7
8 Kemiatuotteiden valmistus:.....	1	25	—	—	—	—	8	255	14	489	2	12	1	97
9 Tervateollisuus y. m.:.....	1	4	3	5	2	4	6	162	14	119	4	30	1	6
10 Nahka- ja karvateollisuus:.....	3	8	1	2	1	36	11	479	18	979	3	212	1	3
11 Kutomateollisuus:.....	3	15	—	—	2	17	10	3,628	28	7,612	4	109	4	95
12 Kehruu- ja kudontateollisuus..	2	13	—	—	—	—	7	3,596	23	7,582	4	109	3	90
13 Muita.....	1	2	—	—	2	17	3	32	5	30	—	—	1	5
14 Paperiteollisuus:.....	4	49	30	324	12	204	15	408	44	3,488	9	309	2	3
15 Puubiom., sellul.teht., pap.teht.	1	42	—	—	—	—	4	213	43	3,487	7	306	—	—
16 Muita.....	3	7	30	324	12	204	11	195	1	1	2	3	2	3
17 Puuteollisuus:.....	11	109	3	17	15	214	40	1,810	239	7,394	55	2,679	87	904
18 Sahoja ja höyläämöjä.....	11	109	2	8	11	130	12	218	210	5,709	53	2,648	86	982
19 Muita.....	—	—	1	9	4	84	28	1,592	29	1,685	2	31	1	12
20 Ravinto- ja nautintoaineteollisuus:	36	160	16	52	33	1,431	50	1,478	164	3,399	27	428	15	77
21 Sokeritehtaita.....	—	—	—	—	—	—	2	198	3	224	2	171	—	—
22 Olut- ja virvokejuomatehtaita..	19	67	6	20	13	66	14	91	81	642	17	221	9	61
23 Polttimoja, väkiviinateht. y. m.	6	25	1	5	4	32	10	68	17	332	1	3	1	2
24 Tupakkatehtaita.....	1	3	—	—	7	1,266	8	986	6	1,593	1	5	1	5
25 Muita.....	10	65	9	27	9	67	16	135	57	608	6	28	4	9
26 Vaatetusteollisuus:.....	18	190	14	91	48	553	50	387	207	1,367	16	73	16	56
27 Miesten ja naisten pukimoja..	8	18	11	64	31	250	40	212	179	853	13	64	16	56
28 Muita.....	10	172	3	27	17	303	10	175	28	514	3	9	—	—
29 Kuvaava teollisuus:.....	18	214	94	2,993	18	141	6	17	13	30	1	34	3	7
30 Kirja- ja kivipainoja.....	7	171	90	2,976	11	122	4	8	—	—	1	34	—	—
31 Valokuvaamoja.....	11	43	4	17	7	19	2	9	13	30	—	—	3	7
32 Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus:	1	5	—	—	3	12	6	225	6	55	—	—	—	—
33 Kylpy- ja pesulaitoksia:.....	14	85	1	6	4	28	4	35	20	179	4	20	9	41
34 Partureja:.....	3	6	2	11	1	2	—	—	7	13	5	13	5	10
35 Yhteensä	169	1,318	189	4,063	233	4,018	475	16,910	1,275	33,263	177	4,601	221	1,669

käyttävät työpaikat työntekijöineen.

ouvriers ne travaillant que le jour.

Nombre d'heures de travail par semaine:

66—69 t. de 66 à 69 h.		69—72 t. de 69 à 72 h.		72—75 t. de 72 à 75 h.		75—78 t. de 75 à 78 h.		78—81 t. de 78 à 81 h.		81—84 t. de 81 à 84 h.		84—87 t. de 84 à 87 h.		87—90 t. de 87 à 90 h.		yli 90 t. plus de 90 h.		yhteensä total		
L. de trav.	työnt. ouv.	L. de trav.	työnt. ouv.	L. de trav.	työnt. ouv.	L. de trav.	työnt. ouv.	L. de trav.	työnt. ouv.	L. de trav.	työnt. ouv.	L. de trav.	työnt. ouv.	L. de trav.	työnt. ouv.	L. de trav.	työnt. ouv.	L. de trav.	työnt. ouv.	
82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	
12	88	39	76	4	4	6	12	2	5	4	7	—	—	—	—	—	—	925	13,176	1
2	67	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	134	10,888	2
10	16	39	76	4	4	6	12	2	5	4	7	—	—	—	—	—	—	791	2,288	3
1	15	5	238	—	—	4	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	221	6,811	4
1	15	4	232	—	—	4	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	121	2,602	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	880	6
—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	92	3,329	7
—	—	—	—	1	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	892	8
—	—	2	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	336	9
1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	1,722	10
1	94	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	11,570	11
1	94	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	11,484	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	86	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	116	4,785	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	4,048	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61	737	16
6	41	25	173	—	—	1	2	1	3	1	3	2	22	2	4	1	2	489	13,467	17
6	41	23	166	—	—	1	2	1	3	1	3	2	22	2	4	1	2	422	10,047	18
—	—	2	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	67	3,420	19
7	274	9	59	—	—	1	3	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	359	7,363	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	593	21
5	47	4	13	—	—	1	3	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	170	1,233	22
1	32	3	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44	542	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	3,858	24
1	195	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	114	1,137	25
3	81	6	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	379	2,815	26
1	7	5	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	305	1,538	27
2	74	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	74	1,277	28
—	—	—	—	—	—	1	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	155	3,440	29
—	—	—	—	—	—	1	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	113	3,311	30
1	5	2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	129	31
3	12	11	121	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	19	307	32
7	17	20	38	26	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	73	532	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76	160	34
42	625	119	731	32	70	14	53	4	11	6	12	2	22	2	4	3	6	2,963	67,376	35

Taul. 2. Kahta työvuoroa käyttävät

Tab. 2. Lieux de travail où les

Teollisuus. Industrie.	Työvuorot vaihtuvat Heures de changement des relais								Kellonlyömä ilmoittamaton Heure non mentionnée		Yhteensä. Total.	
	aamulla — le matin				illalla — le soir							
	klo 6 i. p. ja varemmiin 6 h. du matin et plus tôt.		klo 6 jlk. a. p. après 6 h. du matin		klo 9 i. p. ja varemmiin 9 h. du soir et plus tôt		klo 9 jlk. i. p. après 9 h. du soir		L. de trav. työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	L. de trav. työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.
	L. de trav. työpaikk.	työnt. ouv.	L. de trav. työpaikk.	työnt. ouv.	L. de trav. työpaikk.	työnt. ouv.	L. de trav. työpaikk.	työnt. ouv.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1 Meta/teollisuus:	7	477	1	6	7	477	1	6	—	—	8	483
2 Isompia työpajoja ja tehtaita..	7	477	1	6	7	477	1	6	—	—	8	483
3 Kiviteollisuus y. m.:	32	453	1	2	31	445	2	10	4	14	37	469
4 Tiilitehtaita	17	299	1	2	16	291	2	10	4	14	22	315
5 Lasitehtaita	3	56	—	—	3	56	—	—	—	—	3	56
6 Muita	12	98	—	—	12	98	—	—	—	—	12	98
7 Kemiatuotteiden valmistus:	—	—	1	4	1	4	—	—	—	—	1	4
8 Tervateollisuus y. m.:	4	24	1	11	5	35	—	—	—	—	5	35
9 Kutomateollisuus:	6	249	3	260	9	509	—	—	—	—	9	509
10 Kehruu- ja kudontateollisuus .	6	249	3	260	9	509	—	—	—	—	9	509
11 Paperiteollisuus:	46	3,661	1	16	47	3,677	—	—	—	—	47	3,677
12 Puuhiom., sellul.teht., pap teht.	45	3,645	1	16	46	3,661	—	—	—	—	46	3,661
13 Muita	1	16	—	—	1	16	—	—	—	—	1	16
14 Puuteollisuus:	85	7,307	32	650	115	7,853	2	104	2	90	119	8,047
15 Sahoja ja höyläämöjä	84	7,227	31	644	113	7,767	2	104	2	90	117	7,961
16 Muita	1	80	1	6	2	86	—	—	—	—	2	86
17 Ravinto- ja nautintoaineteollisuus:	9	206	3	42	11	227	1	21	—	—	12	248
18 Sokeritehtaita	5	186	—	—	5	186	—	—	—	—	5	186
19 Olut- ja virvokejuomatehtaita .	3	8	1	2	4	10	—	—	—	—	4	10
20 Polttimoja, väkiviinäteht. y. m.	1	12	1	21	1	12	1	21	—	—	2	33
21 Muita	—	—	1	19	1	19	—	—	—	—	1	19
22 Vaatetusteollisuus:	1	8	—	—	1	8	—	—	—	—	1	8
23 Muita	1	8	—	—	1	8	—	—	—	—	1	8
24 Kuvaava teollisuus:	—	—	4	26	3	24	1	2	—	—	4	26
25 Kirja- ja kivipainoja	—	—	4	26	3	24	1	2	—	—	4	26
26 Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus:	3	10	1	2	4	12	—	—	1	3	5	15
27 Yhteensä	193	12,395	48	1,019	234	13,271	7	143	7	107	248	13,521

työpaikat työntekijöineen.

ouvriers sont divisés en deux relais.

Toisen viikon työtuntiluku (lyhempi työaika)																					
Nombre des heures de travail de la 1:e semaine (journée plus courte).																					
48 t. ja vähem. 48 h. et. moins		50 t. 50 h.		52—54 t. de 52 à 54 h.		55—57 t. de 55 à 57 h.		58—60 t. de 58 à 60 h.		61—63 t. de 61 à 63 h.		64—66 t. de 64 à 66 h.		70—72 t. de 70 à 72 h.		74 t. 74 h.		76—78 t. de 76 à 78 h.		84 t. 84 h.	
l. de traav.		l. de traav.		l. de traav.		l. de traav.		l. de traav.		l. de traav.		l. de traav.		l. de traav.		l. de traav.		l. de traav.			
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
—	—	—	—	—	—	2	155	3	212	1	35	—	—	1	75	—	—	—	—	1	6
—	—	—	—	—	—	2	155	3	212	1	35	—	—	1	75	—	—	—	—	1	6
—	—	2	104	—	—	1	8	10	186	1	48	1	45	10	40	1	2	2	4	6	16
—	—	1	100	—	—	1	8	6	132	—	—	1	45	8	16	—	—	1	2	3	10
—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	1	48	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—
—	—	1	4	—	—	—	—	3	48	—	—	—	—	2	24	1	2	—	—	3	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—
3	6	—	—	—	—	—	—	1	11	1	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	150	—	—	—	—	1	220	4	92	1	24	2	23	—	—	—	—	—	—	—	—
1	150	—	—	—	—	1	220	4	92	1	24	2	23	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	16	—	—	5	175	1	42	1	18	37	3,224	—	—	1	1	1	92
—	—	—	—	—	—	5	175	1	42	1	42	1	18	37	3,224	—	—	1	1	1	92
—	—	—	—	1	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	14	29	3,219	7	796	13	422	27	1,388	17	1,477	18	433	4	273	—	—	—	—	—	—
1	14	27	3,133	7	796	13	422	27	1,388	17	1,477	18	433	4	273	—	—	—	—	—	—
—	—	2	86	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	2	20	—	—	—	—	4	107	1	82	—	—	2	25	1	8	—	—	1	2
—	—	1	8	—	—	—	—	1	84	1	82	—	—	1	4	1	8	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
—	—	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	21	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	1	4	1	4	—	—	—	—	1	2
9	202	33	3,343	8	812	17	805	55	2,173	23	1,726	23	523	56	3,645	2	10	3	5	10	118

Taul. 2. (Jatk.) Kahta työvuoroa

Tab. 2 (Suite) Lieux de travail où les

Teollisuus. <i>Industrie.</i>	Toisen viikon työtuntiluku (lyhempi työaika) <i>Nombre des heures de travail de la 1:e semaine (journée plus courte)</i>										
	87 t. 87 h.		90 t. 90 h.		94 t. 94 h.		ilmoittamaton työaika <i>nombre d'heures de travail non mentionné</i>		yhteensä <i>total</i>		
	työpaikk. <i>l. de trav.</i>	työnt. <i>ouv.</i>	työpaikk. <i>l. de trav.</i>	työnt. <i>ouv.</i>	työpaikk. <i>l. de trav.</i>	työnt. <i>ouv.</i>	työpaikk. <i>l. de trav.</i>	työnt. <i>ouv.</i>	työpaikk. <i>l. de trav.</i>	työnt. <i>ouv.</i>	
											1
1 Metalliteollisuus:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	483
2 Isompia työpajoja ja tehtaita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	483
3 Kiviteollisuus y. m.:	—	—	—	—	—	—	3	16	37	469	
4 Tiilitehtaita	—	—	—	—	—	—	1	2	22	315	
5 Lasitehtaita	—	—	—	—	—	—	—	—	3	56	
6 Muita	—	—	—	—	—	—	2	14	12	98	
7 Kemiatuotteiden valmistus:	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	
8 Terveteollisuus y. m.:	—	—	—	—	—	—	—	—	5	35	
9 Kutomateollisuus:	—	—	—	—	—	—	—	—	9	509	
10 Kehruu- ja kudontateollisuus	—	—	—	—	—	—	—	—	9	509	
11 Paperiteollisuus:	—	—	—	—	—	—	2	109	49	3,677	
12 Puuhiom., selluloosateht., paperiteht.	—	—	—	—	—	—	2	109	48	3,661	
13 Muita	—	—	—	—	—	—	—	—	1	16	
14 Puuteollisuus:	1	20	1	4	1	1	—	—	119	8,047	
15 Sahoja ja höyläämöjä	1	20	1	4	1	1	—	—	117	7,961	
16 Muita	—	—	—	—	—	—	—	—	2	86	
17 Ravinto- ja nautintoaineteollisuus:	—	—	—	—	—	—	1	4	12	248	
18 Sokeritehtaita	—	—	—	—	—	—	—	—	5	186	
19 Olut- ja virvokejuomatehtaita	—	—	—	—	—	—	1	4	4	10	
20 Polttimoja, väkiviiniateht. y. m.	—	—	—	—	—	—	—	—	2	33	
21 Muita	—	—	—	—	—	—	—	—	1	19	
22 Vaatetusteollisuus:	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	
23 Muita	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	
24 Kuvaava teollisuus:	—	—	—	—	—	—	1	2	4	26	
25 Kirja- ja kivipainoja	—	—	—	—	—	—	1	2	4	26	
26 Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus:	—	—	—	—	—	—	1	3	5	15	
27 Yhteensä	1	20	1	4	1	1	8	134	250	13,521	

käyttävät työpaikat työntekijöineen.

ouvriers sont divisés en deux relais.

Toisen viikon työtuntiluku (pitempi työaika)																					
Nombre d'heures de travail de la 2:e semaine (journée plus longue)																					
48 t. ja vähem. 48 h. et moins	52-54 t. de 52 à 54 h.		55-57 t. de 55 à 57 h.		58-60 t. de 58 à 60 h.		62-63 t. de 62 à 63 h.		64-66 t. de 64 à 66 h.		68-69 t. de 68 à 69 h.		70-72 t. de 70 à 72 h.		74 t. 74 h.	76 t. 76 h.	80 t. 80 h.				
työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.				
46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67
—	—	—	—	1	5	2	324	1	35	—	—	2	38	1	75	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	5	2	324	1	35	—	—	2	38	1	75	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	8	7	274	1	48	2	48	—	—	11	44	1	2	1	2	1	2
—	—	—	—	1	8	4	222	—	—	2	48	—	—	7	14	—	—	—	—	1	2
—	—	—	—	—	—	1	6	1	48	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—
—	—	—	—	—	—	2	46	—	—	—	—	—	—	4	30	1	2	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—
3	6	—	—	—	—	1	11	1	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	4	397	2	40	2	23	—	—	1	49	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	4	397	2	40	2	23	—	—	1	49	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	20	1	42	—	—	1	20	6	360	1	90	1	18	2	438
—	—	—	—	—	—	1	20	1	42	—	—	1	20	6	360	1	90	1	18	2	438
—	—	1	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	3	33	7	297	54	4,387	21	2,248	24	671	1	6	5	373	1	7	—	—	—	—
—	—	3	33	6	217	54	4,387	21	2,248	24	671	—	—	5	373	1	7	—	—	—	—
—	—	—	—	1	80	—	—	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	3	98	1	19	1	8	—	—	2	23	2	90	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	84	—	—	1	8	—	—	—	—	2	90	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	12	—	—	—	—	—	—	1	21	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—
7	38	4	49	9	310	72	5,511	28	2,450	29	750	4	64	28	932	5	189	2	20	3	440

Taul. 2. (Jatk.) Kahta työvuoroa

Tab. 2 (Suite) Lieux de travail où

Teollisuus. Industrie.	Toisen viikon työtuntiluku Nombre d'heures de travail de la 2:e semaine (journée)											
	81 t. 81 h.		82 t. 82 h.		84 t. 84 h.		87 t. 87 h.		90 t. 90 h.		91 t. 91 h.	
	l. de trav.	työpöajkk. työnt. ouv.	l. de trav.	työpöajkk. työnt. ouv.	l. de trav.	työpöajkk. työnt. ouv.	l. de trav.	työpöajkk. työnt. ouv.	l. de trav.	työpöajkk. työnt. ouv.	l. de trav.	työpöajkk. työnt. ouv.
1 Metalliteollisuus:.....	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—
2 Isompia työpajoja ja tehtaita .	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—
3 Kiviteollisuus y. m.:.....	—	—	—	—	7	21	—	—	1	2	—	—
4 Tiilitehtaita	—	—	—	—	4	15	—	—	1	2	—	—
5 Lasitehtaita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 Muita	—	—	—	—	3	6	—	—	—	—	—	—
7 Kemiatuotteiden valmistus:.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8 Tervateollisuus y. m.:.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9 Kutomateollisuus:.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10 Kehruu- ja kudontateollisuus .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11 Paperiteollisuus:.....	1	30	9	676	20	1,717	—	—	1	1	1	92
12 Puuhiom., sellul.teht., pap.teht.	1	30	9	676	20	1,717	—	—	1	1	1	92
13 Muita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14 Puuteollisuus:.....	—	—	—	—	—	—	1	20	—	—	—	—
15 Sahoja ja höyläämöjä	—	—	—	—	—	—	1	20	—	—	—	—
16 Muita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17 Ravinto- ja nautintoaineteollisuus:	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—
18 Sokeritehtaita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19 Olut- ja virvokejuomatehtaita .	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—
20 Polttimeja, väkiviinateht. y. m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21 Muita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22 Vaatetusteollisuus:.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23 Muita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24 Kuvaava teollisuus:.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25 Kirja- ja kivipainoja.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26 Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus:	—	—	—	—	2	6	—	—	1	2	—	—
27 Yhteensä	1	30	9	676	31	1,752	1	20	3	5	1	92

käyttävät työpaikat työntekijöineen.

les ouvriers sont divisés en deux relais.

(pitempi työaika) plus longue)										Molempain viikkojen työtuntiluku yhteensä Nombre total d'heures de travail des deux semaines												
94 t. 94 h.		96 t. 96 h.		98 t. 98 h.		ilmoittam. työaika nombre d'heures de travail non mentionné		yhteensä total		48 t. ja vähem. 48 h. et moins		72 t. 72 h.		80 t. 80 h.		86 t. 86 h.		92-96 t. 92-96 h.		99 t. 99 h.		
työpaikk. l. de trav.		työnt. ouv.		työpaikk. l. de trav.		työnt. ouv.		työnt. ouv.		työpaikk. l. de trav.		työnt. ouv.		työpaikk. l. de trav.		työnt. ouv.		työpaikk. l. de trav.		työnt. ouv.		
80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	
								8	483													1
								8	483													2
		1	2			3	16	37	469													3
		1	2			1	2	22	315													4
								3	56													5
						2	14	12	98													6
								1	4													7
								5	35	2	4											8
								9	509													9
								9	509													10
		1	48			2	109	49	3,677													11
		1	48			2	109	48	3,661													12
								1	16													13
1	1			1	4			119	8,047											1	14	14
1	1			1	4			117	7,961											1	14	15
								2	86													16
		1	4			1	4	12	248													17
		1	4					5	186													18
						1	4	4	10													19
								2	33													20
								1	19													21
								1	8													22
								1	8									1	8			23
						1	2	4	26					1	20	1	2	1	2			24
						1	2	4	26					1	20	1	2	1	2			25
						1	3	5	15													26
1	1	3	54	1	4	8	134	250	13,521	2	4	1	2	1	20	1	2	2	10	1	14	27

Taul. 2. (Jatk.) Kahta työvuoroa

Tab. 2 (Suite). Lieux de travail où

Molempien viikkojen työtuntiluku yhteensä. —

Teollisuus. Industrie.	104—108 t. de 104 à 108 t.		109—114 t. de 109 à 114 h.		115—120 t. de 115 à 120 h.		121—126 t. de 121 à 126 h.		128—132 t. de 128 à 132 h.		137 t. 137 h.	
	työpajk. l. de trav.	työnt. oov.	työpajk. l. de trav.	työnt. oov.	työpajk. l. de trav.	työnt. oov.	työpajk. l. de trav.	työnt. oov.	työpajk. l. de trav.	työnt. oov.	työpajk. l. de trav.	työnt. oov.
	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113
1 Metalliteollisuus:	—	—	1	5	2	324	1	35	2	38	—	—
2 Isompia työpajoja ja tehtaita..	—	—	1	5	2	324	1	35	2	38	—	—
3 Kiviteollisuus y. m.:	—	—	2	108	7	178	2	51	2	47	—	—
4 Tiilitehtaita	—	—	2	108	3	122	1	3	1	45	—	—
5 Lasitehtaita	—	—	—	—	1	6	1	48	—	—	—	—
6 Muita	—	—	—	—	3	50	—	—	1	2	—	—
7 Kemia tuotteiden valmistus:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8 Tervateollisuus y. m.:	—	—	—	—	1	11	1	18	—	—	—	—
9 Kutomateollisuus:	1	150	1	220	2	27	2	40	3	72	—	—
10 Kehruu- ja kudontateollisuus .	1	150	1	220	2	27	2	40	3	72	—	—
11 Paperiteollisuus:	1	16	—	—	1	20	1	42	4	155	—	—
12 Puuhiom., sellul.teht., pap.teht.	—	—	—	—	1	20	1	42	4	155	—	—
13 Muita	1	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14 Puuteollisuus:	4	163	31	3,128	34	2,315	23	1,689	19	440	—	—
15 Sahoja ja höyläämöjä	3	83	31	3,128	33	2,309	23	1,689	19	440	—	—
16 Muita	1	80	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—
17 Ravinto- ja nautintoaineteollisuus:	1	12	—	—	3	94	1	19	1	2	1	82
18 Sokeritehtaita	—	—	—	—	2	92	—	—	—	—	1	82
19 Olut- ja virvokejuomatehtaita .	—	—	—	—	1	2	—	—	1	2	—	—
20 Polttimeja, väkiviinäteht. y. m.	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21 Muita	—	—	—	—	—	—	1	19	—	—	—	—
22 Vaatetusteollisuus:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23 Muita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24 Kuvaava teollisuus:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25 Kirja- ja kivipainoja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26 Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27 Yhteensä	7	341	35	3,461	50	2,969	31	1,894	31	754	1	82

käyttävät työpaikat työntekijöineen.
les ouvriers sont divisés en deux relais.

Nombre total d'heures de travail des deux semaines.

140—144 t. de 140 à 144 h.		145—150 t. de 145 à 150 h.		152—156 t. de 152 à 156 h.		162 t. 162 h.		168 t. 168 h.		174 t. 174 h.		175 t. 175 h.		188 t. 188 h.		ilmoittamaton työaika nombre d'heu- res de travail non mentionné		yhteensä total		
työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	
114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	
1	75	—	—	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	8	483	1
1	75	—	—	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	8	483	2
11	45	1	2	1	2	—	—	8	20	—	—	—	—	—	—	3	16	37	469	3
9	21	—	—	—	—	—	—	5	14	—	—	—	—	—	—	1	2	22	315	4
—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	56	5
2	24	1	2	—	—	—	—	3	6	—	—	—	—	—	—	2	14	12	98	6
1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	35	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	509	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	509	10
4	243	1	90	31	2,860	2	2	1	48	—	—	1	92	—	—	2	109	49	3,677	11
4	243	1	90	31	2,860	2	2	1	48	—	—	1	92	—	—	2	109	48	3,661	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	16	13
4	273	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	—	—	2	5	—	—	119	8,047	14
4	273	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	—	—	2	5	—	—	117	7,961	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	86	16
2	29	—	—	—	—	—	—	2	6	—	—	—	—	—	—	1	4	12	248	17
1	8	—	—	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	5	186	18
—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	1	4	4	10	19
1	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	33	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	19	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	4	26	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	4	26	25
1	4	2	6	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	1	3	5	15	26
24	673	4	98	32	2,862	2	2	13	82	1	20	1	92	2	5	8	134	250	13,521	27

Taul. 3. Kolmea työvuoroa

Tab. 3. Lieux de travail où les

Teollisuus. Industrie.		Vuorot vaihtuvat klo — Heures de											
		6 a. p., 1 päiv., 9 i. p. 6 h. mat., 1 h. s., 9 h. s.		6 a. p., 2 päiv., 9 i. p. 6 h. mat., 2 h. s., 9 h. s.		6 a. p., 2 päiv., 10 i. p. 6 h. mat., 2 h. s., 10 h. s.		6 a. p., 3 päiv., 12 yöllä 6 h. mat., 3 h. s., minuit.		6 a. p., 6 i. p. 6 h. mat., 6 h. s.		8 a. p., 4 i. p., 12 yöllä 8 h. mat., 4 h. s., minuit.	
		l. de trav.	työpajk. työnt. ouv.	l. de trav.	työpajk. työnt. ouv.	l. de trav.	työpajk. työnt. ouv.	l. de trav.	työpajk. työnt. ouv.	l. de trav.	työpajk. työnt. ouv.	l. de trav.	työpajk. työnt. ouv.
		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Metalliteollisuus:	1	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Isompia työpajoja ja tehtaita.....	1	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Kiviteollisuus y. m.:	—	—	2	10	3	17	—	—	—	—	—	—
4	Tiilitehtaita	—	—	2	10	2	11	—	—	—	—	—	—
5	Lasitehtaita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Muita	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—
7	Kemiatuotteiden valmistus:	—	—	—	—	1	22	—	—	—	—	—	—
8	Paperiteollisuus:	—	—	—	—	20	1,245	—	—	—	—	—	—
9	Puuhiom., selluloseiteht., paperiteht.	—	—	—	—	20	1,245	—	—	—	—	—	—
10	Puuteollisuus:	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—
11	Muita	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—
12	Ravinto- ja nautintoaineteoll.:	—	—	—	—	2	18	—	—	1	9	—	—
13	Sokeritehtaita	—	—	—	—	1	15	—	—	—	—	—	—
14	Olut- ja virvokejuomateht.	—	—	—	—	1	3	—	—	1	9	—	—
15	Valaistus- ja voimansiirtoteoll.:	—	—	—	—	4	85	1	3	—	—	1	6
16	Yhteensä	1	38	2	10	31	1,390	1	3	1	9	1	6

käyttävät työpaikat työntekijöineen.

ouvriers sont divisés en trois relais.

changement de relais.								Viikottaisia työtunteja Nombre d'heures de travail par semaine									
9 a. p., 5 i. p., 1 yöllä		10 a. p., 6 i. p., 2 yöllä		12 päiv., 8 i. p., 4 a. p.		yhteensä total		48, 48, 48 t.		48, 48, 52 t.		48, 48, 56 t.		52 ^{1/2} , 52 ^{1/2} , 52 ^{1/2} t.		48, 56, 56 t.	
9 h. mat., 5 h. s. 1 h. mat.		10 h. mat., 6 h. s., 2 h. mat.		midi, 8 h. s., 4 h. mat.				48, 48, 48 h.		48, 48, 52 h.		48, 48, 56 h.		52 h. ^{1/2} , 52 h. ^{1/2} , 52 h. ^{1/2}		48, 56, 56 h.	
työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
—	—	—	—	1	4	2	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	1	4	2	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
1	6	—	—	—	—	6	33	—	—	—	—	—	—	1	6	—	3
—	—	—	—	—	—	4	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
1	6	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	1	6	—	6
—	—	—	—	—	—	1	22	1	22	—	—	—	—	—	—	—	7
—	—	1	72	—	—	21	1,317	1	41	1	72	1	66	—	—	1	8
—	—	1	72	—	—	21	1,317	1	41	1	72	1	66	—	—	1	9
—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	3	27	1	3	—	—	—	—	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
—	—	—	—	—	—	2	12	1	3	—	—	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	6	94	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
1	6	1	72	1	4	40	1,538	3	66	1	72	1	66	1	6	1	139

Taul. 3. (Jatk.) Kolmea työvuoroo

Tab. 3. (Suite). Lieux de travail où les

Teollisuus. Industrie.		Viikottaisia työntunteja —												
		48, 48, 64 t. 48, 48, 64 h.		48, 54, 58 t. 48, 54, 58 h.		54, 54, 54 t. 54, 54, 54 h.		48, 56, 62 t. 48, 56, 62 h.		48, 56, 64 t. 48, 56, 64 h.		56, 56, 56 t. 56, 56, 56 h.		
		työpajik. l. de trav.	työnt. ouv.	työpajik. l. de trav.	työnt. ouv.	työpajik. l. de trav.	työnt. ouv.	työpajik. l. de trav.	työnt. ouv.	työpajik. l. de trav.	työnt. ouv.	työpajik. l. de trav.	työnt. ouv.	
1	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43		
1	Metalliteollisuus:													
2	Isompia työpajoja ja tehtaita.....													
3	Kiviteollisuus y. m.:													
4	Tiilitehtaita													
5	Lasitehtaita													
6	Muita													
7	Kemiatuotteiden valmistus:													
8	Paperiteollisuus:													
9	Puubiom., selluloosateht., pap.teht.													
10	Puuteollisuus:													
11	Muita													
12	Ravinto- ja nautintoaineteollisuus: ...													
13	Sokeritehtaita													
14	Olut- ja virvokejuomatehtaita.....													
15	Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus: ...													
16	Yhteensä		2	177	6	481	1	6	1	40	9	288	3	21

käyttävät työpaikat työntekijöineen.

*ouvriers sont divisés en trois relais.**Nombre d'heures de travail par semaine*

48, 60, 60 t. 48, 60, 60 h.		52, 52, 64 t. 52, 52, 64 h.		56, 68, 68 t. 56, 68, 68 h.		60, 79, 84 t. 60, 79, 84 h.		84, 84, 84 t. 84, 84, 84 h.		54, 72 t. 54, 72 h.		60, 68 t. 60, 68 h.		80, 88 t. 80, 88 h.		yliteensä total		
työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	
44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	38	1	4	2	42	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	38	1	4	2	42	2
—	—	—	—	—	—	—	—	2	6	—	—	—	—	—	—	6	33	3
—	—	—	—	—	—	—	—	2	6	—	—	—	—	—	—	4	21	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	22	7
—	—	—	—	1	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	1,317	8
—	—	—	—	1	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	1,317	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	11
1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	27	12
1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	15	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	12	14
—	—	3	45	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	6	94	15
1	15	3	45	1	56	1	9	2	6	1	3	1	38	1	4	40	1,538	16

Taul. 4. Säännöllistä, vuoroihin jakamatonta

Tab. 4. Lieux de travail et ouvriers

Teollisuus. Industries.		Viikottaisten öiden luku —					
		1 yö 1 nuit.		2 yötä 2 nuits		3 yötä 3 nuits	
		työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.
1	2	3	4	5	6	7	
1 Metalliteollisuus:.....	—	—	1	2	1	1	
2 Isompia työpaikkoja ja tehtaita.....	—	—	—	—	—	—	
3 Käsiammattiliikkeitä.....	—	—	1	2	1	1	
4 Kiviteollisuus y. m.:.....	3	12	2	27	—	—	
5 Tiilitehtaita.....	—	—	—	—	—	—	
6 Lasitehtaita.....	—	—	1	25	—	—	
7 Muita.....	3	12	1	2	—	—	
8 Terveteollisuus y. m.:.....	—	—	1	1	1	2	
9 Nahka- ja karvateollisuus:.....	—	—	—	—	—	—	
10 Kutomateollisuus:.....	—	—	—	—	—	—	
11 Kehruu- ja kudontateollisuus.....	—	—	—	—	—	—	
12 Paperiteollisuus:.....	—	—	—	—	2	20	
13 Puuhiom., sellul.teht., pap.teht.....	—	—	—	—	2	20	
14 Puuteollisuus:.....	—	—	—	—	1	2	
15 Sahoja ja höyläämöjä.....	—	—	—	—	1	2	
16 Muita.....	—	—	—	—	—	—	
17 Ravinto- ja nautintoaineteollisuus:....	—	—	—	—	—	—	
18 Sokeritehtaita.....	—	—	—	—	—	—	
19 Olut- ja virvokejuomatehtaita.....	—	—	—	—	—	—	
20 Polttimoja, väkiviiniateht. y. m.....	—	—	—	—	—	—	
21 Muita.....	—	—	—	—	—	—	
22 Vaatetusteollisuus:.....	—	—	—	—	—	—	
23 Muita.....	—	—	—	—	—	—	
24 Kuvaava teollisuus:.....	—	—	1	1	8	29	
25 Kirja- ja kivipainoja.....	—	—	1	1	8	29	
26 Valaistus- ja voimansiirtoteoll.:.....	—	—	—	—	—	—	
27 Kylpy- ja pesulaitoksia:.....	—	—	1	2	—	—	
28 Yhteensä	3	12	6	33	13	54	

yötyötä käyttävät työpaikat työntekijöineen.
travaillant régulièrement la nuit, sans relais.

Nombre de nuits par semaine

4 yötä 4 nuits		5 yötä 5 nuits		6 yötä 6 nuits		7 yötä 7 nuits		yhteensä total		
työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
—	—	—	—	—	—	1	4	3	7	1
—	—	—	—	—	—	1	4	1	4	2
—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	3
1	53	—	—	1	1	7	129	14	222	4
—	—	—	—	1	1	1	1	2	2	5
1	53	—	—	—	—	5	124	7	202	6
—	—	—	—	—	—	1	4	5	18	7
1	2	—	—	2	13	1	1	6	19	8
—	—	—	—	1	2	1	6	2	8	9
—	—	2	142	1	18	2	9	5	169	10
—	—	2	142	1	18	2	9	5	169	11
—	—	—	—	—	—	7	67	9	87	12
—	—	—	—	—	—	7	67	9	87	13
—	—	7	435	12	244	7	78	27	759	14
—	—	7	435	10	218	5	76	23	731	15
—	—	—	—	2	26	2	2	4	28	16
—	—	—	—	1	2	9	22	10	24	17
—	—	—	—	—	—	3	9	3	9	18
—	—	—	—	—	—	4	4	4	4	19
—	—	—	—	1	2	1	7	2	9	20
—	—	—	—	—	—	1	2	1	2	21
—	—	—	—	1	1	1	2	2	3	22
—	—	—	—	1	1	1	2	2	3	23
1	5	1	3	7	148	—	—	18	186	24
1	5	1	3	7	148	—	—	18	186	25
—	—	—	—	—	—	2	11	2	11	26
—	—	—	—	7	40	—	—	8	42	27
3	60	10	580	33	469	38	329	106	1,537	28

Taul. 4. (Jatk.) Säännöllistä, vuoroihin jakamatonta

Tab. 4. (Suite). Lieux de travail et ouvriers

Teollisuus. Industries.		Työtunteja klo 9 jälkeen illalla —									
		1 tunti 1 heure		1½ tuntia 1 heure ½		2 tuntia 2 heures		3 tuntia 3 heures		3½ tuntia 3 heures ½	
		l. de trav. työpaikk.	työnt. ouvr.	l. de trav. työpaikk.	työnt. ouvr.	l. de trav. työpaikk.	työnt. ouvr.	l. de trav. työpaikk.	työnt. ouvr.	l. de trav. työpaikk.	työnt. ouvr.
1	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
1	Metalliteollisuus:	—	—	—	—	1	2	1	1	—	—
2	Isompia työpajoja ja tehtaita.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Käsiammattiliikkeitä.....	—	—	—	—	1	2	1	1	—	—
4	Kiviteollisuus y. m.:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Tiilitehtaita.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Lasitehtaita.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Muita.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Tervateollisuus y. m.:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Nahka- ja karvateollisuus:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Kutomateollisuus:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Kehruu- ja kudontateollisuus.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Paperiteollisuus:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Puuhiom., sellul.teht., pap.teht.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Puuteollisuus:	—	—	—	—	1	1	1	2	—	—
15	Sahoja ja höyläämöjä.....	—	—	—	—	1	1	1	2	—	—
16	Muita.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Ravinto- ja nautintoalateollisuus:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Sokeritehtaita.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Olut- ja virvokejuomatehtaita.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Polttimoja, väkiviiniateht. y. m.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Muita.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Vaatetusteollisuus:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Muita.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kuvaava teollisuus:	1	5	—	—	2	20	4	9	—	—
25	Kirja- ja kivipainoja.....	1	5	—	—	2	20	4	9	—	—
26	Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus:	—	—	—	—	1	7	—	—	—	—
27	Kylpy- ja pesulaitoksia:	3	19	1	6	3	15	—	—	1	2
28	Yhteensä	4	24	1	6	8	45	6	12	1	2

työyötä käyttävät työpaikat työntekijöineen.

travaillant régulièrement la nuit, sans relais.

Nombre d'heures de travail après 9 h. du soir

4 tuntia 4 heures		5 tuntia 5 heures		6 tuntia 6 heures		7 tuntia 7 heures		7½ tuntia 7 heures ½		8 tuntia 8 heures		9 tuntia 9 heures		yhteensä total	
työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	3	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	1	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3
—	—	—	—	—	—	1	25	—	—	4	65	9	132	14	222
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2	2
—	—	—	—	—	—	1	25	—	—	3	64	3	113	7	202
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	18	5	18
—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	5	17	6	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	8	2	8
—	—	1	18	1	62	1	7	—	—	1	80	1	2	5	169
—	—	1	18	1	62	1	7	—	—	1	80	1	2	5	169
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	51	7	36	9	87
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	51	7	36	9	87
—	—	—	—	—	—	5	51	1	140	5	239	14	326	27	759
—	—	—	—	—	—	4	28	1	140	5	239	11	321	23	731
—	—	—	—	—	—	1	23	—	—	—	—	3	5	4	28
1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	8	21	10	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	9	3	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	3	4	4
1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	7	2	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	2
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	2	—	—	2	3
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	2	—	—	2	3
5	33	5	104	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	18	186
5	33	5	104	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	18	186
1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	42
7	39	6	122	3	78	7	83	2	142	14	438	47	546	106	1,537

Taul. 5. Yötyötä jonakin vuoden-
Tab. 5. Lieux de travail et ouvriers qui travaillent

Teollisuus. Industries.		Minä vuodenaikana yötyötä käytetään —											
		talvella hiver		talv. ja kev. hiver et printemps		talv., kev. ja syks. hiver, prin- temps et automne		talvella ja kesällä hiver et été		kevääällä printemps		kev. ja kes. printemps et été	
		l. de trav. työpaikk. ouv.	työnt. ouv.	l. de trav. työpaikk. ouv.	työnt. ouv.	l. de trav. työpaikk. ouv.	työnt. ouv.	l. de trav. työpaikk. ouv.	työnt. ouv.	l. de trav. työpaikk. ouv.	työnt. ouv.	l. de trav. työpaikk. ouv.	työnt. ouv.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1 Metalliteollisuus:	6	18	—	—	—	—	1	12	2	7	2	6	
2 Isompia työpajoja ja tehtaita.....	—	—	—	—	—	—	1	12	1	2	—	—	
3 Käsiammattiliikkeitä.....	6	18	—	—	—	—	—	—	1	5	2	6	
4 Kiviteollisuus y. m.:	1	2	—	—	1	1	1	3	1	6	4	29	
5 Tiilitehtaita	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	1	2	
6 Muita	1	2	—	—	1	1	1	3	—	—	3	27	
7 Kemiatuotteiden valmistus:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8 Terveteollisuus y. m.:	3	4	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	
9 Nahka- ja karvateollisuus:	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	
10 Kutomateollisuus:	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11 Kehruu- ja kudontateollisuus	1	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
12 Muita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
13 Paperiteollisuus:	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
14 Puubiom., sellul.teht., pap.teht. ...	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
15 Puuteollisuus:	12	73	5	65	1	1	1	30	26	188	13	422	
16 Sahoja ja höyläämöjä.....	11	64	5	65	1	1	1	30	26	188	13	422	
17 Muita	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
18 Ravinto- ja nautintoaineteollisuus:....	10	68	1	1	3	12	—	—	—	—	—	—	
19 Sokeritehtaita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
20 Olut- ja virvokejuomatehtaita.....	5	7	1	1	3	12	—	—	—	—	—	—	
21 Polttimoja, väkiviinäteht. y. m. ...	3	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
22 Muita	2	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
23 Vaatetusteollisuus:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
24 Miesten ja naisten pukimoja.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
25 Kuvaava teollisuus:	1	50	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	
26 Kirja- ja kivipainoja	1	50	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	
27 Valokuvaamoja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
28 Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus: ..	—	—	—	—	5	12	—	—	—	—	—	—	
29 Yhteensä	35	238	6	66	12	47	3	45	30	202	19	457	

aikana käyttävät työpaikat työntekijöineen.

la nuit pendant une certaine partie de l'année.

Saison pendant laquelle a lieu le travail de nuit

kev., kes. ja syksyllä printemps, été et automne		kev. ja syks. printemps et automne		kesällä été		kes. ja syks. été et automne		syksyllä automne		syks. ja talv. automne et hiver		ilmoittamaton vuodenaika saison non mentionnée		yhteensä total	
työnt. ouv.	työnt. ouv.	työnt. ouv.	työnt. ouv.	työnt. ouv.	työnt. ouv.	työnt. ouv.	työnt. ouv.	työnt. ouv.	työnt. ouv.	työnt. ouv.	työnt. ouv.	työnt. ouv.	työnt. ouv.	työnt. ouv.	työnt. ouv.
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
—	—	—	—	1	2	—	—	4	11	—	—	—	—	16	56
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	14
—	—	—	—	1	2	—	—	4	11	—	—	—	—	14	42
1	2	1	2	28	61	12	37	1	20	—	—	—	—	51	163
1	2	1	2	28	61	10	27	—	—	—	—	—	—	42	100
—	—	—	—	—	—	2	10	1	20	—	—	—	—	9	63
—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	—	1	2	—	—	—	—	1	12	—	—	1	92	4	114
—	—	—	—	—	—	—	—	1	12	—	—	1	92	3	112
—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
2	26	3	17	—	—	—	—	—	—	—	—	1	26	7	84
2	26	3	17	—	—	—	—	—	—	—	—	1	26	7	84
2	131	9	47	14	447	3	120	4	32	2	3	2	44	94	1,603
2	131	9	47	13	422	3	120	3	12	2	3	2	44	91	1,549
—	—	—	—	1	25	—	—	1	20	—	—	—	—	3	54
—	—	2	13	2	5	—	—	1	1	2	13	2	24	23	137
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	1	20
—	—	—	—	2	5	—	—	—	—	1	5	—	—	12	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	1	4	5	31
—	—	2	13	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	5	56
—	—	2	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	17
—	—	2	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	3	5	75
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	2	4	74
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	6	15
5	159	18	98	46	519	15	157	11	76	6	21	8	189	214	2,274

Taul. 5. (Jatk.) Yötyötä jonakin vuoden-
Tab. 5. (Suite). Lieux de travail et ouvriers qui travaillent

Teollisuus. Industries.	Montako yötä vuodessa. —							
	enintään 30 30 et au-dessous		31—60 de 31 à 60		61—90 de 61 à 90		91—120 de 91 à 120	
	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.
1	30	31	32	33	34	35	36	37
1 Metalliteollisuus:	10	32	3	8	1	3	2	13
2 Isompia työpajoja ja tehtaita	1	2	—	—	—	—	1	12
3 Käsiammattiliikkeitä	9	30	3	8	1	3	1	1
4 Kiviteollisuus y. m.:	15	58	19	45	2	7	7	36
5 Tiilitehtaita	14	38	18	39	1	4	5	11
6 Muita	1	20	1	6	1	3	2	25
7 Kemiatuotteiden valmistus:	—	—	—	—	1	4	—	—
8 Tervateollisuus y. m.:	3	4	—	—	1	1	—	—
9 Nahka- ja karvateollisuus:	—	—	—	—	—	—	—	—
10 Kutomateollisuus:	2	104	2	10	—	—	—	—
11 Kebruu- ja kudontateollisuus	2	104	1	8	—	—	—	—
12 Muita	—	—	1	2	—	—	—	—
13 Paperiteollisuus:	1	15	1	26	—	—	1	1
14 Puuhiom., sellul.teht., paperiteht. ..	1	15	1	26	—	—	1	1
15 Puuteollisuus:	19	120	25	275	22	342	13	307
16 Sahoja ja höyläämöjä	17	75	25	275	21	333	13	307
17 Muita	2	45	—	—	1	9	—	—
18 Ravinto- ja nautintoaineteollisuus:	3	14	5	66	4	9	5	20
19 Sokeritehtaita	—	—	1	20	—	—	—	—
20 Olut- ja virvokejuomatehtaita	2	5	2	2	1	1	3	5
21 Polttimoja, väkiviiniateht. y.m.	—	—	1	4	1	3	1	13
22 Muita	1	9	1	40	2	5	1	2
23 Vaatetusteollisuus:	—	—	2	17	—	—	—	—
24 Miesten ja naisten pukimoja	—	—	2	17	—	—	—	—
25 Kuvaava teollisuus:	1	50	3	23	—	—	—	—
26 Kirja- ja kivipainoja	1	50	2	22	—	—	—	—
27 Valokuvaamoja	—	—	1	1	—	—	—	—
28 Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus:	—	—	—	—	—	—	—	—
29 Yhteensä	54	397	60	470	31	366	28	377

aikana käyttävät työpaikat työntekijöineen.

la nuit pendant une certaine partie de l'année.

Nombre de nuits par an.

121—150 de 121 à 150		151—180 de 151 à 180		181—210 de 181 à 210		211—240 de 211 à 240		241—270 de 241 à 270		271—300 de 271 à 300		yhteensä total	
työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.
38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	56
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	42
4	10	1	2	3	5	—	—	—	—	—	—	51	163
3	6	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	42	100
1	4	1	2	2	3	—	—	—	—	—	—	9	63
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	5
—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	114
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	112
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
—	—	2	14	2	28	—	—	—	—	—	—	7	84
—	—	2	14	2	28	—	—	—	—	—	—	7	84
7	312	3	61	3	174	1	2	1	10	—	—	94	1,603
7	312	3	61	3	174	1	2	1	10	—	—	91	1,549
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	54
1	5	1	3	1	2	1	8	2	10	—	—	23	137
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20
1	5	—	—	1	2	—	—	2	10	—	—	12	30
—	—	1	3	—	—	1	8	—	—	—	—	5	31
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	56
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	17
1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	75
1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	74
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	—	—	—	1	3	—	—	3	8	2	4	6	15
13	329	7	80	10	212	2	10	7	29	2	4	214	2,274

Taul. 5. (Jatk.) Yötyötä jonakin vuoden-
Tab. 5. (Suite). Lieux de travail et ouvriers qui travaillent

Teollisuus. Industrie.		Työtunteja klo 9 jälkeen illalla —									
		1 tunti 1 heure		2 tuntia 2 heures		3 tuntia 3 heures		4 tuntia 4 heures		4½ tuntia 4 heures ½	
		työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.	työpaikk. l. de trav.	työnt. ouv.
1	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	
1 Metalliteollisuus:	1	4	7	15	5	18	2	7	—	—	
2 Isompia työpajoja ja tehtaita	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	
3 Käsiammattiliikkeitä	1	4	6	13	5	18	2	7	—	—	
4 Kiviteollisuus y. m.:	—	—	—	—	2	12	—	—	1	2	
5 Tiilitehtaita	—	—	—	—	1	10	—	—	1	2	
6 Muita	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	
7 Kemiatuotteiden valmistus:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8 Tervateollisuus y. m.:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9 Nahka- ja karvateollisuus:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10 Kutomateollisuus:	—	—	—	—	1	8	—	—	—	—	
11 Kehrui- ja kudontateollisuus	—	—	—	—	1	8	—	—	—	—	
12 Muita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
13 Paperiteollisuus:	—	—	2	41	—	—	—	—	—	—	
14 Puuhiom., sellul.teht., paperiteht. ..	—	—	2	41	—	—	—	—	—	—	
15 Puuteollisuus:	1	2	2	21	3	16	6	39	—	—	
16 Sahoja ja höyläämöjä	1	2	1	1	3	16	6	39	—	—	
17 Muita	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	
18 Ravinto- ja nautintoaineteollisuus:	1	2	1	1	2	16	2	11	—	—	
19 Sokeritehtaita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
20 Olut- ja virvokejuomatehtaita	1	2	1	1	—	—	1	8	—	—	
21 Polttimoja, väkiviiniateht. y. m	—	—	—	—	2	16	1	3	—	—	
22 Muita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
23 Vaatusteollisuus:	—	—	2	17	—	—	—	—	—	—	
24 Miesten ja naisten pukimoja	—	—	2	17	—	—	—	—	—	—	
25 Kuvaava teollisuus:	3	72	—	—	1	1	—	—	—	—	
26 Kirja- ja kivipainoja	3	72	—	—	—	—	—	—	—	—	
27 Valokuvaamoja	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	
28 Valaistus- ja voimansiirtoteollisuus: ...	—	—	1	2	2	4	2	6	—	—	
29 Yhteensä	6	80	15	97	16	75	12	63	1	2	

aikana käytävät työpaikat työntekijöineen.

la nuit pendant une certaine partie de l'année.

Nombre d'heures de travail après 9 h. du soir

5 tuntia 5 heures		6 tuntia 6 heures		7 tuntia 7 heures		7½ tuntia 7 heures ½		8 tuntia 8 heures		9 tuntia 9 heures		yhteensä total	
työpaikk. l. de trav.	työnt. osast.	työpaikk. l. de trav.	työnt. osast.	työpaikk. l. de trav.	työnt. osast.	työpaikk. l. de trav.	työnt. osast.	työpaikk. l. de trav.	työnt. osast.	työpaikk. l. de trav.	työnt. osast.	työpaikk. l. de trav.	työnt. osast.
62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	12	16	56
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	12	2	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	42
—	—	—	—	—	—	—	—	4	33	44	116	51	163
—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	39	84	42	100
—	—	—	—	—	—	—	—	3	29	5	32	9	63
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	1	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	5	4	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1
—	—	1	12	—	—	—	—	1	92	1	2	4	114
—	—	1	12	—	—	—	—	1	92	—	—	3	112
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	2
—	—	1	2	1	1	—	—	1	14	2	26	7	84
—	—	1	2	1	1	—	—	1	14	2	26	7	84
3	5	4	27	8	167	3	98	16	241	48	987	94	1,603
3	5	4	27	6	133	3	98	16	241	48	987	91	1,549
—	—	—	—	2	34	—	—	—	—	—	—	3	54
—	—	2	24	1	8	—	—	2	11	12	64	23	137
—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	19	12	30
—	—	—	—	1	8	—	—	—	—	1	4	5	31
—	—	1	4	—	—	—	—	2	11	2	41	5	56
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	17
—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	5	75
—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	4	74
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	6	15
3	5	9	68	11	178	3	98	24	391	114	1,217	214	2,274

Tätä TYÖTILASTON sarjaa on ilmestynyt:

- I. Tutkimus Suomen TUPAKKATEOLLISUUDESTA. Helsingissä 1903.
- II. Tutkimus Suomen KUTOMATEOLLISUUDESTA. Helsingissä 1904.
- III. Tutkimus Suomen LEIPURINAMMATISTA. Helsingissä 1905.
- IV. Tutkimus Suomen KIRJAPAINOTEOLLISUUDESTA. Helsingissä 1907.
- V. Tutkimus Suomen KANSAKOULULASTEN TYÖSKENTELYSTÄ KOULUN ULKOPUOLELLA. Helsingissä 1908.
- VI. Tutkimus Suomen OMPELIJATTARIEN AMMATTIOLOISTA. Helsingissä 1908.
- VII. Tutkimus Suomen KIRJAPAINOTEOLLISUUDEN maaliskuun 1 p:nä 1906 voimaan astuneen tariffin mukaisista palkkaoloista. Helsingissä 1908.
- VIII. Tutkimus Suomen KONTTORI- ja KAUPPA-APULAISTEN OLOISTA. Helsingissä 1909.